

GS CPA, INC.
 ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਭਾ ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲੋੜਾਂ ਲਈ
Gurpreet Singh, CPA, MBA
 Certified Public Accountant
 5450 Lafayette Road, Suite#3,
 Indianapolis, IN 46254
Ph: 317-248-4802
 Fax: 317-800-7947
 e-mail: info@gscpainc.com Website: www.gscpainc.com

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ
AMANTEL.COM
 \$25 'ਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ)
 ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ
 24/7 Customer Service ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
 ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ
 1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

Jaspal Randhawa
 Office: 734-459-4700 x 1593
 Cell: 734-325-0883
 JR@SoldBuyJR.com
 www.SoldBuyJR.com
 ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
 ਜਸਪਾਲ ਰੰਧਾਵਾ
 734-325-0883
KELLER WILLIAMS
 40600 Ann Arbor Rd., Ste. 100,
 Plymouth, MI 48170

Fourteenth Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ
 Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
 www.punjabtimesusa.com
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
 Punjab Times, Vol 14, Issue 38, September 21st, 2013 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਚੁੱਕ ਲੋ ਚੁੱਕ ਲੋ ਨੀ ਕੁੜੀਓ...ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਪੀ ਸੀ ਓ) ਮਿਲਵਾਕੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਗਿੱਧਾ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ (ਰਿਪੋਰਟ ਅੰਦਰ ਸਫਾ 20 'ਤੇ)

ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟਾਂ 'ਤੇ ਲਾਈ ਟੇਕ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) 2014 ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਫਿਰਕੂ ਪੱਤਾ ਖੇਡੇਗੀ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਤਾਂ ਆਖਰੀ ਪਲਾਂ ਤੱਕ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕੱਟੜ ਆਗੂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲੀ

ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਹੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਉਭਾਰਿਆ ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਦੋਹਰਾ ਪੈਂਤੜੇ ਮੱਲਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਚਿਹਰੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਆਢਾ ਲਾਉਣਗੇ।

ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਵੀ ਭਖ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਦਾ ਧੜਾ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਤੀਫਾ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਸੰਘ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮੰਨ ਗਏ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਕਿਊਬੈਕ ਦੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਕੈਨੇਡਾ ਸਣੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਈ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੂਬੇ ਕਿਊਬੈਕ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਬਾ ਕੈਨੇਡਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਆਏ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਹਦੂਦ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮੁਸ਼ੀਬਤਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ

ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪੌਲੀਨ ਮਾਰਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਕਿਬੈਕਵਾ ਦੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਲੰਘੇ ਦਿਨੀਂ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਵਾਲਾ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਬਿੱਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖਾਂ,

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਮੋਦੀ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਆਉਂਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਅਮਰੀਕੀ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨ ਮੈਰੀ ਹਾਰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

Dhade & Associates, PC Immigration Lawyers
WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!
 ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ
 *ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
 *ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ
 *ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਫਿਊਜ਼ੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
 *ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
Ph: 248-254-3441
 Fax: (248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: herman@eagle.pro
 Herman Singh Dhade Immigration Lawyer
 7071 Orchard Lake Rd, Suite 320, W. Bloomfield, MI 48322

World Wide Travel
 www.fly2world.com
 ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ \$1025*
 ਦਿੱਲੀ \$825*
 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ \$995*
 DETROIT 734 838 9998
 CHICAGO 312 224 8800
 *ਰੇਟ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਰਾਊਂਡ ਟ੍ਰਿਪ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਸਮੇਤ ਹਨ। ਸਫਰ ਦਾ ਸਮਾਂ 10 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ 10 ਮਾਰਚ 2014 ਦਾ ਹੈ
 *ਰੇਟ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ।

ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੋਖੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣ।

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਨੀਨਾ ਬਣੀ ਮਿਸ ਅਮਰੀਕਾ

ਨਿਊ ਜਰਸੀ: ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ 24 ਸਾਲਾ ਮੁਟਿਆਰ ਨੀਨਾ ਦਾਵੁਲੁਰੀ ਨਵੀਂ ਮਿਸ ਅਮਰੀਕਾ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੁੰਦਰਤਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨੀਨਾ ਇਹ ਵੱਕਾਰੀ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਟਿਆਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਆਧਾਰਤ

ਨਾਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹਿਆ। ਨੀਨਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਡਾਕਟਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਮਿਲਣਗੇ। ਨੀਨਾ ਨੂੰ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਸਿਟੀ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਵਿੱਚ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੋਹਣੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ

ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਵੀਂ ਭੂਮਿਕਾ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਮਿਸ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਤਾਜ ਪਹਿਨਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਹੰਝੂ ਵਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਲਕ ਦੇ 23 ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਹੀ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਮਿਸ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਲੀ ਦੂਜੇ ਤੇ ਮਿਸ ਓਕਲਾਹੋਮਾ ਕੈਸ਼ਲੀ ਗ੍ਰਿਸਵਲਡ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਰਹੀ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਚੋਰੀ ਹੋਈਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜਾਂ ਮਿਲੀਆਂ

ਪਟਨਾ: ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਚੋਰੀ ਹੋਈਆਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪਾਵਨ ਬੀੜਾਂ ਕੋਈ 300 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਬੀੜਾਂ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜਾਂ ਬੀਤੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਮੁਹੰਮਦਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਖੰਡਰਨੁਮਾ ਗੁਦਾਮ ਵਿੱਚੋਂ ਲੋਹੇ ਦੇ ਬਕਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ।

ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਟਰੱਕ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਗਰੋਹ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੀੜਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਕਥਿਤ ਲੁਟੇਰੇ ਨਰੇਸ਼ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮਨੋਜ ਸਾਹਨੀ ਹੈ, ਨੇ ਬੀਤੇ ਸਾਲ 29 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਬੀੜਾਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪਟਨਾ ਸਥਿਤ ਤਖ਼ਤ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਲਫ਼ਮਣ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਨੂੰ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਕਮਲ ਸਿੰਘ 'ਤੇ

ਅਧਾਰਤ ਵਫ਼ਦ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਕੇ ਪਾਵਨ ਬੀੜਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ ਤਖ਼ਤ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਹਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ/ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਰਾਹੀਂ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ

AK Photographers & Videographers

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ, ਮਹਿੰਦੀ, ਜਨਮ ਦਿਨ ਪਾਰਟੀ

- Live show of wedding & ongoing with projector.
- Family posters, couple posters, wall posters & more items.
- Online client access room to view worldwide.
- Multi cameras shooting.

We also provide DJ & Dholi.

Call: 414-544-5328, 414-349-7437, 317-755-9974

www.akphotographers.com

Singh Tax & Accounting Services LLC.

Individual & Business Taxes, Accounting, Payroll & Financial Consulting Services.

ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ। ਟੈਕਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਲਾਹ ਮੁਫਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਪਾਸ 10 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਟੈਕਸ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

Ph: 248-982-2036

Fax: 616-855-5575

Office Location 38969 Cheshire Drive, Northville, MI, 48167

Email : jhand_mohan@yahoo.com; or info@SinghTaxServices.com For More Detail check our web site at :www.SinghTaxServices.com

Mohan Singh M.COM, MBA (Finance), ACA Master in Taxation. IRS Enrolled agent, Notary Public

INDIAN BAZAAR

ਇੰਡੀਅਨ ਬਜ਼ਾਰ

334 S. Emerson Ave., GREENWOOD, IN 46143

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ 10% ਛੋਟ

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ। ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਓ
DESIGNER LEHANGAS, SUITS, SAREES, KIDS WEAR

ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਲਹਿੰਗੇ, ਸੂਟ ਤੇ ਸਾੜੀਆਂ
ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ

Gidha Bhangra Dressess On Rent

Preet BOUTIQUE

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਲਈ ਕਲੀਰੇ, ਗਾਨੇ, ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਜਾਗੋ ਮਟਕੀ, ਪਰਾਂਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

Call: 317-603-4018, 317-332-1387

E-mail: spkaurus@yahoo.co.in Facebook preetboutique

ਭਾਰ ਘਟਾਓ, ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚੋ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰ ਵਧਣ, ਸੂਗਰ, ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਕਬਜ਼, ਕਮਰ ਦਰਦ, ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ, ਹਰਦਮ ਥਕੇ ਰਹਿਣ, ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨ ਆਦਿ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵਰਤ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਵਜ਼ਨ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਪਿਛਲੇ 32 ਸਾਲ ਤੋਂ 72 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰਬਲ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

Safe & Easy Weight Loss

Ph: 317-886-4858

www.punjabweightloss.blogspot.com
www.goherbalife.com/skaur

Ph: 317-534-5151, 317-997-9140

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

\$25 2,500 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ

ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ

✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋਂ

✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

800.914.1013 • 408.659.9400

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਬਣੇਗਾ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੇ ਉਥੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਪਰਿਪੱਕ ਕਰਨ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਬਹੁ ਵਸੋਂ ਵਾਲੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰੀ ਵਫ਼ਦ 25 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਹਾਲਤ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸੈਲਫ਼ੈਡ (ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕਨ ਲੀਗਲ ਡਿਫੈਂਸ ਐਂਡ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਫੰਡ) ਤੇ ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਸਰਵੇਖਣ ਰਾਹੀਂ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 49 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਧਰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ 9/11 ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਮਝਦਿਆਂ ਨਸਲੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਕੇ. ਨੂੰ ਇਟਲੀ ਦੇ ਰੋਮ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ

ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮਕਸਦ

ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਥੋਂ ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਉਧਰ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਾਈਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਯੂਰਪ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੱਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸਬੰਧੀ ਛੋਟੇ ਕਿਤਾਬਚੇ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਜਥੇਦਾਰ ਮੱਕਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਟਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਘਟਨਾ ਵੀ ਵਾਪਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਗਤ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ

ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ 14 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜੋਈ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਖਣ ਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰੀ ਵਫ਼ਦ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਫ਼ਦ ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਘੁਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੌਰ ਤੇ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤੇ ਹੋਰ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਵਫ਼ਦ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਬਾਰੇ ਬਲਿਊ ਪ੍ਰਿੰਟ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ। ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਦੇਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਰੁਸਤ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਉਥੇ ਮਾਹਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਏ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਬਾਰੇ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਜਿਣਸੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕੈਦ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਉਡਾਣ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਮਹਿਲਾ 'ਤੇ ਜਿਣਸੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਕੰਸਲਟੈਂਟ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਐਸ. ਇਰਾਮਿਲੀ (46) ਨੂੰ ਫੈਡਰਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਜੋਆਨ ਐਲ. ਲੈਫਕੋਆ ਵੱਲੋਂ 5000 ਡਾਲਰ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਅਦਾਲਤੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਜੱਜ ਨੇ ਇਰਾਮਿਲੀ ਦਾ ਬੈਂਡ ਰੱਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਤਰੀਕ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਸਫਰ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਰਾਮਿਲੀ ਨੇ 14 ਜੂਨ 2011 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਉਡਾਣ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਰਹੀ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਛੇਤਛਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ ਸੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਏਸ਼ਿਆਈ ਕੁੜੀਆਂ ਸਰਮੋ-ਸਰਮੀ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਬੀਤੀ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਡਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੋਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬੇਵੱਸ ਹੈ। ਸੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਸਿੱਖ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਮਹਿਲਾ ਨੈੱਟਵਰਕ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਖੋਜ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਰਿਪੋਰਟ 'ਅਣਸੁਣੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ': ਏਸ਼ਿਆਈ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਸੋਸ਼ਣ' ਵਿਚ

ਪਿਆਜ਼ ਨੇ ਰੁਆ ਛੱਡੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪਿਆਜ਼ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਆਈ ਤੇਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਆ ਛੱਡਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਨੇ ਵੀ ਹੰਝੂ ਵਹਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਿਆਜ਼ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪਰਚੂਨ ਵਿਚ 70 ਤੋਂ 80 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਤਕ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿਆਜ਼ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੇ ਸਾਹ ਸੂਤ ਲਏ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 15 ਅਕਤੂਬਰ ਤਕ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੀਆਂ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪਿਆਜ਼ ਦਾ ਥੋਕ ਮੁੱਲ 60 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਰੇਤ੍ਰੀ-ਫਤ੍ਰੀ ਵਾਲੇ 70 ਤੋਂ 80 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਵੇਚ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਉਛਾਲ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੀ ਆਮਦ ਵਿਚ 30 ਤੋਂ 40 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਆਈ ਕਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦਪੁਰ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਆਮਦ 900 ਟਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ 1200 ਤੋਂ 1300 ਟਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੀ। ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਪਿਆਜ਼ ਵਪਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਬੁੱਧੀਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਆਜ਼ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਗੁਜਰਾਤ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਵੀ 2-4 ਟਰੱਕ ਪਿਆਜ਼ ਇੱਥੇ ਆਏ ਸਨ। ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਸੀਜ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਾਫੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਰਾਕ ਮੰਤਰੀ ਕੇ.ਵੀ. ਥਾਮਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਘਟਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸਪਲਾਈ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਏਸ਼ਿਆਈ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਕੁਝ ਲੜਕੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੋਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਸੋਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਪੁਲਿਸ ਤਕ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਤੇ ਸ਼ਰਮ ਰਾਹ ਰੋਕ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬਰਮਿੰਘਮ ਸਥਿਤ ਇਸ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੀ ਮੁਖੀ ਸ਼ਾਇਸਤਾ ਗੋਹਿਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੋਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ ਪਰ ਜਿਉ-ਜਿਉ ਖੋਜ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਤਾਂ ਆਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਦੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਕੰਬ ਗਿਆ। ਗਰੋਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਸੌਖੀ ਫਸ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਹਾਲ ਹੀ ਦੌਰਾਨ ਮੁਸਲਿਮ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਗਰੋਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੋਰੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਵਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ

ਮਾਮਲੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਪੁੱਜੇ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਏਸ਼ਿਆਈ ਕੁੜੀਆਂ 'ਤੇ ਜੋ ਸਿੱਖ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਸ਼ਰਮ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਸੋਸ਼ਣ ਦੇ ਕੇਸ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਰਹੀਆਂ।

ਇਸ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨੇ ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਏਸ਼ਿਆਈ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਸੋਸ਼ਣ ਦੇ 35 ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਿਆ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਵਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਹੁਣ ਤਕ ਇਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗੋਰੇ ਪੁਰਸ਼ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਸੋਸ਼ਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਤਾਜ਼ਾ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਇਸ ਭੁਲੇਖੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰੋਟਰਹਮ, ਡਰਬੀ ਤੇ ਆਕਸਫੋਰਡ ਵਿਚ ਏਸ਼ਿਆਈ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਸੋਸ਼ਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਗਰੋਹ ਆਪਣਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਖਿਲਾਫ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮਾਦਾ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਫਿਕਰ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਮਾਹਰਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲਤੀਆਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਵੇ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕੁੜੀਆਂ (ਇੰਡੀਆਜ਼ ਮਿਸਿੰਗ ਗਰਲਜ਼) ਬਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਮਾਹਰਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਆਪੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕਰੇ।

ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਾਜਕ-ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਤਾਣਾਬਾਣਾ ਵੀ ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਮੈਂਬਰ ਅਮੀ ਬੇਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਉਲਝਣ ਭਰਿਆ ਤਾਣਾਬਾਣਾ ਵੀ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਖਪਾਤੀ ਵਤੀਰੇ ਦਾ ਕਾਰਨ

ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹੋ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਲਿੰਗ ਚੋਣ ਜਿਹੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਢਲੇ ਤੇ ਅੰਦਰਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਬੇਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਹਾਈ ਤੇ ਸਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਰਾਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਮਨੋਬਿਰਤੀ ਵਿਚ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇਮਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬਾਲਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਪਰਤੇ ਅਮੀ ਬੇਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਰਵੋਤਮ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹੋ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਲਮੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਤਕੜਾ ਸਮਰਥਕ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਫੈਸਲੇ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ-ਜਿਸਮ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਲੈਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ

ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਚਮੁੱਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਤੇ ਸਮਰਥ ਬਣਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਮੈਂਬਰ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਸਮਿਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅਫਰੀਕਾ, ਆਲਮੀ ਸਿਹਤ, ਆਲਮੀ ਮਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਦਨ ਦੀ ਉਪ ਕਮੇਟੀ

ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਦਾ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਗੁੰਝਲ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕਾਰਨ ਹਨ ਬਲਕਿ ਗਲਤ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਬਾਦੀ

ਕੰਟਰੋਲ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਘੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਉਤੇ ਬੜਾ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਰਿਸਰਚ ਸਾਬੂ ਜਾਰਜ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਲਿੰਗ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਗਲ 'ਤੇ ਚੱਲਦੀ ਉਸ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਿੰਗ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨਵੀਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਵਡਿਆਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਾਲੇ ਪਰਖੀ ਜਾਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨਵਿਜੀ ਬਲ ਗਰਲ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੈਕ ਈਲੀਆ ਨੇ ਲਿੰਗ ਚੋਣ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਮਲਿਕਾ ਦੱਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਿੰਗ ਆਧਾਰਤ ਸਾਰੇ ਭੇਦਭਾਵ ਤੇ ਹਿੰਸਾ-ਪਿਤਰੀਵਾਦ ਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।

**ਮੇਜਰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ
ਖਹਿਰਾ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ**

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਮੇਜਰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਲੰਬੀ 15 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਵਾਸਾਂ ਦੀ ਪੂਜੀ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਉਹ 81 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਗੁਰੂ

ਨਾਨਕ ਮਿਸ਼ਨ, ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁੱਦਈਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਨ।

ਮੇਜਰ ਖਹਿਰਾ ਕਰੀਬ 32 ਸਾਲ ਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਪਿਛੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਪਾਸ ਹੀ ਇਥੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

ਦਿੱਲੀ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕੇਸ 'ਚ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਬੀਤੀ 16 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਵਾਪਰੇ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾਉ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਤੋਂ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਤੇ ਲੁੱ ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ 23 ਸਾਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਾਲ ਇਹ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਵਿਰਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਰਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ

ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਾਰੇ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਤਮਾ ਝੰਜੋੜ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਹ ਮਿਸਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਆਪਣੇ 20 ਸਫਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੇਸ਼ (26), ਅਕਸ਼ੈ ਠਾਕੁਰ (28), ਪਵਨ ਗੁਪਤਾ (19) ਤੇ ਵਿਨੋ ਸ਼ਰਮਾ (20) ਨੇ ਜੋ ਕਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਕੇਸ ਦੇ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (34) ਨੇ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਮਾਰਚ

ਮਹੀਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਛੇਵੇਂ ਬਾਲ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਬਣਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਵਿਨੋ ਰੋਣ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂਕਿ ਮੁਕੇਸ਼, ਪਵਨ ਤੇ ਅਕਸ਼ੈ ਨੇ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਨਿਹੱਥੀ ਔਰਤ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਮਿਸਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਲੁਕਾ ਕੇ ਬੱਸ ਵਿਚ ਚਾੜ੍ਹ ਲਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਪੀੜਤ ਉੱਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹਿਆ। ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਲਈ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ 55-55 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਕੀਤਾ।

**ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਤੇ
ਲੀਅਨ ਕੰਟਰੈਕਟਰ ਦੀ
ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਪਿਆ: ਸੰਘਾ**

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਕੰਟਰੈਕਟਰ ਸਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਰਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਪੂਰੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਲਣ ਤੱਕ ਕੁਲ ਰਕਮ ਦਾ 10 ਫੀਸਦੀ ਜਮਾਨਤ ਵਜੋਂ ਰੋਕ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਸਾਰੰਗ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਬ-ਕੰਟਰੈਕਟਰ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਦਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਬਾਰੇ ਫੁੱਪੀ ਇਕ ਖਬਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸ. ਸੰਘਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਸਬ-ਕੰਟਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਤੇ ਲੀਅਨ ਪਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਾਰੰਗ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾ ਨਿਭਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਲੀਅਨ ਪਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ।

**ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ
ਘਟਣਗੇ ਜੁਰਮ: ਅਮਨੈਸਟੀ**

ਲੰਡਨ: ਅਮਨੈਸਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜੁਰਮ ਫਾਂਸੀ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤਾਰਾ ਰਾਓ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮੁਟਿਆਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਬਲਾਤਕਾਰ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਸੀ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਬਲਾਤਕਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਜਿਨਸੀ ਜੁਰਮ ਹਾਲੇ ਵੀ ਆਮ ਗੱਲ ਹਨ।

ਪ੍ਰੀਤੀ ਜ਼ਿੰਟਾ ਖਿਲਾਫ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ

ਮੁੰਬਈ: ਅੰਧੇਰੀ ਸਥਿਤ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰਾ ਪ੍ਰੀਤੀ ਜ਼ਿੰਟਾ ਖਿਲਾਫ ਚੈੱਕ ਬਾਊਂਸ ਹੋਣ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਟਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਰਿੱਟ ਪਾਉਣਗੇ। ਇਹ ਕੇਸ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਈ ਫਿਲਮ 'ਇਸ਼ਕ ਇਨ ਪੈਰਿਸ' ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਲੇਖਕ ਅੱਬਾਸ ਟਾਇਰਵਾਲਾ ਨੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ 18.9 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੈੱਕ ਬਾਊਂਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੀ ਤਰੀਕ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਟਾ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 5000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ,
ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju
Tel: 773-973-0200
Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਂਡ ਲਾਅ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
ਜਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ?

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਂਡ ਲਾਅ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਡਿਫੈਂਸ

- ◆ ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼
- ◆ 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼
- ◆ ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ (10 ਸਾਲਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕੇਸ)
- ◆ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮੋਸ਼ਨ ਮੁਫਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

NEW YORK
T 718.672.8000
75-20 ASTORIA BLVD, SUITE 170
JACKSON HEIGHTS, NEW YORK 11370
* ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

CALIFORNIA
T 510.796.9000
39180 LIBERTY STREET, SUITE 118
FREEMONT, CA 94538

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਟਾਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਕੈਨਸਸ ਸਿਟੀ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ
ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਵੇਟਰ, ਅਸਿਸਟੈਂਟ
ਮੈਨੇਜਰ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 816-806-6065

Law Office of Navdeep S. Jhaj

Immigration Law Attorney

General Legal Practice

>Estate Planning >Personal Injury
>Bankruptcy

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Navdeep S. Jhaj
Member, American
Immigration Lawyers
Association

- ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
- ਜਨਰਲ ਲਾਅ
- ਪਰਸਨਲ ਇੰਜਰੀ
- ਬੈਂਕਰਪਸੀ
- ਐਸਟੇਟ ਪਲਾਨਿੰਗ

1930 W Hubbard, 2nd Floor, Chicago, IL 60622

Voice: 312.404.8893, Fax: 312.243.2277

email: navjhaj@me.com

Punjab Times

Established in 2000
13th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746

Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@sbcglobal.net

www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

Corrpondents

Detroit, MI

Rajinder Syan

734-261-0936

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Missisipi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ

ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ,

ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ
ਛਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ
ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in
the articles published in the
columns of Punjab Times are
that of their writers, and it is
not implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਮਜ਼ਹਬ, ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਮੁਹਾਜ਼ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਈਸਾਈ ਸਾਧਵੀ

ਸਪੇਨ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਖਤ ਪਾਇਆ

ਮੈਡਰਿਡ (ਸਪੇਨ): ਯੂਰਪ ਦੇ ਖੱਬੇ-
ਪੱਖੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣ ਕੇ
ਉਭਰੀ ਸਪੇਨ ਦੀ ਈਸਾਈ ਸਾਧਵੀ (ਨਨ)
ਸਿਸਟਰ ਟ੍ਰੀਜ਼ਾ ਫੋਰਕੋਡਸ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ
ਗਰੀਬ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਮਾਰੂ
ਨੀਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਉਠਾਈ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ

ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ
ਸਾਧਵੀ ਨੇ ਕੈਟਾਲਾਨ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ,
ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਕਟੌਤੀ ਵਾਪਸ
ਲੈਣ, ਬੈਂਕਾਂ ਤੇ ਉਰਜਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਕੌਮੀਕਰਨ
ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ-
ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ ਹੈ।

ਸਿਸਟਰ ਟ੍ਰੀਜ਼ਾ ਦਾ ਅਸਰ ਸਥਾਨਕ ਟੀ.ਵੀ.
ਚੈਨਲ, ਟਵਿੱਟਰ ਤੇ ਫੇਸਬੁੱਕ 'ਤੇ ਸਾਫ ਨਜ਼ਰ
ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਝ ਉਸ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕਿਆ
ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਖੁਸ਼

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੈਟਾਲਾਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ
ਉਸ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਇਸ ਵੇਲੇ 50 ਹਜ਼ਾਰ
ਲੋਕ ਜੁੜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕੋਈ
ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ
ਸੱਤਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ
ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ
ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਖੋਂ ਹੌਲਾ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਇਸ
ਸਾਧਵੀ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ
ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਨਾ ਭੱਜੇ ਤੇ ਸਾਰੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ
ਕੌਮੀਕਰਨ ਕਰੇ। ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਤੇ ਕਟੌਤੀ ਬੰਦ
ਕਰੇ ਤੇ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਕਾਣੀ-ਵੰਡ
ਰੋਕੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਘੰਟਿਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾ
ਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਪੈਸੇ-ਪੋਲੇ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰੇ।
ਸਿਆਸੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ
ਅਸਲ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਕਾਇਮ ਕਰੇ। ਇਸੇ ਸਾਲ
ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਘਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ

ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਕਟੌਤੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰੇ।
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੱਕ ਦੇਵੇ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਗਰਭਪਾਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ
ਉਰਜਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਕੌਮੀਕਰਨ ਕਰੇ ਤੇ
ਪਰਵਾਸ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰੇ। ਸਰਕਾਰ
ਨਾਟੋ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡੇ ਤੇ ਕੈਟਾਲਾਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ
ਦੇਵੇ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਕੈਟਾਲਾਨ ਵੱਲੋਂ 20ਵੀਂ
ਸਦੀ ਤੋਂ ਸਪੇਨ ਪਾਸੋਂ ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ
ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਆਜ਼ਾਦੀ
ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਸਮਾਜਕ
ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕਾਫੀ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੇ
ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੈਟਾਲਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਆਮ
ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ
ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਆਵਾਜ਼
ਉਠਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਸਪੇਨ ਦੀਆਂ 2012
ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਮਗਰੋਂ ਕੈਟਾਲਾਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ

ਸਪੇਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵੱਖਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।
ਸਿਸਟਰ ਟ੍ਰੀਜ਼ਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ
ਵਾਲੀ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਮੈਟ ਵੈਲਜ਼ ਦਾ ਕਹਿਣਾ
ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਈਸਾਈ ਸਾਧਵੀ ਦਾ ਆਪਣੇ
ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਖਾਸਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਉਹ ਜਦੋਂ
ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਕੀਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ 'ਤੇ
ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਕਾਫੀ ਅਸਰ
ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਮਰਹੂਮ
ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹਿਊਗੋ ਸ਼ਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਬੋਲੀਵੀਆ
ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਈਵੋ ਮੋਰਾਲਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ
ਹੈ। ਸਿਸਟਰ ਟ੍ਰੀਜ਼ਾ ਨੇ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਵੀ ਕੀਤਾ
ਹੈ ਕਿ ਸਾਧਵੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ
ਵਾਰ ਇਸ਼ਕ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਛੱਡਣ
ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ
ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ
ਸਮਝਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਧਾਰਮਿਕ ਫਰਜ਼
ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹਨ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ
ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸੱਚਾ ਸੁਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।"

ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟਾਂ 'ਤੇ ਲਾਈ ਟੇਕ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸਨ। ਹੁਣ ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ
ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਉਪਰ ਮਾਯੂਸੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ
ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ
ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ
ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਤੋਂ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇ
ਗਏ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ
ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹੁਣ ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ
ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਨਤਾ ਦਲ
(ਯੂ) ਨੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣ ਲਿਆ
ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ
ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਿੱਤਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਸਮੇਂ
'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਖਫਾ
ਹੋ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ.
ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਖ
ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ
ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹੀ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੇ
ਲੜ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਿੰਦੂਤਵ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸ਼ਿਵ
ਸੈਨਾ ਦੇ ਵੀ ਫਿੱਟ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਪਰ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ
ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ
ਦੀ ਹਾਲਤ ਹਾਸੇ-ਹੀਣੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ
ਦਲ ਦੀ ਚੁਫੇਰੀਓਂ ਆਲੋਚਨਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਭ ਕਾਸੇ ਤੋਂ
ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲ
ਹੀ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਸ. ਬਾਦਲ
ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ 'ਦੇਸ਼
ਦਾ ਮਹਾਨ ਨੇਤਾ' ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ
ਮੌਕੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੀ
ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੀ
ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ
ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ
ਮੌਕੇ ਭਾਵੇਂ ਆਮ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਕੋਈ
ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਿਖਾਇਆ ਪਰ ਬਾਦਲ
ਉਚੇਚਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰਾ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਰੈਲੀ
ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ।

ਕਿਊਬੈਕ ਦੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਯਹੂਦੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ
'ਤੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਹਿਨਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ
ਲੱਗ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਬਾਈ ਦਫਤਰਾਂ,
ਅਦਾਲਤਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੱਗਾਂ,
ਬੁਰਕੇ ਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ
ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਧਰ, ਫਿਕਰਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੇ
ਨਰਸਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਓਟਾਰੀਓ ਸੂਬੇ ਦੇ
ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੇ ਸੱਦਾ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੇ
ਆਸ-ਪਾਸ ਕਈ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ
'ਲੇਕਰਿੰਜ ਹੈਲਥ' ਗਰੁਪ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲੀ ਅਮਲੇ
ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ
ਹਨ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿਰ ਦੇ ਉਤੇ ਕੀ ਹੈ
ਸਗੋਂ ਸਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਮਤਲਬ
ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਕਲਾਰਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ
ਕਿਊਬੈਕ ਦੇ ਜੋ ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਤੇ
ਭਿੰਨਤਾ ਭਰਪੂਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਲੋਚਦੇ
ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਬੂਹੇ ਖੁੱਲੇ ਹਨ।

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਹਿਸ
ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਦੋ ਕੇਂਦਰੀ
ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਜੇਸਨ ਕੈਨੀ ਤੇ ਟਿਮ ਉਪਲ ਨੇ ਆਖਿਆ
ਹੈ ਕਿ ਕਿਊਬੈਕ ਚਾਰਟਰ ਜਦੋਂ ਆਖਰੀ ਪੜਚੋਲ
ਵਾਸਤੇ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਆਵੇਗਾ, ਉਦੋਂ

ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਾਬਤੇ
ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰ
ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਜੇਸਨ ਕੈਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਕੈਨੇਡੀਆਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ
ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ
ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਤਾ ਉਕਾ
ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਲਿਬਰਲ ਤੇ
ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਖੱਲੂ
ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਦੇ
ਕੌਮੀ ਨੇਤਾ ਬਾਮਸ ਮਲਕੋਅਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ
ਹਰ ਮਤੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭੁਗਤਣਗੇ। ਕਿਊਬੈਕ
ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਯਹੂਦੀਆਂ ਤੇ
ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ
ਕਥਿਤ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤਹਿਤ
ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਲੋਕਾਂ
ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਿਊਬੈਕ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਸੂਬੇ ਓਟਾਰੀਓ
ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਮਤਾ
ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਊਬੈਕ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ
ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ
ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਓਟਾਰੀਓ
ਦੀ ਲਿਬਰਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ
ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ
ਆਇਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਨੇ ਇਸ ਮਤੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ
ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਬਿਨਿੰਗ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹਰ
ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਤੇ ਇਹ ਚਾਰਟਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ
ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਉਧਰ, ਇਹ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਬਿੱਲ ਕੈਨੇਡਾ
ਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਕਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ
ਹੈ, ਬਲਕਿ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਨਸਲਵਾਦੀ
ਕਰਾਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਊਬੈਕ ਚਾਰਟਰ ਦੇ ਖਰੜੇ
ਵਿਚ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਕੇ ਦੇ
ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਮ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਇਸ ਕਦਮ ਨੂੰ
ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਉਲਟ ਰੰਗ, ਨਸਲ ਤੇ
ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ
ਵਾਲਾ ਮੰਦਭਾਗਾ ਕਦਮ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ।
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿਚ
ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਐਡਰਿਊ
ਬਰੌਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਊਬੈਕ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ
ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਚਾਰਟਰ ਨਾ
ਸਿਰਫ ਨਸਲੀ ਹੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਹ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ
ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਵੀ ਡੂੰਘੀ ਛਾਪ ਛੱਡੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ
ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਊਬੈਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ
ਜ਼ਿਦ ਤਿਆਗ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਨੇਡਾ

ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ.
ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ
ਕਿਊਬੈਕ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ
ਜਬਰੀ ਬੋਧੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ
ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ
ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕੌਮਾਂ ਦੀਆਂ
ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪੁੱਜੇਗੀ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਲਾਗੂ
ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾ ਕੇ
ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ, ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਦਸਤਾਰ
ਸਜਾ ਕੇ ਜਾਂ ਕਕਾਰ ਪਹਿਨ ਕੇ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਜਾ
ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲੇ
ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ
ਹੈ। ਦਸਤਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ
ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਰਹਿਣਾ ਅਸੰਭਵ
ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਹ ਭਰੇ ਲਹਿਜੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਜੀ
ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ
ਰਵਾਇਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ (ਦਸਤਾਰ) ਸਜਾ ਕੇ ਹੀ
ਯੂਰਪ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ
ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਜਾਂ
ਕਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਜੀ
ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ
ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ
ਬਦਲੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ
ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਤੇ ਕਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ
ਲਾ ਕੇ ਜ਼ਲੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਰੀ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆਤਾ

ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਹੈਪੀ ਹੀਰ
ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿੰਪੀ

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫੋਰਸ ਦੇ 3 ਖਾੜਕੂ ਫੜਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੇ ਫੜੇ ਤਿੰਨ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾ ਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫੋਰਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੇ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ

ਖਾੜਕੂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਗੁਰੀਆ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਘਰ ਨੰ 24/6 ਸਕੀਮ ਨੰਬਰ ਇਕ, ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਕਾਲੋਨੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਛੀਨਾ ਪੁੱਤਰ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਕੀਤੀ ਅਫ਼ਗਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਸਮੇਤ ਇਕ ਏ.ਕੇ. 47, 20 ਕਾਰਤੂਸ, ਪੰਜ

ਕਾਰਤੂਸਾਂ ਸਮੇਤ ਇਕ 0.38 ਬੋਰ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਸਮਿਥ ਐਂਡ ਵੈਸਨ ਰਿਵਾਲਵਰ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕਾਰਤੂਸਾਂ ਸਮੇਤ ਇਕ ਹੋਰ 0.45 ਬੋਰ ਦਾ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਟੌਰਸ ਪਿਸਤੌਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਾੜਕੂਆਂ (ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬੈਠੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ (ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ) ਦਾ ਆਗੂ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਖਾੜਕੂ ਸਿਲਵਰ ਰੰਗ ਦੀ ਫੋਰਡ ਫੀਗੋ ਕਾਰ ਨੰ. ਪੀ.ਬੀ. 06-ਐਸ-1313 ਵਿੱਚ ਸਫਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਗਰੋਹ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਦੋ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ

ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਗਰੋਹ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਬੈਠੇ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਮਿੱਟੂ ਤੇ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਖਾੜਕੂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਠੀਕਰੀਵਾਲਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

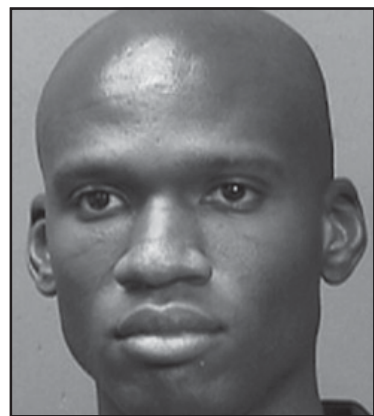
ਬਰਨਾਲਾ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਠੀਕਰੀਵਾਲਾ ਨੂੰ ਖਾੜਕੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਠੀਕਰੀਵਾਲਾ ਖਾੜਕੂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਵੈਸਟਰਨ ਯੂਨੀਅਨ ਰਾਹੀਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭੜਕਾਉ ਲਿਟਰੇਚਰ, ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਆਦਿ ਛਪਵਾ ਕੇ ਵੰਡਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਠੀਕਰੀਵਾਲਾ ਤੋਂ ਭੜਕਾਉ ਲਿਟਰੇਚਰ, ਇਕ ਦੇਸੀ/ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਡਾਇਰੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ। ਠੀਕਰੀਵਾਲਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਾਣਾ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿੱਚ ਜੂਨ 2010 ਵਿੱਚ ਦੋ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਾਉਣ ਤੇ ਨਫਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਯਾਰਡ 'ਚ ਗੋਲੀ ਚੱਲੀ; 12 ਮੌਤਾਂ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਖੇ ਨੇਵੀ ਯਾਰਡ 'ਚ ਇਕ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਕੀਤੀ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦੌਰਾਨ 12 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. ਦੇ ਮੇਅਰ ਵਿਨਸੈਂਟ ਗੇਅ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਕੈਥੀ ਲੈਨੀਅਰ ਨੇ 12 ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਮਲਾਵਰ ਦੀ ਪਛਾਣ 34 ਸਾਲਾ ਐਲੋਨ ਅਲੈਕਸਿਸ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਟੈਕਸਾਸ ਤੋਂ ਇਕ ਫੌਜੀ ਠੇਕੇਦਾਰ ਹੈ। ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. ਦੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬ ਸਥਿਤ ਨੇਵਲ ਸੀ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਕਮਾਂਡ ਹੈੱਡ-ਕਵਾਰਟਰ 'ਚ ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੇਵੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟਵਿੱਟਰ ਜ਼ਰੀਏ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਯਾਰਡ 'ਚ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ, ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕੈਥੀ ਲੈਨੀਅਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ

ਫੌਜੀ ਵਰਦੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਖਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਨੇੜਲੇ ਸਕੂਲ ਤੇ ਦਫਤਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਛੇਤੀ ਮਗਰੋਂ ਜਲ ਸੈਨਾ ਆਪਰੇਸ਼ਨ

ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹਮਲਾਵਰ ਅਲੈਕਸਿਸ

ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਡਮਿਰਲ ਜੋਨਾਥਨ ਡਬਲਯੂ ਗ੍ਰੀਨਾਰਟ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਯਾਰਡ 'ਚ ਸਥਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਚੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੱਢ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਫੈਡਰਲ ਤੇ ਸਥਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਮਿਤਕਾਂ 'ਚ ਇਕ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਰੱਖਿਆ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਗੋਲੀਕਾਂਡ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ 61 ਸਾਲਾ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਮਾਈਕਲ ਆਰਨੋਲਡ (59), ਸਿਲਵੀਆ ਫ੍ਰੇਜ਼ੀਅਰ (53), ਕੈਥੀ ਗਾਰਡੀ (62), ਜੌਹਨ ਰੌਜਰ ਜੌਨਸਨ (73), ਫ੍ਰੈਂਕ ਕੋਹਲਰ (50) ਅਤੇ ਕੈਨੇਬ ਬਰਨਾਰਡ ਪ੍ਰਾਕਟਰ (60) ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚੋਂ ਵਧੇਰੇ ਫੌਜੀ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸਨ।

Matrimonial

ਕੰਨਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ

Kamboj Sikh boy 28, 6', clean shaven, teetotaler, doing MBA from US Top 20 Business School, seeks educated, pretty girl preferably settled in US. No siblings. Parents getting US PR by start of 2014. Uncle and other family members settled in US for more than 20 years. Caste No Bar. Contact, Ph: 281-451-2173, e-mail: matri9285@gmail.com.

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

ਖੱਤਰੀ ਸਿੱਖ ਮਿਲਵਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ, ਉਮਰ 29 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-6" ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 414-204-3480

punjabtimesusa.com

RKtravel 999 N. Main Street, #206
Glen Ellyn, IL 60137
assuring you the best.

Discounted fares to India on: Qatar Airways, Emirates, Air India, Etihad Airways, Lufthansa, and more

Ph: 630-858-7200

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੌਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell: 916-502-7733
Yuba City Ph: 530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਦੀ ਤੰਗੀ ਹੈ?

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਲੋਡ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੋ, ਤੁਰੰਤ ਅਦਾਇਗੀ ਪਾਓ।

*ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ
*ਇਕ ਵਾਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ
*ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ

Rates as low as 2.0%

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਪਾਲ ਫੋਨ 1-800-705-3863

Trucking Companies-Improve Your Cash Flow

*Low Rates *One-Time Discounts *No Minimums

Call Paul at 1-800-705-3863

Transportation Funding Group, Inc.
Minneapolis, MN 55426

ਸਿੰਧੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ-ਬਾਣਾਂ ਅੱਗੇ ਬੇਵੱਸ ਹੋਈ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਬਾਣਾਂ ਅੱਗੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਬੇਵੱਸ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਆਗੂ ਵੱਲੋਂ ਉਭਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਾਮਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਜਪਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੂਬੇ ਦੀ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵੀ ਸਿਰਦਰਦੀ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੂਬਾਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਇਸ ਭਏ ਰਾਜਸੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਪਵੇਗਾ।

ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੀਟ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸੀਟ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਲੰਮੀ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਲੋਪ ਰਹਿਣ ਦੇ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਵੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਹੈ। ਸਿੰਧੂ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਗੱਠਜੋੜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅੰਦਰ ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਆਗਾਮੀ ਲੋਕ

ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੋਹਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਬਰਾਬਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੇਧਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਾ ਆਖ ਕੇ ਪੱਲਾ ਝਾੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਤੱਥ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗਰਾਹਾਂ ਦੇ

ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਪੱਖੋ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਰੁਖ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਬਚਾਅ ਕਰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ. ਸਿੰਧੂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਅਰੁਣ ਜੋਤਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਆਪਣੀ 'ਜ਼ੁਬਾਨ ਬੰਦ ਰੱਖਣ' ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ ਆਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇਕ ਪੱਖ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਤਾਂ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਪਤਨੀ ਰਾਜਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕੇ। ਆਪਣੇ ਪਤੀ

ਦੀ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਿੰਧੂ ਨੇ ਮੋਰਚਾ ਤਾਂ ਸੰਭਾਲਿਆ ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਿੱਛ ਫਸਣ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹੇ। ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾ. ਸਿੰਧੂ ਨੇ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਗਿਲੇ ਸਿਕਵੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਬੁਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ।

ਸਿੰਧੂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਅਹਿਮ ਮੰਨੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਚਰਚਾ ਇਹ ਵੀ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੀਟ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਸੀਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੀਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਸੀਟ ਹੈ।

ਧੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਪਿਉ ਦਾ ਥਾਣੇ 'ਚ ਕਤਲ

ਮਾਹਿਲਪੁਰ: ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਜਬਰਦਸਤੀ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਓ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਥਾਣੇ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਹੰਗਾਮਾ ਕਰਨ ਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੌਜਵਾਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਆਕਾਸ਼ ਭਾਰਦਵਾਜ ਪੁੱਤਰ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਵਾਸੀ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 11 ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ ਬਾਲੀ ਉਰਫ਼ ਸੇਨੂੰ ਵਾਸੀ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ ਤਿੰਨ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੰਦਾ ਸੀ।

ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਗੋਂਦਪੁਰ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨਾਲ ਕਰਕੇ 31 ਅਕਤੂਬਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਖੜਾ ਹੋ ਕੇ ਅਮਿਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਠ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਅਮਿਤ ਬਾਲੀ

ਆਪਣੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਤੇ ਲੜਕੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੋੜ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਖੁਦ ਵੀ ਮਰਨ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਲੜਕੀ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਗੋਂਦਪੁਰ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੋੜਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ।

ਅਮਿਤ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਮਿਤ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਘਰ ਮੂਹਰੇ ਆ ਕੇ ਜਲੀਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਥਾਣੇ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਥਾਣੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਅਮਿਤ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾੜੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ (50) ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ਼ ਸੇਨੂੰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਭਾਗਵੰਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ।

ਡੇਢ ਲੱਖ ਵਿਚ ਵੇਚਿਆ ਜਿਗਰ ਦਾ ਟੋਟਾ

ਜਲੰਧਰ: ਬਸਤੀ ਬਾਵਾ ਖੇਲ ਸਥਿਤ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਦਾ ਬੱਚਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ ਦੀ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨਿਸਟ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਦਾਇੀ ਤਾਰਾ ਰਾਣੀ ਅਜੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

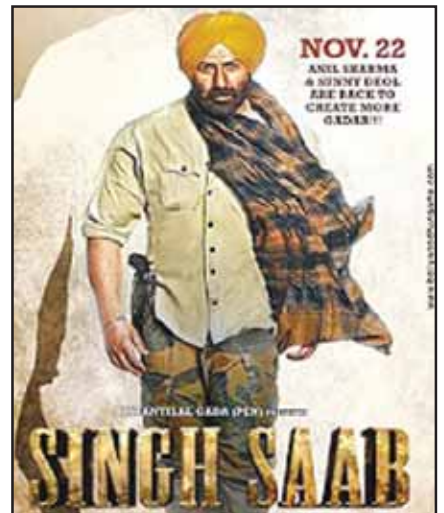
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ 1.09 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਬੱਚਾ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਪੂਜਾ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸ਼ਾਮ ਕੁਮਾਰ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਮ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ 15 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਬੱਚਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਧਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕੇ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੰਜ ਬੱਚੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਫਿਲਮ 'ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦਿ ਗ੍ਰੇਟ' ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦਿ ਗ੍ਰੇਟ' ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਨੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪੰਜ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਾਂ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਫਿਲਮ ਤੇ ਲੜੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫਿਲਮਾਂ ਜਾਂ ਲੜੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੋਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਹੋਣ।

ਉਧਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਕਲਾਕਾਰ ਸੰਨੀ

ਦਿਓਲ ਦੀ ਨਵੀਂ ਆ ਰਹੀ ਫਿਲਮ 'ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗ੍ਰੇਟ' ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਫਿਲਮ ਕਲਾਕਾਰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਬਦ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸੇਮ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਰਤਾ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਸੇਮ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਦਾਅਵੇ ਤੇ ਹਕੀਕਤਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸੇਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਸੇਮ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਫਾਈਲਾਂ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਸੇਮ ਇਲਾਕੇ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਅਧਿਐਨ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਰਾਜਸਥਾਨ ਫੀਡਰ ਨਹਿਰਾਂ ਤੇ ਸਰਹਿੰਦ ਨਹਿਰ ਦੀ ਰੀਲਾਈਨਿੰਗ ਤੇ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜੋ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਧੋਲਾ ਵੀ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੇਂਦਰੀ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡਾ.

ਮਹੀਰ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਲ 2012 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੇਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਇਸ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜਦਿਆਂ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਸੇਮ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਲਈ ਕਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਹਿੰਦ ਫੀਡਰ ਦੀ ਰੀਲਾਈਨਿੰਗ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਸਾਲ 2010-2011 ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਤਸਰ, ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ 84,800 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਨੂੰ ਸੇਮ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸਰਹਿੰਦ ਫੀਡਰ ਦੀ ਰੀਲਾਈਨਿੰਗ ਨੇ ਵੱਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2010-2011 ਦੌਰਾਨ 38 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਇਹ ਕੰਮ ਇਸ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਤਾਂ ਕੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ 2011-2012 ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 50 ਕਰੋੜ ਦਿੱਤੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਫੀਡਰ ਨਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰੀਲਾਈਨਿੰਗ ਲਈ 120 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਵੀ ਫਾਈਲਾਂ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ।

ਮਾਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਕੰਮ 2010-2011 ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ 2013-2014 ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੇਮ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣੀ ਸੀ। ਸਿੰਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਤੰਗੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਇਸ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਸੇਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਬੀਜਣ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਸੇਮ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਉਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ

112.25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਚਲੰਤ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਗਰਾਂਟ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਇਕ ਧੋਲਾ ਵੀ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 1997 ਦੌਰਾਨ ਸੇਮ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਸੇਮ ਨਾਲੋਂ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਰਾਜਸੀ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕੱਢੇ ਗਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ 2007 ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ ਤੇ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਨਾ ਹੋਈ।

ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰੇਨਫੈੱਡ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੇ.ਐਸ. ਸਮਰਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਆਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਵੀ ਸੇਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸੇਮ ਨਾਲੋਂ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕੱਢਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ

24 ਘੰਟੇ ਸੁਣਨ ਲਈ

Dial 832.551.5029 Ext. 4

www.GurbaniRadio.org

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਣੇ

24 ਘੰਟੇ ਸੁਣਨ ਲਈ

Dial 832.551.5029 Ext. 3

www.NonStopPunjabi.com

Uniting Punjabi's All Over

www.PunjabiRadioUSA.com

408-272-5200

DIAL TO LISTEN:

US: 832-551-5029 | 605-475-6868 | 712-432-5838 (METRO PCS)

UK: +44 203-519-0455

GERMANY: +511 80-90-40-41

NEW PROGRAM: TODAY IN SIKH HISTORY | ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ DAILY | ਰੋਜ਼ਾਨਾ 9AM | 12PM

LIQUOR STORE GAS STATION

INSURANCE

Call to check our lowest rates for Auto • Home • Health • Life. You won't believe it.

Licensed in: Alabama • Arkansas • Arizona • California • Colorado • Connecticut • DC • Georgia
Florida • Idaho • Iowa • Indiana • Illinois • Kansas • Louisiana • Maryland • Mississippi • Michigan
Minnesota • Nevada • New Jersey • New York • New Mexico • Oregon • Ohio • Oklahoma
Pennsylvania • Texas • Utah • Virginia • Vermont • Washington • Wisconsin

Gas Stations, Repair Shops,
Liquor/Grocery Stores,
Restaurants, 99 Cent stores,
Hotels & Motels

CALIFORNIA ADMITTED COMPANY WITH A RATING (EXCELLENT, A-) BY AM BEST

Give us a Call for a Free Quote

Toll Free **800.954.5409**

LiquorStoreGasStationInsurance.com

Ph: **408.272.2500** Fax: **408.272.2670**

3750 McKee Rd., Suite A • San Jose, CA 95127

www.LiquorStoreGasStationinsurance.com is wholly owned by Khalsa Insurance Agency, Inc. CA LICENSE #0F89805

ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਹਲਕਾਬੰਦੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਗੁੱਠੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਇਸ ਵੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਜਿੱਤਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਡੂੰਘੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਕ ਲੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਨੌਕਰੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇਜੀ ਨਾਲ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਡੇਢ ਦਰਜਨ ਵਿਧਾਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਕੇ ਸਿਰਫ ਅੱਠ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਕੁਰਕਸ਼ੇਤਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋ ਵਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸੀਟ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਨੁਮਾਇੰਦੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਵਸੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 27 ਫੀਸਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਗਿਣਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪੱਚੀ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ

ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲਤ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ

ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਕੇ ਅੱਠ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਿਹੋਵਾ ਤੋਂ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੌਠਾ, ਹਾਂਸੀ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸਕੱਤਰ ਵਿਨੋਦ ਭਿਆਨਾ, ਰੋਹਤਕ ਤੋਂ ਭੂਸ਼ਣ ਬੱਤਰਾ, ਟੋਹਾਣਾ ਤੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਰਤੀਆ ਤੋਂ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਬਾਨੇਸਰ ਤੋਂ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੋਕ ਦਲ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸ਼ੋਕ ਅਰੋੜਾ, ਪਾਣੀਪਤ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਲਬੀਰ ਪਾਲ ਸ਼ਾਹ, ਕਾਲਾਂਵਾਲੀ ਤੋਂ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਕੈਥਲ, ਹਿਸਾਰ, ਕਾਲਕਾ, ਗੁੜਗਾਉਂ, ਫਰੀਦਾਬਾਦ, ਸਿਰਸਾ, ਫਤਿਹਾਬਾਦ, ਅੰਬਾਲਾ ਫਾਉਂਟੇ, ਸੋਨੀਪਤ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਅਜੀਬ ਇਤਫਾਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਚੌਠਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਨਾ ਕਦੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਿਧਾਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਚੌਠਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭੈੜ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਤੋੜੇ ਬਿਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸੰਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਬੱਤਰਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਡੂੰਘੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਵੱਧ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਧ ਵੱਧ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਗਈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਦਬਦਬਾ ਵੀ ਘਟ ਗਿਆ ਤੇ ਟਿਕਟਾਂ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ।

ਦੋ ਤਖਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ

ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਆਖਿਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਨਾਂਦੇਤ ਸਾਹਿਬ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਗੱਡੀ ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਚੱਲੇਗੀ। ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਅਹਿਮ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਡਟੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਬੁਰ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਦੋ ਅਹਿਮ ਤਖ਼ਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦਰਮਿਆਨ ਨੰਗਲ ਡੈਮ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਂਦੇਤ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ. ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ

ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਬਾਂਸਲ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਟੇ ਵਜੋਂ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਮਲਿਕਾਰਜੂਨ ਖਤਗੋ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸੱਚਖੰਡ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਸੀਟਾਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਵੀਂ ਗੱਡੀ ਦੇ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਹੂਲਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਚਲਵਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਉਪਰੋਕਤ ਗੱਡੀ ਚਲਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਡੀ ਦੇ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ 'ਇਨਸਾਫ਼ ਰੈਲੀ' ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ

ਸ਼ੇਰਪੁਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 28 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਪੰਨੂਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ 'ਇਨਸਾਫ਼ ਰੈਲੀ' ਯਕੀਨਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਫਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਏ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ, ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਕ ਤ ਲੋ ਅ ਮ , ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੰਗਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ. ਮਾਨ ਇਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਮੈਂਬਰ ਜਥੇਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾਬੂਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਾਰਟੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਫਰੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅਟਕ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ, ਅਣਖ ਗ਼ੈਰਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਕੰਗ ਤੇ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਅਦਾਲਤ ਪੁੱਜੇ

ਮੁਹਾਲੀ: ਇਥੋਂ ਦੇ ਨੇਤਲੇ ਪਿੰਡ ਮੌਲੀ ਬੈਦਵਾਨ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਿਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਖੂਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਜਸਟਿਸ ਜਤਿੰਦਰ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਸਮੇਤ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਐਸ.ਪੀ. (ਸਿਟੀ) ਸਵਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ 11 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਪਿੰਡ ਮੌਲੀ ਬੈਦਵਾਨ ਦੀ ਸਰਪੰਚ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਚੌਧਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ. ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਕਈ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਤੀ ਤਿੰਨ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵੀ ਦੋਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਸ. ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਪੋਲਿੰਗ ਬੁਝ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਹੰਗਾਮਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਖਤ

ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਹੇਠ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਕਈ ਵਾਰ ਗਿਣਤੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੇ ਖੱਕੇਸਾਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅਮਲੇ ਵੱਲੋਂ ਸ. ਕੰਗ ਧੜੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੇਤੂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਹਾਰ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਚਾਰ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸੋਹਾਣਾ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਅਸਲਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਜੇਤੂ ਧਿਰ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾ ਸਰਪੰਚ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਿਓਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪੰਚ ਭੁਪਿੰਦਰ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਜਦੋਂਕਿ ਇੰਦਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਗੱਬਰ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. (ਜੇਲ੍ਹਾਂ) ਸ਼ਸ਼ੀਕਾਂਤ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਉਸ ਪੱਤਰ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਕਟ ਬਾਰੇ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਕਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਘੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ

ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਪਣਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡਦੇ ਹਨ ਪਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਭ ਕੁਝ ਮੁਕ ਦਰਸਕ ਬਣ ਕੇ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਦਲੇ ਵੋਟ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਹਰੇਕ ਤਿੰਨ ਕਾਲਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ 60 ਫੀਸਦ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦਿਆਂ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਏ. ਜਾਰਜ ਮਸੀਹ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 23 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਫਰਾਰ

ਸਮਰਾਲਾ: ਪਿੰਡ ਮੱਲਮਾਜਰਾ ਦੀ ਵਸਨੀਕ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਸੰਗਤਪੁਰੇ ਦੇ 22 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਖੇੜਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਲੜਕੀ ਨਾਬਾਲਗ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬੀਤੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲਏ ਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ 12ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਮੱਲਮਾਜਰੇ ਤੋਂ ਸੰਗਤਪੁਰੇ ਦੇ ਕੱਚੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਦੌੜਨ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਉਸ ਨੂੰ ਜਬਰਦਸਤੀ ਖੇੜਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ ਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਬਾਦਲ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਫੰਡ ਰੁਕਵਾਏ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੌਮੀ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ ਜਿਹੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੀਮਾਂ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਚਮਕਾਉਣ ਦੀਆਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਰਾਜ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਰਾਜ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਫੰਡ ਰੋਕ ਲਏ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਦਿਹਾਤੀ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹਾਲੀਆ ਕਿਸ਼ਤ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਮੁਫਤ ਰੈਫਰਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਦ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮੀ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੰਡ ਰੋਕੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚਲਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਫਤ ਐਂਬੂਲੈਂਸਾਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਂਬੂਲੈਂਸਾਂ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਜੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ

ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈਜੈਕ ਨਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਿਹਤ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਫੰਡ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀਆਂ ਐਂਬੂਲੈਂਸਾਂ 'ਤੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਾਉਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਾਈ

ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਿੱਤਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਂਬੂਲੈਂਸਾਂ ਉਪਰੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਈਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 475 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਨੀਤ ਜ਼ਾਹਰ, ਮੋਦੀ ਦੀ ਵਾਰੀ ਅਜੇ ਨਹੀਂ!

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਆਖਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਪਿੱਛੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਅਗਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਤੇ ਨੀਤੀ-ਦੇਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਹੋਣੀ ਸੁਖਾਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਅਜੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੀ ਨੀਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਾ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਧਿਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕਾਰਲੇ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਿਹੜੀ ਘਟਨਾ ਇੰਨੇ ਕਾਰਲੇ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਬਣੀ, ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਤੇਰਾਂ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਦਿਨ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪਦਵੀ ਲਈ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਉਸ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਮਾਨ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦਾ ਝੰਡਾ ਹੁਣ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੱਥ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਬੰਦਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਾਂਗ ਉਹ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਬੇੜੀ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਤੇ ਉਸ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਾਲੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਗੁਜਰਾਤ ਜਾ ਕੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਕੀਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਵਿਰੋਧ ਬਾਹਰੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਕਦੀ ਖੁਦ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਗੁਮਨਾਮੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲੀਡਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਘੜੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਰਹੇ ਸਨ।

ਉਹ ਦਿਨ ਯਾਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਖਹਿਬੜ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਜਰਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਥੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ ਨੇ ਸ਼ਰਤ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਜੋਗਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਅੰਦਰ ਭੜਸੂ ਰੁਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਲੇ ਢਾਈ ਕੋਹ ਪੈਂਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਉਹ ਦੰਗੇ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਜਲੂਸ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵਾਜਪਾਈ ਪਾਸੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਮੋਦੀ

ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਤਿਕਤਮਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਇਹ ਅਡਵਾਨੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਸੀ।

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਦੰਗੇ ਕਰਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਸਗੋਂ ਜਿੱਥੇ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਪਨਾਹ ਲਈ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਕ ਜੰਮਣ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਅਡਵਾਨੀ ਦੇ ਧੜੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ। ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਗਏ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਗੱਲ ਭਰੀ

ਵੱਲ ਦਾਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਗਾਂਧੀ ਨਗਰ ਤੋਂ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਭਾਜਤ ਮੱਚ ਗਈ। ਕਈ ਦਿਨ ਤਰਲੇ ਕੱਢਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਡਵਾਨੀ ਦਾ ਇੰਨਾ ਜਲੂਸ ਨਾ ਕੱਢੇ। ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਉਸ ਨੇ ਮੰਨ ਕੇ ਨਵਾਂ ਗੋਲਾ ਦਾਗ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਾਸਤੇ ਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੰਦਾਂ ਵੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਡਵਾਨੀ ਧੜੇ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਹਲਚਲ ਮੱਚ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਬਦਨੀਤੀ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਵਿਚੋਂ ਆਪੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਿੰਨ ਹੁਣ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ

ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਕੱਟ ਕੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਡਵਾਨੀ ਧੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਹਰਿਨ ਪਾਂਡਿਆ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਜ਼ੀਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ, ਫਿਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਟਿਕਟ ਨਾ ਲੈਣ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅੱਗੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਵੇਲੇ ਮੋਦੀ ਜਦੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਾਂਡਿਆ ਦਾ ਪਿਤਾ ਇਹ ਕੂਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਹਦੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ, ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਤਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪ ਕਤਲ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਅਡਵਾਨੀ ਹੁਰੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਆਈ, ਉਦੋਂ ਅਡਵਾਨੀ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਖਲੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

ਯਾਦ ਕਰੀਏ 2009 ਦੀਆਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਤੋਰਿਆ ਸੀ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇਬਾਰਾ ਖੜਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਚਿਹਰੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੋਲਾ ਅਡਵਾਨੀ

ਰਿਹਾ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਹਟਦੇ ਗਏ ਤੇ ਮੋਦੀ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਸਿਰਫ ਅਡਵਾਨੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੀ ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕੋ ਆਸਰਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਵੇਗੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਨਾਗਪੁਰ ਵਾਲੇ ਵੀ ਅੱਗੇ ਲਾ ਲਏ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਇੱਕ ਆਗੂ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤਕ ਆਗੂ ਦੀ ਬਲਿਊ ਸੀ ਡੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਦੋਸ਼ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਉਤੇ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਉਸ ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਘ ਦੇ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨੂੰ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਮੌਕੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਈਨ ਮੰਨਵਾਈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਨਾਗਪੁਰ ਤੋਂ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ, ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਰੁੱਸਿਆ ਬੈਠਾ ਮੋਦੀ ਡੇਢ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਜਾ ਪੁੱਜਾ। ਹੁਣ ਵੀ ਉਸੇ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਮੋਦੀ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਪੱਧਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਹਫਤਾ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਕਦੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਹੈ ਤੇ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਇਸ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨਣਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲਾ ਜਿਵੇਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਿੰਦੇ ਵਾਂਗ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈ ਰਹੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਆਪਣੀ ਹਿਟਲਰੀ ਉਠਾਣ ਨਾਲ ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਮਾਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਲਈ ਵੀ ਮਾਈ-ਬਾਪ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਦੇ ਆਗੂ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਜੋਂ

ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 'ਅਭੀ ਜਾਂ ਕਭੀ ਨਹੀਂ' ਦਾ ਮੌਕਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਹੋ ਨੀਤ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਕੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਪੈਂਤੜਾ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਜਦੋਂ ਇਸ ਧਿਰ ਦੀ ਨੀਤ ਹੀ ਸਾਫ ਹੋਈ ਹੈ, ਹਾਲੇ ਨੀਤੀ ਸਾਫ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਉਦੋਂ ਨੀਤੀ ਵਜੋਂ ਇਸ ਦੇ ਆਗੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਕੁੰਡੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਤ੍ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਧੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਮੋਦੀ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਆਗੂ ਲੱਭੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਦੂਸਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾ ਸਕਣ ਕਿ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਇਹ ਮੁੱਖੋਟਾ ਵੀ ਚਾਹੁੰਗੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੇ ਜਨਤਾ ਦਲ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨਾਲ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪਿੱਛੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪਿੱਛੇ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਵਾਜਪਾਈ ਹੋਰ ਸੀ ਤੇ ਮੋਦੀ ਹੋਰ ਹੈ। ਜਿਸ ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸਮਾਨ ਆਗੂ ਖੁੰਜੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਨਾਗਪੁਰ ਵਾਲੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੂੰ ਨੁੱਕਰੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਜਪਾਈ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਤੋਲਿਆ ਜਾ ਸਕਣਾ, ਜਿਹੜਾ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੋਦੀ-ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਵਕਤ ਅੱਗ-ਪਿੱਛਤ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਸਕੈਂਡਲਾਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਅੌਕਤ ਤਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇਗੀ ਪਰ ਰਾਹ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਸਕੀਮ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿਸਾਨ-ਪੱਖੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੇ ਰੇਡੀ-ਫੁਡੀ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਸਕੀਮਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦਾ ਰਾਹ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਜਨਤਕ ਆਧਾਰ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕਲੌਤੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਹਰ ਨੁੱਕਰ ਵਿਚ ਦੀਵਾ ਜਗਦਾ ਹੈ। ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਵੀ ਦਬਾਉਣ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ

ਤੱਤ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪਿਛਲਾ ਤਜਰਬਾ ਅਣਗੋਲਿਆ ਕਰੀ ਬੈਠੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦਾ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਨਾਂ ਦੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਪੈਣ ਵਾਂਗ ਇਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤੱਤ ਉਧਰ ਨੂੰ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੋਲਾ ਸਕੈਂਡਲ ਵਿਚ ਮੋਟਾ ਮਾਲ ਕਮਾ ਚੁੱਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਮੋਹ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਮੋਦੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗ ਕੇ ਕਮਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਧਰ ਜਾਣ ਵਿਚ ਵੀ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨੀਤ ਤੋਂ ਨੀਤੀ ਦੋਵਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਅਵਸੇਲੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਮੋਦੀ ਦੇ ਢਾਡੀ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੜਾਈ ਦੋ-ਧਿਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਰਲਾ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਉੜੀਸਾ ਤੇ ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੱਲੇ ਕੱਢ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸੀਟ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਵਰਨਾ ਠੂਠਾ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਤਸਲੇ ਮੂਧੇ ਵੱਜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਟੇਕ ਹਿੰਦੀ-ਭਾਸ਼ੀ ਭਾਰਤ ਉਤੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਾਇਦ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਨਾ ਬਣ ਸਕੇ, ਪਰ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਸ ਤੋਂ ਮਾਂਜਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਣਾ। ਜਦੋਂ ਅੱਧਾ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਖਾਲੀ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ, ਬਾਕੀ ਅੱਧੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦਰਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣਾ। ਦੋ ਮੁੱਖ ਧਿਰਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਇਸ ਵਾਰ ਵਧਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਨੀਤ ਜਦੋਂ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਰਣਨੀਤੀ ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਲਕਵੀਂ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਉਸ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਦੇਵਗੌਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗੁਜਰਾਲ ਦਾ ਨੌਗਾ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੇਵਗੌਤਾ ਤੇ ਗੁਜਰਾਲ ਦਾ ਵਾਰਸ ਕੋਈ ਮੁਲਾਇਮ, ਨਿਤੀਸ਼, ਨਵੀਨ ਪਟਨਾਇਕ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਲਾਟਰੀ ਨਿਕਲੇਗੀ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਏਨੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ।

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

For Sale

Used restaurant equipment/furniture in good condition for sale.

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਫਰਨੀਚਰ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਅੱਛੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈ, ਵਿਕਾਊ ਹੈ

For More Info:

Contact: 608-312-1336

e-mail: btusingh@hotmail.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 21 ਸਤੰਬਰ, 2013

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦਾ ਮੋਦੀ ਮੰਤਰ

ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅੱਜ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਆਖਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਇਥੇ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਲਈ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਵਾਹਵਾ ਤਰੱਕਦ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਬੇਸਬਰੀ ਵਾਲੀ ਉਡੀਕ ਵੀ ਕਰਨੀ ਪਈ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮਾਂ-ਪਾਰਟੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦਾ ਹੱਥ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਵੀ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇਤਾ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਨਿਰਾ ਨਾਟਕ ਕਰਾਰ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਮੋਦੀ-ਵਿਰੋਧੀ ਸਮੁੱਚਾ ਕੈਂਪ ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਨਕਲੇ-ਹਰਕਤ 'ਤੇ ਕੱਛਾਂ ਹੀ ਵਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਿਲੋਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੋਦੀ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਫਿਰਕੂਪੁਣਾ ਹੀ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਫਰੰਟ ਉਤੇ ਪਛੜਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਦੀ ਕਲਗੀ ਸਿਰ ਉਤੇ ਸਜਾਈ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕੇ। ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਪਛਾੜ ਵੱਜ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ-ਨਿਵੇਸ਼ ਉਤੇ ਕਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਅਸਫਲਤਾ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਧਨਾਢ ਘਰਾਣੇ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਦੇ ਜਾਪ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੰਦਵਾੜੇ ਦਾ ਹੱਲ ਮੋਦੀ ਵਿਚੋਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਨੇਮ ਫਿੱਕੇ ਟੰਗ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦਾ ਕੌਮੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਪੈਰ ਪਸਾਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਰਤਾ ਕੁ ਮੋਕਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉੱਜ ਇਹ ਗੱਲ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਤੀਰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਉਥੇ ਮੋਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਜਿੱਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ। ਉਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮੋਦੀ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਲੀਡਰ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੀ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਉਥੇ ਪੈਰ ਗੱਡਣ ਲਈ ਹਰ ਹੀਲਾ-ਵਸੀਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਠੁੱਕਦਾਰ ਦਖਲ ਬਣ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੇਤਾ ਉਭਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜਿਹੜਾ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨੰਗੇ ਧੜ ਲਲਕਾਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਸੁਘੜ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਖਦੇੜ ਸਕੇ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਮੋਦੀ ਲਈ ਪਿੜ ਐਨ ਖਾਲੀ ਹੈ।

ਕੌਮੀ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਉਤੇ ਜੇ ਨਿਗੂ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤੇ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜੇ ਮੋਦੀ ਕੌਮੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਪੈਰ ਪਸਾਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਲਿਆਕਤ ਦਾ ਘੱਟ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਦਾ ਵੱਧ ਯੋਗਦਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਇਕ ਨੁਕਤਾ ਤਾਂ ਐਨ ਸਾਫ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਮਖੌਟੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਾ ਕੇ ਜਿੱਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਲੈ-ਦੇ ਕੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਨਾਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਤਨੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚਤੁਰ ਤੇ ਸਿਰਕੱਢ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਪੈਂਠ ਨਹੀਂ ਜਮਾ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਂਠ ਤਾਂ ਕੀ ਜਮਾਉਣੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਜ ਕਾਂਗਰਸ ਚੌਫਾਲ ਡਿੱਗੀ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਲੋਂ ਤਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਠੁੱਕਦਾਰ ਰੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਪਛਾੜ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਲਾਹਾ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਪੁੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਸੂਬੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਰਗੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਇਕ ਬੇੜੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਮੋਦੀ ਵਰਗਾ ਨੇਤਾ ਪਾਰ ਲੰਘਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਮੋਦੀ ਨਫਰਤ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾੜਾ-ਮੋਟਾ ਕਣ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਮੋਦੀ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਆਲੋਚਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇਤਾ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਗਿਰਾਵੇ ਵਿਚ ਜੋ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ, ਉਹ ਡਿੱਚੇ ਕੰਬਲ ਵਾਂਗ ਉਸ ਨੂੰ ਚਿੰਬੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਉਤੇ ਛੇ ਸਾਲ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗਠਜੋੜ (ਐਨ.ਡੀ.ਏ.) ਵਿਚ ਅੱਜ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਚੀਆਂ ਹਨ-ਇਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ। ਅਜਿਹੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਦਾ ਜੋ ਹਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਦਿਸ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉੱਜ ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਹਾਂ ਮੁੱਖ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਕਰਦਗੀ ਦੀ ਥਾਂ ਅਗਲੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਉਤੇ ਵਧੇਰੇ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਜਿੰਨੀ ਖੋਖਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦੇ ਕੁ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਮ ਲੋਕ ਹਰ ਜਮਹੂਰੀ ਢਾਂਚੇ ਤੇ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੋਈ ਸਿਫਤੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਵੇਗੀ। ਬੱਸ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨੇਤਾ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ... ਤੇ ਇਹ ਨੇਤਾ ਮੋਦੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖੋਂ ਮਿਸਾਲੀ ਨਹੀਂ 'ਮਿਸਾਲੀ' ਸਜ਼ਾ

ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਮੂਹਕ ਜਬਰ ਜਨਾਹ+ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਦੇ ਚਾਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਯੋਗੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 16 ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਚ ਹਵਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਮਰਨਾਉ ਹਾਲਤ 'ਚ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਮੌਤ ਦੀ 'ਮਿਸਾਲੀ' ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣੀ ਜਾਇਜ਼ ਸਮਝੀ: "ਐਨਾ ਘੋਰ ਜੁਰਮ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੁਜਰਮ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰ ਕੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਣ।" ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ "ਹੋਰ ਨੁਕਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਧਾ ਦਫ਼ਾ 302" ਉੱਪਰ ਜਾ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 91-94634-74342

ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ "ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਨਹੀਂ ਮੀਟ ਸਕਦੀ। ... ਬੇਮਿਸਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮਿਸਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ... ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲਾ ਵਿਰਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਰਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।" ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ 'ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ' ਨਬੇੜਾ ਅਤੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ; ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ 'ਮਿਸਾਲੀ' ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਿਥੇ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਰਿਹਾ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਬਾਣੇ-ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਨੌਂ ਸਾਲ ਵੀ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ' ਹੱਥੋਂ ਸਹਿਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਜ਼ਲਾਲਤ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਧੀ ਦੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਵੀ ਕਰਨੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਸਮਾਣਾ (ਪਟਿਆਲਾ) ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਉੱਝ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜਬਰ ਜਨਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀੜਤ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਨਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 90 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਜੁਰਮ ਤਾਂ ਸਮਾਜੀ ਬਦਨਾਮੀ ਦੇ ਡਰੋਂ ਉੱਝ ਹੀ ਦਬਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ 10 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ 'ਤਫ਼ਤੀਸ਼' ਵਿਚੋਂ ਪਾਸ ਹੋ ਕੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 90 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਜਰਮ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ 'ਨਕਾਰਾ ਹਾਰਡਵੇਅਰ' ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਅਪਡੇਟ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਜਾਵੀਏ ਤੋਂ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਸਮਾਜੀ ਦਸਤੂਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਜੁਰਮ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਸਕੜੇ ਅਤੇ ਰੋਹ 'ਚ ਆਏ ਅਵਾਮ ਦੇ ਰੋਸ ਵਿਖਾਇਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀ ਸੋਨੀ ਸੋਰੀ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕੁਨਨ-ਪੋਸਪੁਰਾ ਜਾਂ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਜਾਈ ਨਹੀਂ, 'ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਧੀ' ਸੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ 'ਕੁਲੀਨ' ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਗੇ ਸਨ; ਉੱਝ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਅਤੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ, ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਘਿਨਾਉਣੇ ਜੁਰਮ - ਜਿਵੇਂ 1984 'ਚ ਇਸੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ 2002 'ਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਘਾਣ - ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਜੁਰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਚੁੱਭੇ। ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦੇ ਕੀਲੇ ਹੋਏ ਕੁਲੀਨ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ ਤਹਿਤ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਅਵਾਮ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਜੱਗੋਂ ਤੋਰੁਵੀਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਨਜ਼ਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਸ ਸਮੂਹਕ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਰੱਜਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਸਿਟੀ ਐਡੀਸ਼ਨ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਾ ਬੇਬਾਕ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਟੋਰੀ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਛਾਪ ਦਿੱਤੀ

ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੁਲੀਨ ਦੱਖਣੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਾਬਲੇ-ਗੌਰ ਹੈ, "ਇੰਨੀ ਹੀ ਵਹਿਸ਼ਤ ਵਾਲੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਗ਼ਰੀਬ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਸੰਪਾਦਕ ਐਸੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰਲੇ ਸਫ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਇਕ ਕਾਲਮ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਤਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।" ਫਿਰ ਵੀ ਸੁਲੱਖਣਾ ਰੁਝਾਨ ਸੀ ਔਰਤ ਉੱਪਰ ਜੁਲਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਸ ਰੋਸ ਦਾ ਜਾਗਣਾ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ।

ਹਕੂਮਤੀ ਦਮਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤਕ ਕੇਂਦਰੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਿਆਪਕ ਰੋਹ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ 'ਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ ਤਾਂ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਫੌਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਪਏ ਅਤੇ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਮੂੰਹ-ਜ਼ੋਰ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਤਸਲੀਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਪਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਮਿਸਾਲੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਅਦਾਮੀ ਮੰਗ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੁਝਾਅ ਲੈਣ ਲਈ ਵਰਮਾ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਰ ਰੱਦੀ ਦੀ ਟੋਕਰੀ 'ਚ ਵਗਾਹ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੌਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਮੁਜਬ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਬਰਾਤ ਰੱਖੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਥਾਪਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ

ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਵਰਗੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ 'ਮਿਸਾਲੀ' ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੁਲ ਆਲਮ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਬਣੀ ਭਾਰੂ ਰਾਇ ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਕਿਉਂ? ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਜੇ ਮੌਤ ਦੀ 'ਮਿਸਾਲੀ' ਸਜ਼ਾ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਘਿਨਾਉਣੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਸੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ 1970ਵਿਆਂ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ 'ਚ ਬਿੱਲਾ-ਰੰਗਾ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਗਰਾਫ਼ ਨੀਵਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਘਿਨਾਉਣਾ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਉੱਪਰ ਜੁਲਮਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਹੀ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ, ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵਰਗੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਸਮੂਹਕ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਜੁਰਮ 'ਬੇਮਿਸਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ' ਦੇ ਜੁਮਰੇ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖੋਂ 'ਮਿਸਾਲੀ' ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਹ ਮੱਧਯੁਗੀ ਜ਼ਹਿਨੀਅਤ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣੇਗਾ। ਮੌਤ ਦੀ ਇਕ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਵੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਿਰਜ ਕੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਲੀਹ ਵੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਸਾਬ ਤੇ ਫਿਰ ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਧੁਸ ਅਤੇ ਸੁਰ ਦਾ ਰਾਜ ਤੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੀ ਮੂਲ ਫਿਤਰਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਾ ਮਹਿਜ਼ ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਖਾਸ ਅਰਥ-ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਕੌਮਵਾਦੀ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਡੰਗੇ ਪੂਰੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਲਾਣੇ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਹਨ ਜੋ ਦਮਨਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਜੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਤੇ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਚਲਣ ਦੇ ਹਾਮੀ ਹਨ; ਜਿਥੇ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਗਿਣ-ਮਿਥ ਕੇ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ; ਜਿਥੇ ਰੱਖਤੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਵੀ ਖਾਸ ਫਿਰਕੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਇਕੋ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਿੰਸਕ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਭੜਕਾ ਕੇ ਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਲੋਂ ਉਠਾਏ ਸਮਾਜੀ-ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਗਰ ਸੰਦ ਹੈ। ਵਰਮਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਮਾਜੀ-ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ 'ਸਭ ਤੋਂ ਜਮਹੂਰੀ' ਹੁਕਮਰਾਨ ਚਿਮਟੇ ਨਾਲ ਫ਼ੂਹਣਾ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ-ਨੀਤੀਗਤ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਹਿੰਸਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਛੱਡੋ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ, ਇਕ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ 'ਮਿਸਾਲੀ' ਸਜ਼ਾ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਦਸਤੂਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਔਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਹਿਨੀਅਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਕਲ-ਪੁਰਜੇ ਇਸ ਜ਼ਹਿਨੀਅਤ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕਰਨ 'ਚ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਜੁਟੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਫ਼ਾਈ ਧਿਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਏ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੋਲ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜ਼ਹਿਨੀਅਤ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਸਟੀਕ ਤਰਜਮਾਨੀ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਜੇ ਮੇਰੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਵਾਰਾਗਰਦੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ, ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਜਲਾ ਦਿੰਦਾ।" ਦਿੱਲੀ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ ਇਸ

ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਾ ਨਿਰਾ ਤਕਨੀਕੀ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਮਸਲੇ ਦੀ ਮੂਲ ਵਜੂ ਸਮਾਜੀ-ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਸਮੇਤ ਸਮੂਹ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਅਵਾਮ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਜੀਦਾ ਪਹੁੰਚ ਨਦਾਰਦ ਹੈ। ਇਹ "ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ" ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਉੱਝ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫੈਸਲਾ 'ਖੂਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਖੂਨ' ਦੀ ਲਹੂ ਦੀ ਤਿਹਾਈ ਮੱਧਯੁਗੀ ਜ਼ਹਿਨੀਅਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਿਆਪਕ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਅਸਲ ਸਮਾਜੀ, ਆਰਥਿਕ, ਸਿਆਸੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਲੋੜ ਨੂੰ ਤਾਂ ਘੱਟੋ ਰੋਲਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਜੀ ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰਮ ਵੀ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ। ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ 'ਵਿਰਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਰਲੇ' ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਬਾਕੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਸਹਿਣਯੋਗ ਮੰਨ ਲੈਣ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਅਤੇ ਰਾਜ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਉੱਪਰ ਪਰਦਾਪੋਸ਼ੀ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਸੌਤੇ ਰਾਜਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦ ਹੋ ਨਿਬੜਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਅਦਾਲਤੀ ਸੂਝ ਦੇ ਤਰਕ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮਾਜ ਦੀ 'ਸਮਹੂਕ ਆਤਮਾ' ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਵਰਗੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ 'ਮਿਸਾਲੀ' ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੁਲ ਆਲਮ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਬਣੀ ਭਾਰੂ ਰਾਇ ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਕਿਉਂ? ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਜੇ ਮੌਤ ਦੀ 'ਮਿਸਾਲੀ' ਸਜ਼ਾ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਘਿਨਾਉਣੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਸੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ 1970ਵਿਆਂ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ 'ਚ ਬਿੱਲਾ-ਰੰਗਾ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਗਰਾਫ਼ ਨੀਵਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਘਿਨਾਉਣਾ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਉੱਪਰ ਜੁਲਮਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਹੀ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ, ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵਰਗੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਸਮੂਹਕ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਜੁਰਮ 'ਬੇਮਿਸਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ' ਦੇ ਜੁਮਰੇ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖੋਂ 'ਮਿਸਾਲੀ' ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਹ ਮੱਧਯੁਗੀ ਜ਼ਹਿਨੀਅਤ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣੇਗਾ। ਮੌਤ ਦੀ ਇਕ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਵੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਿਰਜ ਕੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਲੀਹ ਵੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਸਾਬ ਤੇ ਫਿਰ ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਧੁਸ ਅਤੇ ਸੁਰ ਦਾ ਰਾਜ ਤੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੀ ਮੂਲ ਫਿਤਰਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਾ ਮਹਿਜ਼ ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਖਾਸ ਅਰਥ-ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਕੌਮਵਾਦੀ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਡੰਗੇ ਪੂਰੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਲਾਣੇ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਹਨ ਜੋ ਦਮਨਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਜੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਤੇ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਚਲਣ ਦੇ ਹਾਮੀ ਹਨ; ਜਿਥੇ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਗਿਣ-ਮਿਥ ਕੇ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ; ਜਿਥੇ ਰੱਖਤੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਵੀ ਖਾਸ ਫਿਰਕੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਇਕੋ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

★ **ਠਾਹ-ਸੋਟਾ** -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼ ★

ਸੁਣਿਉਂ ਬਈ ਸ਼ਾਇਰੋ!
ਛੇੜ ਛਾੜ ਜੇ ਬੁੱਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਏ, ਕਹਿੰਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਲਗ ਗਈ ਠੋਸ ਯਾਰੋ। ਗੰਦ ਸੁਣਦਿਆਂ ਗਾਇਕ ਮੁਸ਼ਟੰਡਿਆਂ ਤੋਂ, ਦਿਲ 'ਚ ਆਵੇ ਨਾ ਅਣਖ ਦੀ ਲੋਸ ਯਾਰੋ। ਨਸ਼ੇ, ਨੋਟ ਲੈ ਵੋਟ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦੇਈਏ, ਲਾਈਏ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਦਾਅ 'ਤੇ ਦੇਸ ਯਾਰੋ। ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਲੇਖ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ, ਲੋਕੀਂ ਰੀਝਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਵੇਸ ਯਾਰੋ। ਪੰਗਾ ਪੈ ਗਿਆ ਮੂਰਖਾਂ ਨਾਲ ਕਿਧਰੇ, ਲੱਠ ਮਾਰਾਂ ਦੀ ਝੱਲ ਨਹੀਂ ਸੱਟ ਹੋਣੀ। ਤਰਲੇ ਮੱਛੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਬਈ ਕਵੀ ਲੋਕੋ, ਇਹ ਅਗਿਆਨਤਾ ਜੜ੍ਹੋਂ ਨਹੀਂ ਪੱਟ ਹੋਣੀ!

ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਿੱਲ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ!

ਦੇਸ-ਪਰਦੇਸ

ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਚੱਲੀ ਲੰਮੀ ਕਵਾਇਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚੋਂ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 1894 ਦਾ ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1962 ਅਤੇ 1984 ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ 16 ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖੋਕ ਰੂਪ 'ਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਅੰਦਰ 1947 ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਕੋਟੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

1990ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ੋਨ ਬਣਾਉਣ, ਸਨਅਤੀਕਰਨ, ਸਹਿਰੀਕਰਨ, ਸਹਾਇਕ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਨ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੇਠ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਅੰਦਰ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਉਪਜੀਵਕਾ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਜਬਰੀ ਉਜਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ 4.24 ਲੱਖ ਏਕੜ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 6, ਝਾਰਖੰਡ ਵਿੱਚ 2, ਉਤੀਸਾ ਵਿੱਚ 7.41 ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 1.31 ਲੱਖ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਬਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 1894 ਦਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਸੋਧ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਵੀ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਦਿੱਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਨਵੇਂ ਬਿੱਲ ਦਾ ਨਾਂ 'ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਪੁਨਰ-ਵਸੋਬੇ ਅਤੇ ਪੁਨਰ-ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਨਿਆਂਪੂਰਕ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਬਿੱਲ 2013' ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

2013 ਦੇ ਬਿੱਲ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਜਬੀਅਤ ਦੇਣ ਲਈ 'ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼' ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਉਪਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਮੱਦਾਂ (ਏ) ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ (ਐਫ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰ 'ਚ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਹਾਇਕ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਨ, ਖੇਤੀ ਲਈ ਐਗਰੋ-ਪਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ ਆਦਿ ਬਣਾਉਣ, ਡੋਅਰੀ ਸਹਾਇਕ

ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਨ, ਸਨਅਤੀਕਰਨ, ਫਲੈਟ ਬਣਾਉਣ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਟਰੇਡ ਸੈਂਟਰ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਧੰਦਿਆਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰ ਕੇ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 80 ਫੀ ਸਦੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਨੂੰ 70 ਫੀ ਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕਿ 2011 ਵਾਲੇ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪੇਂਡੂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਹੁਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਕਿਵੇਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪੁਲਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਗੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਭੂ-ਮਾਫ਼ੀਆ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ 'ਸਹਿਮਤ' ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਬਿੱਲ ਬਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉ ਗੱਲ ਧੁਮਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਬਿੱਲ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣੀ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਰਕਮ ਮਿਲੇਗੀ। ਅਸਲ 'ਚ 5 ਸਤੰਬਰ, 2011 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਮੁੱਢਲੇ ਖਰੜੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣੀ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਛੇ ਗੁਣਾ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਮੱਦ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ 5 ਸਤੰਬਰ, 2011 ਵਾਲੇ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਰਕਮ ਛੇ ਗੁਣਾ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਉਹੀ ਦੁੱਗਣੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ 2013 ਦੇ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡਾਂ (ਦੂਰੀ ਅਜੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਤੈਅ ਕਰਨੀ ਹੈ) ਲਈ ਇਹ ਰਕਮ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਤੋਂ ਹੋਰ ਘਟਾ ਕੇ ਦੁੱਗਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਲਈ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਉਹੀ ਦੁੱਗਣੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਇਹ ਦੋ ਜਾਂ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਫਲਾਵਾ

ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਬਿੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਭਾਅ ਪ੍ਰਚਲਤ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਸਗੋਂ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਦੇ ਰੇਟ ਤੋਂ ਤੈਅ ਹੋਣੇ ਹਨ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰੇਟ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁੱਲ 'ਚ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੱਗੇ ਇਸ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਕੁੱਲ ਜੋੜ ਉਪਰ 100 ਫੀ ਸਦੀ ਖਰਾਇਤੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ 100 ਫੀ ਸਦੀ ਖਰਾਇਤੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜੋੜ ਕੇ ਇਹ ਰਕਮ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਦੋ ਗੁਣਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਪਿੰਡਾਂ ਲਈ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ

ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਦੋ ਗੁਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਰੇਟਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅਸਲ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਕਈ ਕਈ ਗੁਣਾ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 5 ਮਾਰਚ 2011 ਨੂੰ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ੋਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 2500 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ 1.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਖਰੀਦੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 2 ਤੋਂ 3

ਕਰੋੜ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵੇਚ ਮੁੱਲ ਖਰੀਦ ਮੁੱਲ ਤੋਂ 1300 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2000 ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਸੀ। ਇਉਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਿੱਲ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮੁੱਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਾਟੇਵੰਦਾ ਸੋਦਾ ਹੋਣਗੇ।

1894 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮਾਨਵੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਦਿੱਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ, ਵਟਾਈਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਦਸਤਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਉਪਜੀਵਕਾ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੱਟੀ ਦਰਜ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਪੱਟੀ ਦਰਜ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਕੇ ਪੁਨਰ-ਵਾਸ ਅਤੇ ਪੁਨਰ-ਸਥਾਪਨਾ

ਸਰਕਾਰਾਂ ਉਪਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ 1894 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹੰਗਾਮੀ ਧਾਰਾ (ਇਸ ਦੀ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਕਹਿ ਕੇ) ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕੇਵਲ 30 ਦਿਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਪੁਨਰ-ਵਾਸ ਅਤੇ ਪੁਨਰ-ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਰੇਟ ਦਾ 1.75 ਗੁਣਾ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕੇ ਖੋਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। 5 ਸਤੰਬਰ 2011 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਖਰੜੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਫਸਲੀ ਸੋਜੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 'ਖਾਧ ਸੁਰੱਖਿਆ' ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸ ਕੇ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ-ਦੂਜੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੀ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨ ਇਕ ਵੇਚੀ-ਖਰੀਦੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਿਣਸ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ, ਜਾਪਾਨ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰ ਕੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨਵੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਆਧਾਰਤ ਮਾਡਲ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ੋਨ ਬਣਾਉਣ, ਸਹਿਰੀਕਰਨ, ਸਨਅਤੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਸਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰ ਕੇ ਦੇਣ ਦੀ ਧੁਸ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜੇ ਬਿਨਾਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਸ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇਸ਼ੀ-ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਸਸਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨੀਤੀਆਂ ਘੜ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਨੂੰਨ 2013 ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਅੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਦੇਸ਼ੀ-ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸੋਧਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਕਿੱਨਾ ਅਜੀਬ ਵਿਅੰਗ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਰੋਧੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ 'ਚੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਸਤ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਭਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਰੂਸੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਰਗੇਈ ਲਾਵਰੋਵ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਸੀਰੀਆ ਆਪਣੇ ਰਸਾਇਣਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਹਵਾਲਗੀ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਉਸ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲਾ ਟਾਲ ਦੇਵੇ। ਮੁਹੱਈਆ ਹੋਏ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ

ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਬਿਦਵਈ

ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਝਟ-ਪਟ ਸਾਂਭ ਲਿਆ। ਰਸਾਇਣਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਦੰਭੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੇ 1980ਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਲਾਬਜਾ 'ਚ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭੋਰਾ ਭਰ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਜ਼ਾਹਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕਦੇ ਇਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਰਾਈਲ ਰਸਾਇਣਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸੰਧੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੇ ਪਰ ਸੀਰੀਆ ਵੱਲੋਂ ਰਸਾਇਣਕ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤੋਂ ਜਾਣ ਕੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਇਕਦਮ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਸਾਇਣਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 21 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦਮਿਸ਼ਕ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ

ਸੀਰੀਆ ਦਾ ਘਰੋਗੀ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ

ਪੈਦੇ ਘਾਉਤਾ ਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਪੱਕੇ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਸ਼ਰ-ਅਲ-ਅਸਦ ਦੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਦੀ ਟੀਮ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖੁਫ਼ੀਆਂ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਕਲਿੱਪ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਸਾਇਣਕ ਸਮੱਗਰੀ ਵਾਲੇ ਰਾਕਟ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠਲੇ ਖੇਤਰ 'ਚੋਂ ਦਾਗੇ ਗਏ ਸਨ। ਉੱਝ ਅਜਿਹਾ ਕਿਤੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਫੌਜ ਦੀ ਯੂਨਿਟ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ। ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੋ, ਸੀਰੀਆ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਿਸੇ 'ਠੋਸ ਸਬੂਤ' ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਮੁਲਕ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ 'ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਸਮਰਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।' ਉੱਝ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਸਦ ਵੀ ਕੋਈ ਦੇਵ-ਪੁਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਪਿਛਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਢਾਈ ਸਾਲ ਤੋਂ

ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨਾਲ ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਭਰੀ ਘਰੇਲੂ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ, ਫਰਾਂਸ, ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ, ਕਤਰ ਅਤੇ ਤੁਰਕੀ ਵੱਲੋਂ ਹਥਿਆਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਰਸਾਇਣਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਸਦ ਲਈ ਆਤਮ-ਘਾਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਬਾਗੀਆਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ। ਰੂਸ ਅਤੇ ਇਰਾਨ ਇਹ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਸਾਇਣਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਾਲਾ ਹਮਲਾ ਸੀਰੀਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਵਿਰੋਧੀ ਗਰੁੱਪ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਉਲਟ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਹਮਲੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਖ਼ੈਰ! ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਸੀਰੀਆ ਵਿੱਚ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਚਾਰਟਰ ਤਹਿਤ ਫੌਜੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਸਿਰਫ਼ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਥਾਰਿਟੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਹੈ। ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਸ ਆਪਹੁਦਰੇਪਣ ਖਿਲਾਫ਼ ਲਗਾਤਾਰ ਵੀਟੋ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰੂਸ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਨੂੰ ਬਾਈਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉੱਝ ਵੀ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਨਾਟੋ ਸਹਿਯੋਗੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਵਿਆਪਕ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਰਾਕ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ, ਲੀਬੀਆ ਵਿੱਚ ਗੱਦਾਫੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਪਲਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਕਹਿਰ ਵਰਤਿਆ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਸੰਸਾਰ ਲੋਕ-ਰਾਇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਕਸਰ ਵੰਡੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਅਰਬ ਲੀਗ ਨੇ ਵੀ ਇਕਜੁਟ ਹੋ ਕੇ ਸੀਰੀਆ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲ ਇਕੋ ਰਾਹ ਕੂਟਨੀਤਕ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਸੀਰੀਆ ਵਿਚਲੀ ਘਰੇਲੂ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ 20 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਸਰਨਾਰਥੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਜ਼ਬਤ-ਅਲ-ਨੁਸਰਾ ਵਰਗੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣਾ

ਗਠਜੋੜ ਤੋੜ ਲਵੇ। ਜ਼ਬਤ-ਅਲ-ਨੁਸਰਾ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦੀ ਸੀਰੀਆ ਵਿਚਲੀ ਸਾਖਾ ਹੈ। ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਸਮੁੱਚੇ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ-ਉੱਤਰੀ ਅਫਰੀਕੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸਫੋਟਕ ਅਸਥਿਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੀਰੀਆ ਵੱਲੋਂ ਰਸਾਇਣਕ ਹਥਿਆਰ ਸੰਧੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਏ ਗਏ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਰਾਈਲ ਤੋਂ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਸੰਧੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੇ। ਬਹੁਤੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸੰਧੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਰਾਈਲ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸਰਾਈਲ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਧੀ ਦਾ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ। ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਰਬ-ਇਸਰਾਈਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਵੀ ਵਿਆਪਕ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਕੀਕੀ ਸਥਿਰਤਾ ਆ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਸੀਰੀਆ ਸਬੰਧੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਕੋੜੀਆਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਸਵੀਕਾਰਨੀਆਂ ਹੀ ਪੈਣਗੀਆਂ।

ਨਾਂਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਪੂਛਾਂ!

ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਟਾਵੇਂ ਹੀ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ 'ਛੁਪੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਚਾਹ' ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਕੇ 'ਛੁਪੇ ਟੁਰ ਜਾਣ' ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਪੈਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਪੋ ਧਾਪੀ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇਸ਼-ਨੁਮਾਈ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 'ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ' ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਝੱਲ ਕੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਵਖਰਿਆਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਖੱਲਸ ਜੋੜ ਲੈਣਾ, ਕੋਈ ਗਲਤ ਨਹੀਂ। ਭੀੜ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਖਰਿਆ ਕੇ ਮਾਣ-ਮੱਤੀ ਤੋਰ ਤੁਰਨਾ ਮੂਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਅਰਥ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ; ਲੇਕਿਨ ਜਦ ਕੋਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅਲਹਿਦਾ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕੋਈ ਭੱਦਾ ਜਿਹਾ ਢੰਗ ਵਰਤੇ, ਤਦ ਅਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਆਪਣੀ ਖਿੱਲੀ ਖੁਦ ਹੀ ਉਡਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ 'ਭੁੱਖ' ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਜਾਤ-ਗੋਤ ਜੋੜਨ ਦਾ ਆਮ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਰਿਵਾਜ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਮਿਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਬੰਦ ਕਰਨ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਸ਼ੌਂਕ ਘਟਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਧਦਾ ਹੀ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ਾਇਰਾਂ-ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਦੇਖੀ ਪਈ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਲਿਖਾਰੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਗੀਤ-ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਤਖੱਲਸ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਕਸਰ ਤਖੱਲਸ ਦੇ ਨਾਲ 'ਸਾਹਿਬ' ਦਾ ਸਤਿਕਾਰਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਗਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਛੀ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਤੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜਿਹੇ ਨਾਂ ਸੁੱਤੇ-ਸਿੰਧ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ 'ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਕਲਮਕਾਰੀ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੇ।

ਉਂਜ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਾਰੇ ਕਵੀਆਂ ਜਾਂ ਲੇਖਕਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਢੁਕਦਾ; ਮਸਲਨ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਾਵਲਕਾਰ ਨਾਨਕ

ਸਿੰਘ ਵਰਗਿਆਂ ਨੇ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਤਖੱਲਸ ਦੇ ਹੀ ਆਗਲਾ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸਾਹਿਬ' ਸਦਾਉਣ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨੇ ਪੋਹਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੇਖਣੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਛਾਣ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਂਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਲੰਮੀਆਂ ਪੂਛਾਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ।

ਆਮ ਦੁਨਿਆਵੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਚੇਸ਼ਟਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁੱਸੇ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ ਜਿਹੜੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਵੈਰਾਗਮਈ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਣੀ-ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਚਿੱਕੜ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਬੱਕਦੇ, ਉਹ ਵੀ 'ਲਾਗ ਵਾਲੇ' ਇਸ ਰੋਗ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲੇ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਛਿੰਦਾ ਕਵੀ ਲਿਖਾਰੀ ਤਾਂ ਐਸਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਹਦਾ ਨਾਮ 'ਪੁਛ ਰਹਿਤ' ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਸੰਤ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਜਿਹਦੇ ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ '...ਵਾਲੇ' ਨਾ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਹਮੀਰੇ ਵਾਲੇ... ਸਖੀਰੇ ਵਾਲੇ... ਮਤੀਰੇ ਵਾਲੇ... ਸਮੀਰੇ ਵਾਲੇ ਇਤਿਆਦਿ।

ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਬਾਬੇ ਭਾਵੇਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅੱਡੇ-ਗੱਡੇ ਜਮਾ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ ਨੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਛੱਜ, ਉਹੀ ਦੇਸੀ ਹਨ। ਲਗਭਗ ਇਹੀ ਹਾਲ ਸਾਡੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਵੀ 'ਕਿੱਥੇ ਵਾਲੇ?' ਦਾ ਜਵਾਬ, ਜ਼ਰੂਰ-ਬਰ-ਜ਼ਰੂਰ ਚਿੱਬੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨਗਰ ਦਾ ਨਾਂ ਇੰਨਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਨਾਂ ਰੁਲ-ਖੁਲ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਲਾਈ ਹੋਈ ਪੂਛ ਹੀ ਚੋਹਾਂ-ਕੁੰਟਾਂ 'ਚ ਗੂੰਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੇਸ ਵਿਚ ਚੱਲੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਜਾਤ-ਗੋਤ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਵੱਗਿਆ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੋੜ ਕੱਢ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੇ

ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜੋੜਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ; ਜਿਵੇਂ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ 'ਸਮੁੰਦਰੀ', ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ 'ਅੱਕਰਪੁਰੀ', ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ 'ਤੁੜ', ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ 'ਭੋਰਾ' ਆਦਿਕ। ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਖੱਲਸਾਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਈ। ਸ਼ਬਦ 'ਸਮੁੰਦਰੀ' ਜਾਂ 'ਤੁੜ' ਦਾ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਖੱਲਸਾਂ ਨੂੰ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਵਾਕਫੀਅਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਮਰਹੂਮ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਅਤੇ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਕੀਰਤੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪਿਛਲੇ ਰਿਕਾਰਡ ਹੀ ਤੋੜ ਸੁੱਟੇ। ਟੌਹੜਾ ਅਤੇ ਬਾਦਲ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਪ ਨਾਂਵਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਦੋ ਅਹਿਮ ਸਿੰਬਲ ਹੀ ਬਣ ਗਏ। ਇਕ ਵਾਰ ਬੱਸ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਸੜਕ ਕੰਢੇ ਗੱਡੇ ਹੋਏ ਉਸ ਮੀਲ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਪੈ ਗਈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮਰਹੂਮ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ 'ਟੌਹੜਾ!' ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸਾਰ ਮੇਰੇ ਦਿਲੋ-ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਟੌਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਿਕਨਾਤੀਸੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਛਾ ਗਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਦਲ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਲਈ ਘਿਰਣਾ ਦਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਲਈ ਫ਼ਖ਼ਰ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਇਤਫ਼ਾਕ ਹੀ ਸਮਝੋ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦੋਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬੜੇ ਫੱਥਵੇਂ ਅਤੇ ਟੁੱਕਦਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਲੰਮ-ਲਪੇਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਤੁਰਤ-ਫੁਰਤ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਈ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤਾਂ ਜੋੜ ਲਏ ਪਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਢੁਕਵੇਂ ਜਿਹੇ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਜੱਗ ਹਸਾਈ ਕਰਵਾਈ। ਜਿਵੇਂ ਟੌਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ 'ਡੂਮਛੇੜੀ' ਫਿੱਟ ਕਰ ਲਿਆ। ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਸਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾਲ

'ਡੂਮਛੇੜੀ' ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਸੱਜਣ ਜੀ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਨਾਲ 'ਵਾਂਦਰ' ਬੰਨ੍ਹੀ ਫਿਰਦੇ ਵੀ ਮੈਂ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਐਨਾ ਮੋਹ ਕਿਉਂ ਜਾਗ ਪਿਆ ਹੋਵੇਗਾ?

ਹੁਣ ਜੇ ਭਲਾ ਜਲੰਧਰ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ 'ਕਾਲਾ ਬੱਕਰਾ' ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਇਹ ਨਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਵਿਚ ਜੋੜ ਲਵੇ, ਤਦ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ 'ਕਾਲਾ ਬੱਕਰਾ ਸਾਹਿਬ' ਕਹਿ ਕੇ ਹੀ ਬੁਲਾਉਣਗੇ। ਰੋਪੜ-ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ-ਭਕੜੁੱਦੀ! ਇਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ 'ਵਾਅਦਾ ਮੁਆਫ਼' ਗਵਾਹ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਸ 'ਕਸੂਤੇ ਜਿਹੇ' ਨਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਨੱਠ-ਭੱਜ ਕਰ ਕੇ ਨਵਾਂ ਨਾਂ 'ਕਿਸ਼ਨਪੁਰ' ਰੱਖ ਲਿਆ। ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਭਕੜੁੱਦੀ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਇਹ ਤਾਂ ਰੱਬ ਜਾਣੇ ਕਿ ਭਕੜੁੱਦੀ ਦੇ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਣ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਾਰਨ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਸਨੀਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਜੋੜਨ ਦਾ ਮੋਹ ਜਾਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲਗਭਗ ਨੱਬੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬਦਲ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਰਖ਼ਾਸਤਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਖ਼ਬਰ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀਆਂ, ਕੀੜੇ-ਮਕੋੜਿਆਂ ਅਤੇ ਭੂਤਾਂ-ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਦੇ ਅਜੀਬ ਜਿਹੇ ਨਾਂਵਾਂ ਵਰਗੇ ਹਨ। ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਅਸਲੀਲਤਾ ਝਲਕਾਰੇ ਮਾਰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੀ ਕੁਝਬਾ ਜਿਹਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁੱਖ ਇਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ-ਅਖੇ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਂਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਂਡੂ ਭਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚੇ ਹਨ। ਜ਼ਰਾ ਨਮੂਨਾ ਤਾਂ ਦੇਖੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦਾ-

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਕੁੱਕੜ ਪਿੰਡ, ਭੁੰਡੀਆਂ, ਮੱਖੀ, ਅੰਗੀ ਕੀੜੀ, ਬਿੱਲੀ ਵੜੋਚ, ਬੂਟਾ, ਗੰਨਾ, ਚੂਹੇ ਕੀ, ਲੁਟੇਰਾ, ਗਿੱਦਤਪਿੰਡੀ, ਚਮਿਆਰੀ, ਬਘਿਆੜੀ, ਕੁੱਤੇਵੱਢ, ਗਿੱਦਤਾਂਵਾਲੀ, ਸੂਰਵੱਢ, ਸੁੰਡੀਆਂ, ਅੱਕੀ ਟੁੰਡਾ, ਕਾਣਾ ਪਿੰਡ, ਤੋਤੀ, ਗਿੱਦਤਪੁਰ, ਗਧਿਆਂ ਵਾਲੀ, ਬਾਂਦਰ, ਕਸਾਈਵਾੜਾ, ਡੰਗਰ ਖੇੜਾ, ਕਾਂਵਾਂ ਵਾਲੀ, ਅੱਤਾਂ ਵਾਲੀ, ਭੇਡਪੁਰਾ, ਭੁੰਡਖੋਹ, ਕੱਟਾ, ਭੁਤਾਂ...! ਇਸ ਲੰਮੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 'ਆਂਡਿਆਂ ਵਾਲੀ' ਦੇ ਲੋਕ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਇਕ ਵੀ ਪੋਲਟਰੀ ਫਾਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਂਡਿਆਂ ਵਾਲੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਸੋਚਣਗੇ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਕਰ ਛੱਡੀ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪਣੀ 'ਪੂਛ' ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ? ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਵੀ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਪੰਜ ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਸੰਨ 1996 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਨ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ ਜੁੜ ਗਿਆ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਲੱਗੇ ਬੈਨਰਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਖੁਦ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਂ ਪਰ ਹੁਣ ਪਰਵਾਸੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜੰਮਣ-ਭੋਇੰ ਦੇ ਮੋਹ ਸਦਕਾ ਇਹ ਪੂਛ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਭਵਿੱਖੀ ਤਸਵੀਰ ਤੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਦਾ ਸੰਵਾਦ

ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਨੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਨੀਰ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਮਾਇਆ' ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਕਲਾਸਿਕੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਬਾਰੇ ਨਵੀਂ ਅੰਤਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਲੜੀਵਾਰ ਛਪਿਆ ਇਹ ਲੇਖ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਮਾਡਲ ਤੋਂ ਤਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਹੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਸਾਹਿਤ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਸੰਵਾਦ ਦਾ ਸਬੱਬ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਰਿਪੇਖ ਤੋਂ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਥੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਵਚੇਤਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਸਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਭਿੰਨ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਮਝਣ-ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਲੇਖ ਨਾਵਲ 'ਮਾਇਆ' ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਕੈਨਵਸ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਅਤੇ ਉਡੀਸੀ ਜਿਹੀਆਂ ਮਹਾਂਕਾਵਿਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਲੇਖ ਲਾਲੀ ਬਾਬੇ (ਹਰਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਦੇ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭੂਤਵਾੜੇ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਗੁਣੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਬੌਧਿਕ ਪ੍ਰਵਚਨ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖਪਤਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਦੀ ਪਿੱਛੇ ਚੜ੍ਹਨ ਕਾਰਨ ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਵਚੇਤਨ 'ਖਾਓ-ਪੀਓ ਐਸ ਕਰੋ' ਦੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਚੌਖਟੇ ਅੰਦਰ ਵਿਚਰ ਰਿਹਾ

ਹੈ, ਇਹ ਲੇਖ ਉਸ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਅਜਿਹੇ ਸੰਵਾਦ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ 'ਗੋਸ਼ਟਿ' ਜਿਹੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਵਿਗਸਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਆਧੁਨਿਕ ਦੌਰ ਵਿਚ 'ਭੂਤਵਾੜਾ' ਇਸ ਬੌਧਿਕ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦਾ ਚਿਹਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਭੂਤਵਾੜਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਬੌਧਿਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਮਕਾਲੀ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੇ ਖਪਤਵਾਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪ੍ਰਵਚਨ ਮਹਿਜ਼ ਯੂਟੋਪੀਆ ਅਤੇ ਨੋਸਟੈਲਜੀਆ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਕਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਵਿਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਟਾਕ

ਕਿ ਉਹ 'ਮਾਇਆ' ਨਾਵਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਾਨਮੱਤੇ ਅਤੀਤ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਲਿਓ ਟਾਲਸਟਾਏ, ਡੀ. ਐਚ ਲਾਰੰਸ, ਐਮਲੀ ਬਰੌਂਟੋ, ਹਰਮਨ ਹੈਸ ਅਤੇ ਟਾਮਸ ਹਾਰਡੀ ਜਿਹੇ ਨਾਵਲਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ 'ਮਾਇਆ' ਨਾਵਲ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਬੱਲ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਵਿਚਲੀ ਗਹਿਰਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਮਾਨਵੀ ਅਵਚੇਤਨ ਦੇ ਲੁਪਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਿਰਤਾਂ ਅਗੁਭੂਮੀ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗਲਪ ਦੇ ਗਿਲਾਫ਼ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਢਾਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਕਨਸੇਅ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਬੱਲ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵੇਗ ਅੱਗੇ ਤਿਤਕ ਰਹੇ ਸਬੰਧਾਂ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸੁਚੇਤ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਰਿਵਰਤਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਬਗੈਰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਵਚੇਤਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਮਾਇਆ' ਨਾਵਲ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਸੰਗਠਨ ਕੀ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲੇਵਰ ਵਿਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਪੱਖ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਤੱਥ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਚਿੰਤਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਣ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਲਾਲੀ ਬਾਬੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਸ ਬੌਧਿਕ ਪ੍ਰਵਚਨ ਨੂੰ ਜੁਬਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਖਪਤਵਾਦੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਗੁਣਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਵਿੱਖੀ ਤਸਵੀਰ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਹ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਬਾਵਸਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਖੁਦ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

-ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 91-94178-68084
dr.yadwinder Singh@yahoo.co.in

ਕਾਵਿ-ਜਗਤ

...ਤੇ ਜੋਗੀ ਚੱਲੇ

ਆਹ ਚੁੱਕ ਆਪਣੇ ਤਾਪ ਤਸਵਰ ਰੋਣਾ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ, ਉਮਰਾ ਦੀ ਮੈਲੀ ਚਾਦਰ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਇਕਲਾਪਾ ਪੱਲੇ।
...ਤੇ ਜੋਗੀ ਚੱਲੇ।

ਚੁੱਕ ਬਿਰਫ਼ ਦੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਛਾਂਵਾਂ, ਸਾਂਭ ਮਿਲਣ ਲਈ ਮਿਥੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ। ਆਹ ਚੁੱਕ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਨਾਂਵਾਂ, ਆਹ ਚੁੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ। ਆਹ ਚੁੱਕ ਸੁਹਰਤ, ਆਹ ਚੁੱਕ ਰੁਤਬਾ, ਆਹ ਚੁੱਕ ਬੋਲੇ-ਬੋਲੇ।
...ਤੇ ਜੋਗੀ ਚੱਲੇ।

ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੱਖਰ, ਡੁਲ੍ਹਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਖਾਰਾ ਅੱਬਰ। ਆਹ ਚੁੱਕ ਦੁੱਖ ਦਾ ਭਾਰਾ ਪੱਥਰ, ਆਹ ਚੁੱਕ ਸੋਗ ਤੇ ਆਹ ਚੁੱਕ ਸੱਥਰ। ਆਹ ਚੁੱਕ ਤਤਪਣ, ਆਹ ਚੁੱਕ ਭਟਕਣ, ਆਹ ਚੁੱਕ ਦਰਦ ਅਵੱਲੇ।
...ਤੇ ਜੋਗੀ ਚੱਲੇ।

ਆਹ ਚੁੱਕ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਖਜ਼ਾਨਾ, ਆਹ ਲੈ ਫੜ ਬਣਦਾ ਇਵਜ਼ਾਨਾ। ਆਹ ਚੁੱਕ ਫੜਵਾ ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਚੁੰਡਣ ਦਾ ਨਾ ਕਰੀਂ ਬਹਾਨਾ। ਖਬਰੇ ਕਿਹੜੇ ਕੂਟੀ, ਖਬਰੇ ਕਵਣ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵੱਲੇ।
...ਤੇ ਜੋਗੀ ਚੱਲੇ।

ਆਹ ਚੁੱਕ ਦੀਵਾ ਤੇ ਆਹ ਚੁੱਕ ਬਾਤੀ, ਦੇਹ ਇਹ ਸੰਧਿਆ ਚੁੱਪ-ਚੁਪਾਤੀ।

ਲੈ ਇਕ ਰਿਸ਼ਮ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂਤੀ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਜੇ ਚਿਜ਼ ਗੁਆਚੀ। ਅੱਜ ਲੈ ਲੈ ਚੱਲ ਭਲਕੇ ਲੈ ਲਈ, ਪਰਸੋਂ ਖੂਹ ਦੇ ਥੱਲੇ।
...ਤੇ ਜੋਗੀ ਚੱਲੇ।

-ਵਿਜੇ ਵਿਵੇਕ

ਅਮਰੀਕਾ

ਸੋਗੀ ਸੋਗੀ ਚੁੱਤ ਨੀ ਮਾਏਂ, ਰੁੰਡ ਮਰੁੰਡੇ ਰੁੱਖ ਨੀ ਮਾਏਂ। ਹੱਡ ਸੁੱਕ ਕੇ ਬਾਲਣ ਹੋਏ, ਮਨ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਝੋਰਾ ਏ। ਸੋਚੋ ਧੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇਰੀ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੋ ਭੋਰਾ ਏ।

ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਵਾਂ, ਕੰਮ ਤੋਂ ਆਵਾਂ, ਬੋਝਲ-ਬੋਝਲ ਲੱਗਣ ਰਾਹਵਾਂ। ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਰਹੀ ਨਾ, ਗੁਆਂਢ 'ਚ ਗੋਰੀ-ਗੋਰਾ ਏ। ਸੋਚੋ ਧੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇਰੀ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੋ ਭੋਰਾ ਏ।

ਦੇਸ ਬਿਗਾਨੇ ਨੈਣ ਇਹ ਤਤਫ਼ਣ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਕ ਰਹਿੰਦੀ ਭਟਕਣ। ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਆ ਵੀ ਜਾਵਾਂ, ਕਾਹਦਾ ਫੇਰਾ-ਤੋਰਾ ਏ। ਸੋਚੋ ਧੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇਰੀ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੋ ਭੋਰਾ ਏ।

ਗਿਆਰਾਂ ਸਤੰਬਰ ਕਾਹਦਾ ਆਇਆ, ਮੰਦਹਾਲੀ ਨੇ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ। ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਸਭ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਥੱਲੇ, ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ-ਕੋਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਏ। ਸੋਚੋ ਧੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇਰੀ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੋ ਭੋਰਾ ਏ।

-ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ
ਫੋਨ: 510-502-0551

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤ ਬਾਰੇ ਫੋਟੋ ਨੁਮਾਇਸ਼

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): “ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤ” ਨਾਂ ਹੇਠ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਇਥੇ ਸਟੇਟ ਆਫ ਇਲੀਨਾਏ ਬਿਲਡਿੰਗ ਜੇਮਜ਼ ਆਰ ਥਾਮਸਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਲਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ

ਜਨਰਲ ਡਾ. ਐਸਾਫ ਸੱਈਅਦ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਉਘੇ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਸੋਨਦੀਪ ਸ਼ੰਕਰ ਵਲੋਂ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ ਅਮੀਰ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਭਾਰਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ

ਸਬੰਧ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਇਲੀਨਾਏ ਸਟੇਟ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਪੈਟ ਕੁਇਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਨੁਮਾਇਸ਼ 9 ਤੋਂ 13 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਚੱਲੀ।

ਸੰਸਾਰ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਧੇਗੀ।

ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਡਾ. ਐਸਾਫ ਸੱਈਅਦ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਅਮੀਰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਉਥੇ ਚਲਦੇ ਲੰਗਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਗਦਾਦ ਫੇਰੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਜਾਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਦੀ ਉਦਘਾਟਨੀ ਰਸਮ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਅਮਰੀਕੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਰੀਬ 50 ਲੋਕ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਗਵਰਨਰ ਪੈਟ ਕੁਇਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪਾਲਿਸੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਊਟਰੀਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਟਰੀਸਾ ਮਾਹ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਟਰੀਸਾ ਮਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤ ਬਾਰੇ ਇਹ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਇਲੀਨਾਏ 'ਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਅਰੰਭੀ ਗਈ ਲੜੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਗੋ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ

ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਉਜਾੜੇਗੀ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 99 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਪਟੇ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਤੇ ਕੈਂਬਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ 40 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਕੋਈ 3500 ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਉਜਾੜੇ ਦੀ ਲਟਕਦੀ ਤਲਵਾਰ ਹਟ ਗਈ ਹੈ। ਪਿਹੋਵਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੇ 24 ਤੇ ਗੁਹਲਾ ਹਲਕੇ ਦੇ 14 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪੱਟੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 1952 ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਪੱਟੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਨੇ 'ਦਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਹਰਿਆਣਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ 2013' ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਕਿਸਾਨ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਾਨ

ਨੂੰ ਉਜਾੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਮਾਲਕਾਨਾਂ ਹੱਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਨੇ ਵਸਾਇਆ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭੂਮੀਹੀਣ ਅਸਲ ਪੱਟੇਦਾਰ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਜੋ 24 ਸਤੰਬਰ, 1986 ਤੱਕ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਉਸੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਦਾ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਪੇਂਡੂ ਸ਼ਾਮਲਤ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਟ, 1961 'ਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸਲ ਅਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 99 ਸਾਲ ਦੇ ਪੱਟੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਨੇ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਪੁਟ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਆਬਾਦ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਆਬਾਦਕਾਰ ਪੱਟੇਦਾਰ ਕਿਸਾਨ ਜੁਆਇੰਟ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਪੱਟੇਦਾਰ ਇਸ ਬਦਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰਿਣੀ ਹਨ। ਪਿਹੋਵਾ ਵਿਚ 26 ਤੇ ਗੁਹਲਾ ਦੇ 14 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੱਟੇਦਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 1952 ਵਿਚ ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਰੋਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 'ਗਰੋਅ ਮੋਰ ਫੂਡ' ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਟੇ 1972 ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਤਾਂ ਠੀਕ ਠਾਕ ਲੰਘ ਗਏ ਤੇ 1986 ਵਿਚ ਪੱਟੇਦਾਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸ ਹਾਰ ਗਏ ਤੇ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਮਕਾਨ ਵੇਚਣ/ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਾਂ ਕਰਨ ਗਿੱਲ

Ph: (734) 612-9984

Either Buying or Selling a Home in Michigan

“Always Go with the Winner”

44644 Ann Arbor Road Plymouth, MI 48170
 Email: KarnGill@Hotmail.com
 Website: www.KarnGill.com

Punjabi Community Golf Outing

Organized by PAO and Jesse Singh (Remax Showcase)

Sunday, Sep. 22nd, 2013

Time: 10.30 AM

Schedule of Events

- 48 HOUR Advance notice required for participation.
- Registration Begins- 10am to 10.30am
- Golf (Shotgun)- 10.30am
- Dinner Buffet Begins- 6.00pm (OPEN BAR)
- Awards-7.00pm

For more information please contact:

Jesse Singh 847-606-3664, JSINGH@REMAX.NET
 Davinder Singh 847-708-3439, dsingh1213@yahoo.com
 Gulzar Singh Multani 708-774-2999
 Shashi singh 224-622-8736
 Raman Johar 224-430-3199
 Balwinder Singh Chicago 773-988-6181

Venue: Countryside Golf Club
 20800 W. Hawley ST., Mundelein, IL 60060
 Ph-847.968.3466

3 Prizes: 1st: Individual Score
2nd: Longest Drive, 3rd: Closest to Pin

***\$80 per Golfer Price includes: Green fee/Cart FEE. fee, OPEN Dinner and Open Bar. Without Dinner \$55)

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਮਿਡਵੈਸਟ ਸਭਾ ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ

ਸ਼ਾਨੀ, ਕੈਨਸਸ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਮਿਡਵੈਸਟ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ 8 ਗਰੁਪਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਰੰਗ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਵਿਚ ਸਜੀ ਮਿਡਵੈਸਟ ਭੰਗੜਾ ਕਲੱਬ, ਕੈਨਸਸ ਦੀ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮ ਨੇ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹਿਆ। ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨਾਂ ਦੀ ਗਿੱਧਾ ਟੀਮ ਨੇ ਗਿੱਧੇ ਦਾ ਪਿੜ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਭਾਂਤ ਸੁਭਾਂਤੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸਰਾਹਨਾ ਖੱਟੀ।

ਸਮੇਤ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਬੱਚੇ ਇਕ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਤੋਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਰੁਝੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਦੋਂਕਿ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਮਹਿੰਦੀ ਨਾਲ ਮੋਰਨੀਆਂ ਪੁਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਦੁਪੱਟਿਆਂ ਅਤੇ ਸੂਟਾਂ ਵਿਚ ਸਜੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਦੀ ਭੋਜਨ ਪਰੋਸਿਆ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ (ਏਮਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ), ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁਨੀਆ (ਪੁਨੀਆ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ), ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਨੀਆ, ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ, ਦਲਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਏ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਬਲੱਗਣ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ, ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ, ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਬੱਲ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇਸਾਂਝ, ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਨਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਚੰਦੀ, ਸੁਲਖਣ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਹਿਲ, ਸਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਏ, ਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ, ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੁਰ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਤੁਰ, ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਕੌਰ ਸੰਘੇੜਾ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ ਅਤੇ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਚਾਦਰਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁੜਤਿਆਂ

ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਮੂਨ ਵਾਕ

ਸਿੱਖ ਸਥਾਨਕ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ: ਰੁਦਰਫੋਰਡ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਇਲੀਨਾਏ ਸਟੇਟ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਡੈਨ ਰੁਦਰਫੋਰਡ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਿਭਾਏ ਗਏ ਉਸਾਰੂ ਰੋਲ ਲਈ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਸਰਗਰਮ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਨਸਲਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਵਰਤਣ ਪਿਛੋਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਫੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਵਿਖਾਏ ਗਏ ਮੋਹ-ਪਿਆਰ ਲਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਰੁਦਰਫੋਰਡ (ਐਨ ਸੱਜੇ) ਨੂੰ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੱਠੀ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੋਖੀ ਸਿੰਘ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ, ਮਹਾਂਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ, ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਤੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ (ਐਨ ਖੱਬੇ)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰੁਦਰਫੋਰਡ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਐਸ ਆਰ ਐਸ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੋਖੀ ਸਿੰਘ, ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗੁਲਦਸਤਾ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ। ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ

ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਕਰਵਾਈ। ਸ੍ਰੀ ਰੁਦਰਫੋਰਡ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ ਲਈ ਇਕ ਸਨਮਾਨ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਕੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਲੀਨਾਏ ਦੇ ਚੁਣੇ

ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹਨ ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਪਹੁੰਚੇ। ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਵਲੋਂ ਨਿਭਾਏ ਗਏ ਰੋਲ ਬਾਰੇ ਫੋਟੋ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਫੋਟੋ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੁਰਾ ਇਕ ਹਫਤਾ ਇਲੀਨਾਏ ਸਟੇਟ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ

ਹਨ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਵੀ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰੁਦਰਫੋਰਡ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਲੀਨਾਏ ਸਟੇਟ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ।

ਆਪਣੀ ਇਸ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਰੁਦਰਫੋਰਡ ਨੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪੜਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਛਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕਿਵੇਂ ਹੱਲ ਕਰਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਸਮਝ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਮੀਡੀਆ ਵਲੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਡਰਾਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਈ ਥਾਈਂ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਮਾਰੂ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ

ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬਿਨਾ ਧਰਮ ਅਤੇ ਨਸਲ ਦਾ ਭੇਦ ਕੀਤਿਆਂ ਸਭ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਰੁਦਰਫੋਰਡ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਸਰਗਰਮ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਡੇ, ਫੋਰਥ ਆਫ ਜੁਲਾਈ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਮੇਲਿਆਂ-ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਰੁਦਰਫੋਰਡ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਅਤੇ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਉਦੇਚਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਰੁਦਰਫੋਰਡ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ

ਪਰਮਰਾਜ ਸਿੰਘ ਉਮਰਾਨੰਗਲ ਨੂੰ ਆਈ ਜੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸਵਰਗੀ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਉਮਰਾਨੰਗਲ (ਸਾਬਕਾ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ) ਦੇ ਪੱਤਰੇ ਸ. ਪਰਮਰਾਜ ਸਿੰਘ ਉਮਰਾਨੰਗਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਡੀ ਆਈ ਜੀ ਤੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੇ ਆਈ ਜੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਮਿਡਵੈਸਟ ਨੇ ਸ. ਉਮਰਾਨੰਗਲ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਉਮਰਾਨੰਗਲ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਲੰਧਰ ਰੋਜ ਦਾ ਆਈ ਜੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ. ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਆਈ ਜੀ ਉਮਰਾਨੰਗਲ ਨੂੰ

ਫੋਨ ਉਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵੱਲ ਉਦੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣਗੇ। ਆਈ ਜੀ ਉਮਰਾਨੰਗਲ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਸੱਜਣਾਂ ਵਿਚ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਹੈਪੀ ਸਿੰਘ ਹੀਰ, ਅਮਰਰਾਜ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੋਟਸ), ਲਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ ਅਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਮਿਡਵੈਸਟ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਸ. ਉਮਰਾਨੰਗਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਜਰਾਇਮ ਉਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ.

ਲੱਗੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਦੇ ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਤੇ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ

ਠਾਕੁਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਠਾਕੁਰ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਤਾ ਚੰਦ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਸਵਰਗੀ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਖਿਲਾਫ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਠਾਕੁਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੇਤਲੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ ਖਿਲਾਫ ਆਈ.ਟੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੂਕਾ ਮਾਰਟੀਅਰਜ਼ ਸੈਮੋਰੀਅਲ ਟਰੱਸਟ ਤੇ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਨਾਮਧਾਰੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਨੈੱਟਵਰਕਿੰਗ ਸਾਈਟ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੈ। ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

OKKJI Transfer LLC.

15238 Radiance Dr., Noblesville, IN, 46060

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

- *ਲੋਕਲ ਤੇ ਲੌਂਗ ਰੂਟ
- *ਡਰਾਈ ਅਤੇ ਰੀਫਰ ਲੋਡ
- ਕਾਗਜ਼ ਦਿਓ ਤੇ ਪੈਸੇ ਲਓ

ਟਰੱਕ ਪਾਰਕਿੰਗ ਮਾਸਿਕ ਰੈਂਟ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

Toll Free: 1-855-966-5554

Manny Sandhu: 317-603-1000, Sam Bhullar: 732-486-9045
Fax: 317-774-9665

Want to Buy/Sell ?

Single Home, TH, Condo, Apt, Business, Land, Motel, Investment Property

Call Madan Khatri 847-530-1550

Madan Khatri

www.PropertyZoo.com

One of 10 Top Producers in 2011 & 2012 at the Prudential Office!

Interest Rates are moving up!

Buy A Home anywhere in Metro NOW !!

A Broker who can work with you from Beginning to End, Call Now!

Prudential at 25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment

www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer

Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile

(586) 802-7385 Fax

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

*Refinance up to 125% value of the house.

Loans Available In Most States!

>100% FHA Financing >Residential (Purchase & *Refinance)>Self Employed >Cash Out Refinance >Investment Property Loans >Jumbo Loans >Commercial Property With Business or Business Only

ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ-ਤਸਵੀਰਾਂ

ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ

ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ ਹਰਦੀਪ ਬੰਦੇਸ਼ਾ (ਨੀਲੀ ਪੱਗ) ਨੂੰ ਕਲੱਬ ਦਾ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਪੀ ਸੀ ਓ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ

ਮਿਲਵਾਕੀ (ਬਿਊਰੋ): ਜੇ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੇ ਗੱਭਰੂ ਤੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਗਿੱਧੇ ਦੀਆਂ ਧੁੰਮਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਮਿਲਵਾਕੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਝੰਡੇ ਗੱਡਣੇ ਹੀ ਸਨ। ਐਨ ਇਹੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਪੀ ਸੀ ਓ) ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਥੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਾਲਾਨਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ। ਇਹ ਪੀ ਸੀ ਓ ਦਾ ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਸਿਰਫ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਫਲਾਇਰ ਛਾਪਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਉਦਘਾਟਨੀ ਰਸਮ, ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਤਰਤੀਬ-ਸਭ ਕੁਝ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀ ਸੀ ਓ ਵਲੋਂ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਗੀਤੇ ਜੈਲਦਾਰ ਦੇ

ਕਮਾਲ ਦਾ ਭੰਗੜਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਵਾਹ ਵਾਹ ਖੱਟੀ। ਦੋ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਗਿੱਧਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀਆਂ

ਦਿਖਾ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਜੂਨੀਅਰ ਬੀ ਟੀਮ ਦਾ ਭੰਗੜਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਟੀਮਾਂ ਅਸ਼ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਰਿੱਕੀ ਸਿੰਘ, ਮਨਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੰਵਲ

ਪੀ ਸੀ ਓ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਛਾਪ ਛੱਡਦਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਮਨਵਾਇਆ। ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਕਲਾਕਾਰ ਗਗਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਗੀਤ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਈ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸਿਖਰ ਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦਾ ਮਲਵਈ ਗਿੱਧਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਭਰੂਆਂ ਵਲੋਂ ਮਲਵਈ ਗਿੱਧੇ ਦੀ ਇਸ ਸਾਲ

ਦੀ ਤਾਲ 'ਤੇ ਆਪ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਮਲਵਈ ਗਿੱਧੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਸਾਕਾਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸਜੀਵ ਬਣਾਇਆ।

ਪੀ ਸੀ ਓ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਾਲਾਨਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸ਼ੋਅ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਏ ਗਏ ਯੋਗਦਾਨ ਬਦਲੇ ਤਿੰਨ ਮੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਚੌਥੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਚੌਥੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੱਸ-ਨੂੰਹ ਦੀ ਨੌਕ-ਝੋਕ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹੱਸਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਦੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ 'ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ', ਪੀ ਐਚ ਓ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸ਼ੋਅ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਢੋਲ

ਵਿਚ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ, ਹਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਪਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਮਨਮੀਤ ਅਰੋੜਾ ਅਤੇ ਪਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਹ ਸ਼ੋਅ ਬੇਸ਼ਕ ਪੀ ਸੀ ਓ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮੁੱਖ ਸੀ। ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਉਗਲ ਫਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੌਰਨ ਦਾ ਪੀ ਸੀ ਓ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦਾ ਇਕ ਚੰਗਾ ਉਪਰਾਲਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਕਬੱਡੀ/ਵਾਲੀਬਾਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਸ਼ੋਅ ਦਾ ਅਰੰਭ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਨੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਗਿੱਧੇ, ਭੰਗੜੇ, ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਨ੍ਰਿਤ ਆਈਟਮਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁੰਮਾਂ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਪਈਆਂ। ਏਕਮ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਇਕ ਗੀਤ ਉੱਤੇ ਕਮਾਲ ਦਾ ਨ੍ਰਿਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜੋ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਇੰਨਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਇਹੋ ਆਈਟਮ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਯੂ ਡਬਲਊ-ਮੈਡੀਸਨ ਸਕੂਲ ਦੀ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮ ਨੇ

ਭੰਗੜਾ ਅਤੇ ਗਿੱਧਾ ਟੀਮਾਂ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰੂ ਰਹੀਆਂ। ਇਸ ਕਲੱਬ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਗਿੱਧਾ ਅਤੇ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਮੱਚੜ ਮਚਾਇਆ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚ 6 ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਜੂਨੀਅਰ ਟੀਮ 'ਦੀ ਫੇਸ ਆਫ ਮਿਲਵਾਕੀ' ਜ ਭੰਗੜਾ' ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਛੇਵੀਂ ਵਾਰ ਭੰਗੜੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ, ਪੀ ਐਚ ਓ ਦੇ ਯੂਥ ਮੇਲੇ, ਸੀਡਰਬਰਗ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਮੇਲੇ, ਮਿਲਵਾਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇੰਡੀਆ ਨਾਈਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਟੈਂਪਲ ਦੇ ਅਨੰਦ ਮੇਲਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜੌਹਰ

ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਮਿਲਵਾਕੀ ਗਿੱਧਾ ਟੀਮ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਿੱਧੇ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਛਾਪ ਛੱਡੀ। ਹਰਲੀਨ, ਮਨਜੋਤ, ਜਸਨੀਤ, ਨਵਨੀਤ, ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਮਹਿਕ ਨੇ ਗਿੱਧੇ ਦੀ ਇਹ ਟੀਮ 2010 ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਸਲੀਨ ਸੈਣੀ, ਜਸਲੀਨ ਆਹੁਜਾ, ਜਸਲੀਨ ਕੌਰ, ਸਿਮਰ ਅਤੇ ਹਰਬਾਣੀ ਵੀ ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਵਿਸਕਾਂਸਿਨ ਸਕੂਲ ਆਫ ਭੰਗੜਾ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਭੰਗੜਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੇ ਭੰਗੜੇ ਵਿਚ ਰਵਾਇਤੀ ਰੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਿਪਹਾਪ ਡਾਂਸ ਦਾ ਰਲੇਵਾਂ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਪਸੰਦ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਵੱਡੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ 'ਗਿੱਧੇ ਦੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ' ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਅਤੇ ਪੀ ਐਚ ਓ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਰਵਾਇਤੀ ਗਿੱਧੇ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਛਾਪ ਛੱਡੀ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੇਅੰਤ ਕੌਰ ਵਿਰਕ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਗਿੱਧੇ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੀਨ, ਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿੰਜਣ ਦੇ ਸੀਨ ਸਿਰਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਬੋਲੀਆਂ

ਭਾਵੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਟੀਮਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਲਵਾਕੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਨ੍ਰਿਤ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਬੜੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਜਿਉਂਦੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾ ਅਮਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਪੂਜਾ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਰਾਗਾਂ ਅਤੇ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨਾਲ ਲੋਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਆਪਣੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤੇ ਜਦੋਂਕਿ ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਕਲਾਕਾਰ ਮਾਹਿਜੀਤ ਵਿਰਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ

ਪੀ ਸੀ ਓ ਮਿਲਵਾਰੀ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ: ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ

ਹਾਂ ਬਈ ਜੱਟ ਦੀ ਡਾਂਗ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਰਿਹੋ

ਬਾਬੂ ਰਜਬ ਅਲੀ ਖਾਨ (10 ਅਗਸਤ 1894-6 ਮਈ 1979) ਦਾ ਜਨਮ ਮੀਆਂ ਧਮਾਲੀ ਖਾਨ ਅਤੇ ਜਿਉਣੀ ਦੇ ਘਰ ਪਿੰਡ ਸਾਹੋਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ (ਓਵਰਸੀਅਰੀ) ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਿੰਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲਈ, ਪਰ ਗਾਉਣ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਕਰ ਕੇ 1940 ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣਾ ਪਿਆ, ਪਰ ਕਵੀਸ਼ਰ ਦਾ ਦਿਲ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਓਕਾੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਚੱਕ ਨੰਬਰ 32/2 ਵਿਖੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਹੋਈ। ਉਹ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਜਨਾਂ ਕਿੱਸੇ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ, ਖਾਸ ਕਰ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਰੂਹ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਾਚਾ ਹਾਜੀ ਰਤਨ ਵੀ ਵਧੀਆ ਕਵੀਸ਼ਰ ਸੀ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਲੜੀਵਾਰ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਨੀਤੀ ਦੇ ਕਬਿੱਤ-1

੧ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸਵੇਰਾ ਚੰਗਾ,
ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਚੰਗਾ,
ਚੋਰ ਨੂੰ ਹਨੇਰਾ ਚੰਗਾ,
ਜਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਲੁਕ ਜੇ।
ਜੁਆਈ ਭਾਈ ਸਾਊ ਚੰਗਾ,
ਪੁੱਤਰ ਕਮਾਉ ਚੰਗਾ,
ਟੱਬਰ ਸੰਗਾਉ ਚੰਗਾ,
ਝਿੜਕੇ ਤੋਂ ਰੁੱਕ ਜੇ।
ਇੱਕ ਗੋਤ ਖੇੜਾ ਚੰਗਾ,
ਖੇਤ ਲਾਉਣਾ ਗੇੜਾ ਚੰਗਾ,
ਜੰਗ 'ਚ ਨਬੇੜਾ ਚੰਗਾ,
ਜੇ ਕਲੇਸ਼ ਮੁੱਕ ਜੇ।
ਚੌਧਵੀਂ ਦਾ ਚੰਦ ਚੰਗਾ,
'ਬਾਉ' ਜੀ ਦਾ ਛੰਦ ਚੰਗਾ,
ਆਵਦਾ ਅਨੰਦ ਚੰਗਾ,
ਲਾਉਣਾ ਸੋਹਣੀ ਤੁੱਕ ਜੇ।

੨ ਨਹਿਰ ਨੂੰ ਵਰਮ ਚੰਗੀ,
ਚਾਹ ਛਕੀ ਗਰਮ ਚੰਗੀ,
ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਚੰਗੀ,
ਜੂੜ ਪੈਂਦੇ ਰਹਿਣ ਗੋਲੇ ਨੂੰ।
ਗੁੜ ਚੰਗਾ ਮਹਿਰੇ ਨੂੰ,
ਸੁਜਾਗ ਚੰਗਾ ਪਹਿਰੇ ਨੂੰ,
ਮਸਾਲਾ ਚੰਗਾ ਟੈਰੇ ਨੂੰ,
ਬਨੌਲੇ ਚੰਗੇ ਖੋਲੇ ਨੂੰ।
ਨਗਰ ਅਬਾਦ ਤੇ
ਕਮਾਦ ਵਿਚ ਖਾਦ ਚੰਗਾ,
ਘਿਉ ਤੋਂ ਆਉਣਾ ਸੁਆਦ ਚੰਗਾ,
ਗਾਲਾਂ ਦਾ ਵਿਚੋਲੇ ਨੂੰ।
'ਬਾਉ' ਜੀ' ਸਲਾਹੀ ਚੰਗਾ,
ਤੇ ਗੁੱਜਰ ਮਾਹੀ ਚੰਗਾ,
ਅਤਬ ਸਿਪਾਹੀ ਚੰਗਾ,
ਅਤਬਾਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਨੂੰ।

੩ ਲੋਕ ਨੇ ਵੈਰੀ ਬੁੱਧ ਦੇ,
ਬੁੜ੍ਹੀ ਨਾ ਲਾਹੁਣ ਦੁੱਧ ਦੇ,
ਅਗਰਵਾਲ ਯੁੱਧ ਦੇ,
ਕਦੇ ਨਾ ਨੇੜੇ ਢੁੱਕ ਦੇ।
ਘੋੜੀ ਨਾ ਪਿਛੋਂ ਲੰਘਣ ਦੇ,
ਸੁਰਾ ਨਾ ਅਗੋਂ ਖੰਘਣ ਦੇ,
ਬਿੱਪਰ ਸੰਗ ਭੰਗਣ ਦੇ,
ਰਹੇ ਨਾ ਨਾਲ ਰੁੱਕ ਦੇ।
ਕਾਜ਼ੀ ਨਾ ਪਾਸ ਗਾਉਣ ਦੇ,
ਨਾ ਖੰਘ ਵਾਲਾ ਸੋਣ ਦੇ,

ਕਵੀ ਨਾ ਸ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਦੇ,
ਸੂਮ ਨਾ ਘਰੋਂ ਟੁੱਕ ਦੇ।
ਸਖੀ ਨਾ ਜਾਣ ਖਾਲੀ ਦੇ,
ਨਾ 'ਰਜਬ ਅਲੀ' ਗਾਲੀ ਦੇ,
ਤੇ ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਮਾਲੀ ਦੇ,
ਕਦੇ ਨੂੰ ਕੰਮ ਮੁੱਕਦੇ।

੪ ਨੀਚ ਸੇ ਪਿਆਰ ਹੋ ਜੇ,
ਨਾਰ ਬਦਕਾਰ ਹੋ ਜੇ,
ਬਾਲਕਾ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਜੇ,
ਉਹ ਨਾ ਰੋਣੋਂ ਬੰਮੁਦਾ।
ਗੋਹੂੰ 'ਚ ਪਿਆਜ਼ੀ ਹੋ ਜੇ,
ਬਾਣੀਆਂ ਲਿਹਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜੇ,
ਭਾਈਆਂ 'ਚ ਨਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜੇ,
ਹਰਜ ਕੁਟੰਬ ਦਾ।
ਕੁਣਕੇ 'ਚ ਗੰਢ ਤੇ ਗੰਥ ਵੱਲ ਕੰਡ ਹੋ ਜੇ,
ਕਪਾਹ ਜੇ ਕਰੰਡ ਹੋ ਜੇ,
ਨਾ ਵੜੇਵਾਂ ਜੰਮ ਦਾ।
'ਬਾਉ' ਦੀ ਬੇ ਰੋਅਬੀ ਹੋ ਜੇ,
ਤੇ ਨਿਸਾਰੂ ਗੋਭੀ ਹੋ ਜੇ,
ਤੇ ਫਕੀਰ ਲੋਭੀ ਹੋ ਜੇ,
ਉਹ ਨੂੰ ਰਹਿੰਦਾ ਕੰਮ ਦਾ।

੫ ਸੁਰਮੇ ਦੀ ਹਾਨੀ ਹੋ ਜੇ,
ਹੈਛਾ ਜੇ ਗਿਆਨੀ ਹੋ ਜੇ,
ਆਗੂ ਜੇ ਜਨਾਨੀ ਹੋ ਜੇ,
ਉਹ ਨਾ ਝੁੰਗੀ ਵੱਸਦੀ।
ਘਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜੇ,
ਪੁੱਤਰ ਲੰਡੋਰ ਹੋ ਜੇ,
ਜੇ ਸਿਆਣੂ ਚੋਰ ਹੋ ਜੇ,
ਤਾਂ ਪੁਲਸ ਰੋਜ਼ ਧੱਸਦੀ।
ਮੌਤ ਜੇ ਵਿਆਹ 'ਚ ਹੋ ਜੇ,
ਮੀਂਹ-ਝੜੀ ਗਾਹ 'ਚ ਹੋ ਜੇ,
ਜੇ ਜੁਆਕ ਰਾਹ 'ਚ ਹੋ ਜੇ,
ਦੁੱਖੀ ਜਾਨ ਫੱਸਦੀ।
ਸੱਪ ਜੇ ਅਸੀਲ ਹੋ ਜੇ,
ਖਾਰਜ ਅਪੀਲ ਹੋ ਜੇ,
ਬੌਰੀਆ ਵਕੀਲ ਹੋ ਜੇ,
ਵੇਖ ਲੋਕੀ ਹੱਸਦੀ।

੬ ਲੱਤੋਂ ਲੰਘਾ ਬੈਲ ਹੋ ਜੇ,
ਬੁੜ੍ਹਾ ਬੇ-ਟਹਿਲ ਹੋ ਜੇ,
'ਫੀਮ ਦਾ ਜੇ ਵੈਲ ਹੋ ਜੇ,
ਐਦੂੰ ਦੁੱਖ ਕੋਈ ਨੂੰ।
ਕੋੜ੍ਹ ਦਾ ਜੇ ਦੁੱਖ ਹੋ ਜੇ,

'ਵਾ 'ਚ ਟੇਢਾ ਰੁੱਖ ਹੋ ਜੇ,
ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬੇ-ਮੁੱਖ ਹੋ ਜੇ,
ਦੋ ਜਹਾਨੀਂ ਢੋਈ ਨੂੰ।
ਨੀਤ 'ਚ ਫਰਕ
ਤੇ ਰਸੈਣ ਦਾ ਠਰਕ ਹੋ ਜੇ,
ਬੇੜੀ ਜੇ ਗਰਕ ਹੋ ਜੇ,
ਨਿੱਕਲੇ ਡਬੋਈ ਨੂੰ।
ਰਾਜੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੋ ਜੇ,
ਜੇ ਖਰਾਬ ਜੁਆਈ ਹੋ ਜੇ,
ਖਾੜੇ 'ਚ ਲੜਾਈ ਹੋ ਜੇ,
'ਬਾਉ' ਚੰਗੀ ਹੋਈ ਨੂੰ।

੭ ਕਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਹਰਮ ਹੋ ਜੇ,
ਬੁਠੂ ਘਰੋਂ ਲਾਮੂ ਹੋ ਜੇ,
ਪੈਚ ਬਦਨਾਮ ਹੋ ਜੇ,
ਉਹਨੂੰ ਪਿੰਡ ਮੰਨੇ ਨਾ।
ਫੱਟ ਵਿਚ ਰਾਧ ਹੋ ਜੇ,
ਘਰ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜੇ,
ਖੁਸ਼ਕ ਕਮਾਦ ਹੋ ਜੇ,
ਉਹਦੇ ਸੁਆਦ ਗੰਨੇ ਨਾ।
ਮੱਲਤਾ ਅਯਾਸ਼ ਹੋ ਜੇ,
ਜੇ ਗਰਮ ਛਾਫ ਹੋ ਜੇ,
ਬੰਦਾ ਬਦਮਾਸ਼ ਹੋ ਜੇ,
ਉਹਤੋਂ ਭਲੀ ਬਨੋਂ ਨਾ।
ਬਿਨਾ ਨੰਬਰ ਨੋਟ,
ਅਹਿਲਕਾਰ ਤੇ ਰਪੋਟ,
ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਟੋਟ,
ਹਰ ਇੱਕ 'ਬਾਬੂ' ਬੰਨ੍ਹੇ ਨਾ।

੮ ਸੋਗ ਵਿਚ ਹਾਸਾ ਮਾੜਾ,
ਸੁਆਲੀ ਗਿਆ ਨਿਰਾਸਾ ਮਾੜਾ,
ਕੂੜ ਦਾ ਦਿਲਾਸਾ
ਤੇ ਗੰਡਾਸਾ ਮਾੜਾ ਜੰਡੀ ਨੂੰ।
ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬੋਬਾ ਮਾੜਾ,
ਗਾਉਂ ਵਿਚਾਲੇ ਟੋਭਾ ਮਾੜਾ,
ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਖੋਭਾ ਮਾੜਾ,
ਹਰਨੀ ਤਰੰਡੀ ਨੂੰ।
ਅਤੀਦਾਰ ਘੋੜਾ ਮਾੜਾ,
ਯਾਰ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਮਾੜਾ,
ਕਾਲਜੇ 'ਚ ਫੋੜਾ ਤੇ,
ਝੰਜੋੜਾ ਬੀਟੀਂ ਗੰਢੀ ਨੂੰ।
ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਆਬ,
'ਬਾਬੂ' ਸੌਣ 'ਚ ਜੁਲਾਬ ਮਾੜਾ,
ਕਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ
ਬਰਸਾਤ ਮਾੜੀ ਮੰਡੀ ਨੂੰ।

ਨਾਮ ਨੂੰ ਸਵੇਰਾ ਚੰਗਾ...

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 28 ਸਤੰਬਰ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-83

ਬੱਗੀ ਦਾਹੜੀ ਦੇਖ ਕੇ ਨਾ ਬੁੱਢਾ ਮੰਨਿਉਂ,
ਗੋੜੀ ਲਾ ਕੇ ਆਵੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਖੰਨਿਉਂ।
'ਬਾਈਕ' ਉਤੇ ਕਰੇ ਸਾਡਾ ਬਾਬਾ ਯਾਤਰਾ
ਤੇੜ ਤੰਬੀ ਲਾ ਕੇ ਉਤੋਂ ਪਾਵੇ ਗਾਤਰਾ!

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-81

ਰੁੱਖੀ ਸਿੱਸੀ ਖਾ ਕੇ
ਜੋ ਕਰਨ ਗੁਜ਼ਾਰੇ,
ਲੱਖ ਸਲਾਮਾਂ ਮੇਰੀਆਂ
ਕਿਰਤਾਂ ਦੇ ਵਣਜਾਰੇ।
ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਕਰਦਿਆਂ
ਕੋਈ ਤੋਟ ਨਾ ਆਵੇ,
ਭਾਣੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ
ਜੋ ਸੂਕਰ ਮਨਾਵੇ।
-ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ, ਕੈਨੇਡਾ
ਫੋਨ: 226-345-7126

ਸਾਲ ਛਿਮਾਰੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਚ
ਸੁਣੀ ਪਿੰਡਲ ਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।
ਭਾਂਡੇ ਕਲੀ ਕਰਾ ਲੇ ਦੀ ਜਦ
ਅਵਾਜ਼ ਗਲੀ ਵਿਚ ਆਂਦੀ ਸੀ।
ਧੰਦੇ ਖਾ ਗਈ ਇਹ ਤਰੱਕੀ
ਪਿੰਡਲ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਹੋਈ।
ਮਿੱਠੀ ਜਿਹੀ ਹੁਣ ਹੋਕ ਪਿਆਰੀ
ਰੋਲੇ ਰੱਪੇ ਦੇ ਵਿਚ ਖੋਈ।

-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ

ਸਦੀ 20ਵੀਂ 'ਚ ਪਿੰਡਲ ਤੇ ਕਹੇ ਦੇ
ਭਾਂਡਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਸੀ ਕਹਿਣਾ।
ਕਲੀ ਕਰਕੇ ਪੁਰਾਣਾ ਬਰਤਨ
ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਗਹਿਣਾ।
-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ
ਫੋਨ: 718-690-8403

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-80

ਕੰਨ ਫੜ੍ਹਾ ਕੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੰਵਰਨਾ
ਨਾਲ ਸਲੀਕੇ ਰਾਹੇ ਪਾਈਏ।
ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤਕਦੀਰ ਪੱਥਰ ਦੀ
ਤਾਹੀਓਂ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕੌਮ ਦੇ ਅਖਵਾਈਏ।
-ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ, ਕੈਨੇਡਾ

ਗਰੀਬੀ ਸਾਨੂੰ ਰਹੀ ਏ ਮਾਰ
ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰ।
ਜੁੱਤੀ-ਵਰਦੀ ਕਿੱਥੋਂ ਆਵੇ
ਮਾਂ-ਪਿਓ ਸਾਡੇ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ।
ਮਾਹਟਰ ਕੰਨ ਫੜ੍ਹਾ ਮੁਰਗੇ ਬਣਾਵੇ
ਗਰੀਬੀ ਨੇ ਪੁਆਏ ਇਹ ਪੁਆਏ।
ਡੰਡੇ ਵੱਜਦੇ ਨਿੱਤ ਚੂਹੀ 'ਤੇ
ਕੱਢਣੇ ਪੈਂਦੇ ਮਾਹਟਰ ਜੀ ਦੇ ਗਏ।
-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਜੋਤਿ ਓਹਾ ਜੁਗਤਿ ਸਾਇ ਸਹਿ ਕਾਇਆ ਫੇਰਿ ਪਲਟੀਐ

ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਵੱਲੋਂ ਸੰਨਿਆਸ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਧੀਰ ਮੱਲੀਏ, ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦੀਏ ਅਤੇ ਰਾਮਰਾਇ ਵਰਗਿਆਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ। ਬਾਹਰੋਂ ਢਾਹ ਲਾਉਣੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅੰਦਰਲੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸੌਖੀ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕੰਮ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਡੋਰਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਿ' ਰਾਹੀਂ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਿਆਂ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਅਛਾਈ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ, ਠੀਕ ਅਤੇ ਗਲਤ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ (ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀਆਂ) ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਵਿਚ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਤੱਕ, ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਹੁਣ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ' ਵਿਚ ਸੰਚਿਤ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ 'ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ' ਅਤੇ 'ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ' (ਜੀਵਨ ਨਿਯਮਾਂ) ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵਿਹਾਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਆਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਜਾਂ ਰਹਿਤ-ਮਰਿਆਦਾ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਜੋ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ' ਦੇ ਟਕਰਾਉ ਵਿਚ ਹਨ ਜਾਂ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ ਤਾਂ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ' ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ (ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹੱਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੈ)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਡੂੰਘੀ ਨੈਤਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਆਦੇਸ਼ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ' ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹੁਣ ਵਾਲਾ ਆਖਰੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਰੂਪ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿੱਖ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਉਸ ਮੁੱਲ ਵਿਧਾਨ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ' ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਜੋ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ' ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਿਆਂ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਥਲੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣਕ ਨੈਤਿਕ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਨਿਯਮਿਤ ਅਧਿਐਨ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਲੇ ਜਾਂਦੇ ਨੈਤਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੈਤਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ (ਨੈਤਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੀ 'ਜੋ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ)।

ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਦੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਦੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਹੀ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝਣ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਹੈ ਅਰਨੈਸਟ ਟਰੰਪ ਦਾ ਲੁਕਵਾਂ ਵਿਅੰਗ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ' ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ (ਭੂਮਿਕਾ) ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 'ਨੈਤਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ' ਦੀ ਕਮੀ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ (ਸਿੱਖ) ਪੁਰਾਣੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਹੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਲਬੇ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਹਥਲਾ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਇਹ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਇਹ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਨੈਤਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਰਨੈਸਟ

ਟਰੰਪ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀ ਨਿਜੀ ਰਾਏ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੈਕਸ ਆਰਥਰ ਮੈਕਾਲਫ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲਿਆ, ਸਿੱਖ ਨੈਤਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਉਦਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਰਨੈਸਟ ਟਰੰਪ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਮੈਕਾਲਫ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਏਨਾ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਨਿਯਮਿਤ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ।

ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਾਹਨ ਕਲਾਰਕ ਆਰਚਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਐਨ ਠੀਕ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਨਕ ਨੇ ਆਪ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਹਾਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਾਲੇ ਆਪਣੀ ਸੱਚੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਸਤੇ ਰਹਿਤ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ। ਆਰਚਰ ਦੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਰੇ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੈਤਿਕ ਵਿਹਾਰ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਵਾਕਫ਼ ਹੋਵੇਗਾ, "ਗਲੀ ਭਿਸਤਿ ਨ ਜਾਈਐ ਛੁਟੈ ਸਚੁ ਕਮਾਇ॥" (ਪੰਨਾ 141) ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਾਰ ਵਾਰ ਚੇਤਾ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੱਚਾ, ਈਮਾਨਦਾਰ ਜੀਵਨ, ਦੁਸਰਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨਾ ਅਸਲੀ ਨਮਾਜ਼ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਸਭ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਝੂਠੀਆਂ ਹਨ,

ਮਿਹਰ ਮਸੀਤਿ ਸਿਦਕ ਮੁਸਲਾ ਹਕ ਹਲਾਲੁ ਕਰਾਣੁ॥ ਸਰਮ ਸੁੰਨਤਿ ਸੀਲੁ ਰੋਜਾ ਹੋਹੁ ਮੁਸਲਮਾਣੁ॥ ਕਰਣੀ ਕਾਬਾ ਸਚੁ ਪੀਰ ਕਲਮਾ ਕਰਮ ਨਿਵਾਜੁ॥ ਤਸਬੀ ਸਾ ਤਿਸੁ ਭਾਵਸੀ ਨਾਨਕ ਰਖੈ ਲਾਜੁ॥॥ (ਪੰਨਾ 141) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਦੂਸਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਦਇਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇੱਕ

ਹੋਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨੈਤਿਕ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਉਪਰਲੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ- ਦਇਆ, ਸਿਦਕ, ਹੱਕ ਦੀ ਕਮਾਈ, ਹਲੀਮੀ, ਚੰਗਾ ਵਰਤਾਅ, ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਮ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਅਪਨਾਉਣ, ਦੁਸਰਿਆਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਲੈਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਧੀ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲੋਂ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ,

ਇਕ ਕੰਦ ਮੂਲੁ ਚੁਣਿ ਖਾਹਿ ਵਣ ਖੰਡਿ ਵਾਸਾ॥ ਇਕਿ ਭਗਵਾ ਵੇਸੁ ਕਰਿ ਫਿਰਹਿ ਜੋਗੀ ਸੰਨਿਆਸਾ॥ ਜਮਕਾਲੁ ਸਿਰਹੁ ਨ ਉਤਰੈ ਤ੍ਰਿਬਿਧਿ ਮਨਸਾ॥ ਗੁਰਮਤੀ ਕਾਲੁ ਨ ਆਵੈ ਨੇੜੈ ਜਾ ਹੋਵੈ ਦਾਸਨਿਦਾਸਾ॥ ਸਚਾ ਸਬਦੁ ਸਚੁ ਮਨਿ ਘਰ ਹੀ ਮਾਹਿ ਉਦਾਸਾ॥ ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਨਿ ਆਪਣਾ ਸੋ ਆਸਾ ਤੇ ਨਿਰਾਸਾ॥५॥ (ਪੰਨਾ 140) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਜਨੇਊ ਆਦਿ ਪਹਿਨਣ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਜਿਵੇਂ ਦਇਆ, ਸੰਤੋਖ ਅਤੇ ਸੱਚ ਵਿਚ ਵਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਹਨ ਕਲਾਰਕ ਆਰਚਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਨੈਤਿਕ ਅਮਲ ਜਾਂ ਵਿਹਾਰ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਰਾਬਤੇ ਵਿਚ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਨੈਤਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਧਿਐਨ ਨਾ ਕਰਨ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

ਸਿੱਖ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ

ਗ੍ਰੰਥ' ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰੋਤ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਨੈਤਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵੱਡਾ ਭੰਡਾਰ ਹੈ। ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨੈਤਿਕ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਵਿਆਪਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ

ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮੁਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਹੇਠ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਪਹਿਲਾ, ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ, ਦੂਸਰਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਸੁਭਾ, ਕਿਵੇਂ ਦਾ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤੀਸਰਾ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪਰਮਸਤਿ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਥੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮਿਲਾਪ ਨੂੰ ਸੰਜੋਗ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ' ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਹਨ- ਮਨੁੱਖ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਪਰਮਸਤਿ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਾਰ ਵਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਨੈਤਿਕ ਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਦਸਤੂਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ' ਵਿਚ ਦੂਸਰਾ ਏਨਾ ਹੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਅਧਿਆਤਮਕ ਏਕਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦਾ ਤੱਥ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਇਹ ਗੱਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਏਕਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਂਦ ਦੀ ਇਸ ਅੰਦਰੂਨੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਚਲਦਾ)

ਜਾ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਵਸਿਆ ਤੂ ਕਰਤੇ

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੫
ਜਾ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਵਸਿਆ ਤੂ ਕਰਤੇ ਤਾ ਕੀ ਤੈਂ ਆਸ ਪੁਜਾਈ॥ ਦਾਸ ਅਪੁਨੇ ਕਉ ਤੂ ਵਿਸਰਹਿ ਨਾਹੀ ਚਰਣ ਧੂਰਿ ਮਨਿ ਭਾਈ॥੧॥ ਤੇਰੀ ਅਕਥ ਕਥਾ ਕਥਨੁ ਨ ਜਾਈ॥ ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਸੁਖਦਾਤੇ ਸੁਆਮੀ ਸਭ ਤੇ ਉਚ ਬਡਾਈ॥ਰਹਾਉ॥ ਸੋ ਸੋ ਕਰਮ ਕਰਤ ਹੈ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜੈਸੀ ਤੁਮ ਲਿਖਿ ਪਾਈ॥ ਸੇਵਕ ਕਉ ਤੁਮ ਸੇਵਾ ਦੀਨੀ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਅਘਾਈ॥੨॥ ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਤੁਮਹਿ ਸਮਾਨੇ ਜਾ ਕਉ ਤੁਧੁ ਆਪਿ ਬੁਝਾਈ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਮਿਟਿਓ ਅਗਿਆਨ ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ ਸਭ ਠਾਈ॥੩॥ ਸੋਈ ਗਿਆਨੀ ਸੋਈ ਧਿਆਨੀ ਸੋਈ ਪੁਰਖੁ ਸੁਭਾਈ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਭਏ ਦਇਆਲਾ ਤਾ ਕਉ ਮਨ ਤੇ ਬਿਸਰਿ ਨ ਜਾਈ॥੪॥ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਲਾਹ ਵਿਚ ਜੁੜ ਰਹੇ ਹਨ-ਜਾ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਵਸਿਆ ਤੂ ਕਰਤੇ, ਭਾਵ ਹੋ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਮੇਰੇ ਕਰਤਾਰ ਜੀਉ!! ਜਿਸ ਜੀਵ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਤੂੰ ਵਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਤਾ ਕੀ ਤੈਂ ਆਸ ਪੁਜਾਈ, ਭਾਵ ਉਸ ਦੀ ਤੂੰ ਹਰ ਇਕ ਆਸ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦਾਸ ਅਪੁਨੇ ਕਉ ਤੂ ਵਿਸਰਹਿ ਨਾਹੀ, ਭਾਵ ਹੋ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭੂ! ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਵਿਸਰਦਾ। ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਕਦੀ ਵਿਸਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਸੇਵਕ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ

ਤੇਰੀ ਚਰਣ ਧੂੜੀ ਪਿਆਰੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਤੇਰੀ ਅਕਥ ਕਥਾ ਕਥਨੁ ਨ ਜਾਈ॥ ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਸੁਖਦਾਤੇ ਸੁਆਮੀ ਸਭ ਤੇ ਉਚ ਬਡਾਈ॥ਰਹਾਉ॥ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਉਸ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪਿਤਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਬਤ ਆਖਦੇ ਹਨ-ਤੇਰੀ ਅਕਥ ਕਥਾ ਕਥਨੁ ਨ ਜਾਈ, ਭਾਵ ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਤੇਰੀ ਕਥਾ ਅਕਥ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤੂੰ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈਂ, ਦੂਰ ਹੈਂ। ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਸੁਖਦਾਤੇ ਸੁਆਮੀ, ਭਾਵ ਹੋ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਹੋ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਾਲਕ ਜੀਉ!! ਸਭ ਤੇ ਉਚ ਬਡਾਈ, ਭਾਵ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਤੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈਂ, ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ, ਤੂੰ ਕਿਡਾ ਵੱਡਾ ਹੈਂ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੋ ਸੋ ਕਰਮ ਕਰਤ ਹੈ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜੈਸੀ ਤੁਮ ਲਿਖਿ ਪਾਈ॥ ਸੇਵਕ ਕਉ ਤੁਮ ਸੇਵਾ ਦੀਨੀ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਅਘਾਈ॥੨॥ ਸੋ ਸੋ ਕਰਮ ਕਰਤ ਹੈ ਪ੍ਰਾਣੀ, ਭਾਵ ਹੋ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਜੀਵ ਤਾਂ ਉਹੀ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜੈਸੀ ਤੁਮ ਲਿਖਿ ਪਾਈ, ਭਾਵ ਜਗਤ ਪਿਤਾ ਜੀਉ! ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਆਗਿਆ ਤੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਸੇਵਕ ਕਉ ਤੁਮ ਸੇਵਾ ਦੀਨੀ, ਭਾਵ ਹੋ ਜਗਤ ਦੇ ਸੁਆਮੀ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਜਿਸ ਵਡਭਾਗੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਤੂੰ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਅਘਾਈ, ਭਾਵ ਉਹ ਸੇਵਕ ਤਾਂ ਆਪ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਭੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਰੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਤੁਮਹਿ ਸਮਾਨੇ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਜਾ ਕਉ ਤੁਧੁ ਆਪਿ ਬੁਝਾਈ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਮਿਟਿਓ ਅਗਿਆਨ ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ ਸਭ ਠਾਈ॥੩॥ ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਤੁਮਹਿ ਸਮਾਨੇ, ਭਾਵ ਜਿਸ ਜੀਵ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰ ਕੇ ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਝੀ ਬਖਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਜਾ ਕਉ ਤੁਧੁ ਆਪਿ ਬੁਝਾਈ, ਭਾਵ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਤੂੰ ਇਕ ਰਸ ਸਮਾਇਆ ਦਿਸਣ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਮਿਟਿਓ ਅਗਿਆਨ, ਭਾਵ ਹੋ ਭਾਈ! ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ ਜਦ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ ਸਭ ਠਾਈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਉਸ ਦੀ ਸੋਝਾ ਸਭ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੋਈ ਗਿਆਨੀ ਸੋਈ ਧਿਆਨੀ ਸੋਈ ਪੁਰਖੁ ਸੁਭਾਈ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਭਏ ਦਇਆਲਾ ਤਾ ਕਉ ਮਨ ਤੇ ਬਿਸਰਿ ਨ ਜਾਈ॥੪॥ ਸੋਈ ਗਿਆਨੀ ਸੋਈ ਧਿਆਨੀ, ਭਾਵ ਹੁਣ ਗੁਰਦੇਵ ਪ੍ਰਭੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਵਲ ਦੇਖਦੇ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਜੀਵ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹੀ ਜੀਵ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜੀਵ ਸੁਰਤ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਸੋਈ ਪੁਰਖੁ ਸੁਭਾਈ, ਭਾਵ ਉਹੀ ਜੀਵ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਸੁਭਾਉ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਭਏ ਦਇਆਲਾ, ਇਹ ਨਾਨਕ ਆਖਦਾ ਹੈ-ਜਿਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਇਆਵਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਕਦੀ ਵੀ ਵਿਸਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਆਓ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਓ! ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਏ ਜੀ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਫੋਨ: 916-687-3536

ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਕੌਣ ਸਨ?

ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਿਸਾਲੀ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਗਦਰ ਲਹਿਰ' ਦਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਰ੍ਹਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਜੀਦਾ ਜੁਝਾਰੂ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਨ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਗਦਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮੀ ਕਾਜ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਭਰਪੂਰ ਚਰਚਾ ਛਿੜੀ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਘੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਕ ਡਾ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੰਮੇ ਲੇਖ ਭੇਜੇ ਹਨ। ਇਸ ਅੰਕ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦਾ ਲੇਖ ਲੜੀਵਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਆਈ ਹਰ ਰਾਏ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਕੌਣ ਸਨ? ਇਸ ਸਾਦਾ ਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਪਿੱਛੇ ਪਈ ਗੁੱਝਲ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੁਆਲਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੁਆਬ ਲੱਭ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ, ਇਨਕਲਾਬੀਅਤ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮੱਤ ਬਣਾ ਸਕਣ ਦੇ ਸਮੱਰਥ ਹੋਵਾਂਗੇ।

ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ, ਹਸਤੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਈ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਦੇ ਰਹੇ ਨੇ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਕਮ ਧਿਰਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਧਿਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ, ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਧੁੰਦਲਾ ਅਤੇ ਗੰਧਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਿੱਥ ਹੀ ਨਾ ਬਾਧ ਲਵੇ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਧਿਰ ਦਾ ਸਾਥ ਵੀ ਦੇਵੇ। ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹੋ ਕਾਰਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੂਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਕਿ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਂ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕ-ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਪਿਆ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਵਾਰਸਾਂ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੀ ਅਸਲੀ ਪਛਾਣ ਮੰਗਣ ਲਈ ਤਰਲੋ-ਮੱਛੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਕਈ ਇਸ ਨੂੰ 'ਹਿੰਦੂ ਲਹਿਰ' ਆਖ ਕੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਨਿੰਦਿਆ ਗਿਆ; ਕਈ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ 'ਕਾਤਲ ਤੇ ਡਾਕੂ' ਆਖ ਕੇ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਅਸਿੱਖ ਤੇ ਨਾਸਤਕ' ਐਲਾਨ ਕੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਨ ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਲੜਨ-ਮਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅੱਜ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਇਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਉਚੇਚਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 'ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਸਿੱਖ ਸਨ' ਅਤੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ 'ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ' ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ 'ਕਮਿਊਨਿਸਟ' ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਿਰੇ 'ਭਾਰਤੀ', ਸ਼ੁੱਧ 'ਹਿੰਦੀ' ਜਾਂ 'ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ' ਅਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ 'ਪੰਜਾਬੀ' ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰੇਰਕ ਤੌਰ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫ਼ਾ ਤੇ ਸਿੱਖ ਰਵਾਇਤਾਂ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਸਰਦਾਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਆਖ ਕੇ, ਕਿ 'ਇਹ ਗ਼ਨੀਮਤ ਸਮਝੋ ਕਿ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ, ਲਿਖਤੀ ਵੀ ਦੇ ਛੱਡਿਓ' ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਝਰੋਖਾ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਚੀਏ।

ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੀ ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਸਾਨੂੰ 'ਹਿੰਦੀ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ' ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ 'ਸਿੱਖ'?

ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਖ ਆਏ ਹਾਂ ਨਿਸਚੈ ਹੀ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਗਏ ਹੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸਨ। 'ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੀਆਂ' ਵਿਚ ਅੱਸੀ ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲਾਹੌਰ, ਜਲੰਧਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗਏ ਹਿੰਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ '(ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ) ਨੌਬੇ ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਜੱਟ ਕਿਸਾਨ ਸਨ।'

ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਗਏ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਣਦੀ ਔਸਤ, ਪਰਾਸੀ ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖ ਜਾਂ ਮੰਨਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਖ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੱਖੋਂ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ! ਔਸਤ ਦੇ ਤਨਾਸਬ ਅਨੁਸਾਰ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਹੋਣੀ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਸੀ। ਜੇ ਦੂਜੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਸੀ ਤਾਂ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਔਸਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਆਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਬਰਕੱਤੀ ਗਿਣਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸੀ ਜੋ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਆਸਥਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਹਿਰ ਪਿੱਛੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਅਤੇ ਗਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਮੀਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਾਸਤ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਕ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲਈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਉਜਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਨਰ-ਉਥਾਨ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ। ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੇ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਤ ਸੀ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਜ਼ਿਨੀ ਤੇ ਗੈਰੀਬਾਲਡੀ ਜਿਹੇ ਇਤਾਲਵੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਫ਼ਰਾਂਸ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਮੂਲ ਸ੍ਰੋਤ ਗੀਤਾ, ਬੰਕਿਮ ਚੰਦਰ ਚੱਟੋਪਾਠੀ 'ਆਨੰਦ-ਮੋਨ', ਆਰਬਿੰਦੋ ਅਤੇ ਵਿਦੇਕਾਨੰਦ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਸਨ। ਇੰਝ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਮੂਲ ਸਰੋਤ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਅਤੇ ਮਾਨਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸ਼ਾਨਮੰਤਾ ਗੌਰਵਮਈ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਵਿਰਸਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਬਣਿਆ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਅਜੇ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਹੀ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਂਝ ਤੇ ਏਕੇ ਦੇ ਸੂਤਰ ਵਿਚ ਪਰੋ ਕੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਮਝ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਜਾਨ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਮੂਲ ਧੁਰਾ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਉਹ 'ਪੰਜਾਬੀ', 'ਹਿੰਦੀ' ਜਾਂ 'ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ' ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਮੱਤ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਮੂਲ ਆਤਮਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਤੁਆਰਫ਼ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ।

ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਜਦੋਂ ਬਾਬਰ ਦੇ ਹੱਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ 'ਬਾਬਰਵਾਣੀ' ਉਚਾਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਰ ਵੱਲੋਂ ਨਨਕਾਣੇ ਜਾਂ ਏਮਨਾਬਾਦ 'ਤੇ ਹੀ ਬਾਬਰੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ 'ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ' ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਦੁੱਖ ਹੈ। 'ਖੁਰਾਸਾਨ ਖਸਮਾਨਾ ਕੀਆ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਡਰਾਇਆ' ਆਖਣ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਮੋਕਲੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਭਾਰਤ-ਵਰਸ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੇ ਬਾਣੀ ਰਚੀ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਭਾਖਾ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਮਝੀ

ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਸੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਚਸ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਰਲਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਪੈਗਾਮ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਹੱਦਾਂ ਦਿਸਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਜਾ ਕੇ ਫੈਲਣ ਵਾਲੀ ਮਹਾਨ ਸਖਸੀਅਤ ਸਨ। ਲੰਕਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਿੱਬਤ ਤੱਕ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੱਕੇ ਮਦੀਨੇ, ਬਗ਼ਦਾਦ ਅਤੇ ਰੂਸ ਤੱਕ ਕੀਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੀ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜਦੋਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, 'ਬਾਬਾ ਦੇਖੋ ਧਿਆਨ ਧਰ ਜਲੜੀ ਸਭ ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਦਿਖ ਆਈ' ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਜੋੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰਨ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। 'ਏਕ ਪਿਤਾ ਏਕਿਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਕ' ਆਖਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤਾਂ 'ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ' ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਸਾਕਾਰ ਮੂਰਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਨਾ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ'। ਜੇ ਸ਼ਾਇਦ ਅੱਜ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਬਚਨ ਵਿਚ 'ਸਿੱਖ' ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ 'ਸਿੱਖੀ' ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਟੋਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਸੱਤਾਂ ਤੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ

ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਮਦੇਵ, ਤਿਲੋਚਨ ਤੇ ਪਰਮਾਨੰਦ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੋਂ; ਕਬੀਰ, ਰਵਿਦਾਸ, ਸੈਨ, ਪੀਪਾ, ਰਾਮਾਨੰਦ, ਭੀਖਣ, ਸੂਰਦਾਸ ਤੇ ਬੈਨ ਯੂ ਪੀ ਤੋਂ; ਜੈਦੇਵ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ; ਧੰਨਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ; ਸਧਨਾ ਸਿੰਧ ਤੋਂ ਤੇ ਫ਼ਰੀਦ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ-ਵਰਸ ਦੀ ਵਿਦਵਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਣ ਕੇ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਦੋਂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਦਇਆ ਰਾਮ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ; ਧਰਮ ਦਾਸ ਹਸਤਨਾਪੁਰ ਤੋਂ; ਮੋਹਕਮ ਚੰਦ ਦਵਾਰਕਾ ਤੋਂ; ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਬਿਦਰ ਤੋਂ; ਹਿੰਮਤ ਰਾਇ ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਸੀਸ ਅਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਆਪ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਸਿੱਖ ਬਣ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਵੱਕਤੀ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਝ ਕੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਉਣਾ ਸੀ। ਇੰਝ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਸੁੰਗੜ ਜਾਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਿੱਖੀ ਫੈਲਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ, ਵਿਗਸਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ, ਨਿਰੰਤਰ ਖੇਤੇ ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਮਾਨਵੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ।

ਹੁਣ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੈਨੇਡਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗਏ ਹਿੰਦੀਆਂ ਉੱਤੇ ਜਦੋਂ ਨਸਲੀ ਹਮਲੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ? ਨਹੀਂ; ਉਹ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਭ ਫ਼ਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਹੋਣੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜਿਉਣਾ ਅਤੇ ਬੀਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਭਰਾਤਰੀ ਸਾਂਝ ਵਿਚ ਜੁੜਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 'ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਹਨ', ਜਾਂ 'ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀ' ਦਾ ਵਿਵਾਦ, ਸੰਵਾਦ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਮਜ਼ਹਬੀ ਵਿੱਥਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਏਕੇ ਦੀ ਗਲਵੱਕਤੀ ਵਿਚ ਕੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਏਕਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਅਜੇ ਛੋਟੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾ ਮੰਗ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਦਿਲ ਅਤੇ ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕੰਮਲ ਰਾਜਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਤਰਜ਼ ਦਾ ਗ਼ੈਰਫ਼ਿਰਕੂ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸਿਰਜ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੁਪਨਾ 'ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ' ਜਾਂ ਗਵਾਇਆ ਹੋਇਆ 'ਸਿੱਖ ਰਾਜ' ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਅਜੇ ਕਿਸੇ 'ਪਾਕਿਸਤਾਨ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਧਰੇ ਮੰਗ

ਸੀ। ਸਾਡੇ ਕਬਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਵੱਲੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਤੇ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਸੀਰਤ' ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਲੇਖ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ: 'ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਹੱਦਬੰਦੀਆਂ ਉਲੰਘ ਕੇ ਸਮੁੱਚਾ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਸਾਂਝ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਤੰਦਾਂ ਵਿਚ ਕੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਹ ਏਕਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਸਲੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ।'

ਸੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਮਝ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜੀ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਵਿਸ਼ਵ ਸੂਝ ਨਾਲ ਵੀ। ਸਿੱਖ ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਵਾਇਤ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਮਿਲ ਬੈਠਣ ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਮਸਲੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਉਸਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਣੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ 'ਭਾਵੇਂ' ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭਰਵਾਂ ਸਰਗਰਮ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਮੈਂਬਰ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਸੋਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਦਕਾ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ

ਬਹੁਤੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਸਨ ਜੋ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਦੇ ਕੈਪ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੇ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਮਝਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਭਾਈ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਇਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ ਸਨ।'

ਇਹ ਕਬਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਸੀ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਵੀ ਸਿੱਖ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪੁੰਨੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਐਗਜ਼ੀਕਿਟਿਵ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਹੁਸੈਨ ਰਹੀਮ ਤੇ ਜੀ.ਡੀ. ਕੁਮਾਰ ਵਰਗੇ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬਰਾਂਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।'

ਇਹ ਵੇਰਵਾ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਜਿੱਥੇ 'ਸਿੱਖ' ਵਜੋਂ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਸਮਾਜ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਤਾੱਥ ਵੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਅਤ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਟਾਕਟਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਪਿਛਲਾ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੇਰਕ 'ਭਾਰਤ-ਵਰਸ' ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਇਕਮੁਠਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਤੇ ਮਿਲ ਬੈਠਣ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਸਥਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਭਾਈ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਤੀਬਰ ਤਾੱਥ ਕਰਵਾਣੀ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਾੱਥ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਟਾਕਟਨ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਇਸ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੰਤ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੜੇ ਭਾਵਪੂਰਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ: 'ਜਿਸ ਵਕਤ ਭਾਈ ਜੁਆਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਾਹਰ ਕਾਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਧਾਰੀ ਫਿਰ ਜਦ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਹੋਈ ਤਦੋਂ ਵੀਰ ਅਲਹਿਦਾ ਜਾ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਦ ਗੁੰਦੀ ਕਿ ਡੇਰੇ ਜਾ ਕਰ ਭਾਈ ਵਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖੀਏ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਵਾਕ ਲੈਣ। ਜੇ ਵਾਕ ਦੁਆਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾਇਆ ਕਰਨ ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਾਰਤ-ਵਰਸ ਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ। ਇਹ ਸਲਾਹ ਕਰ ਕੇ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਗਏ। ਰਹਿਰਾਸ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਸਾਂ, ਹਨ੍ਹੇਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀਰ ਦੇਵੇਂ ਆਏ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਦੇ ਖ਼ਵਰ ਵਰਦੀ ਪਈ ਪੁਵਾਤੀ ਜੋਝਿਆਂ ਮੇਂ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਬਿਨੈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਵਾਕ ਲਵੋ ਜੀ। ਅਸਾਂ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਪੁਛਿਆ, ਆਪਦਾ ਆਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ? ਤਦ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ:

ਸਾਨੂੰ ਆਖਦੇ ਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਪੁਛੋ ਤੁਸੀਂ, ਦਿਲੋਂ ਮੁਲਕ ਦਾ ਚੌਹੰਦੇ ਸੁਧਾਰ ਭਾਈ। ਅਸਾਂ ਸੰਗਤੇ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਵਾਕ ਲਿਆ, ਸਤਿਗੁਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਤਾਪ ਉਤਾਰ ਭਾਈ। ਤਦ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਧੰਨ ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਵਾਕ ਲਿਆ। ਸਾਫ਼ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ 'ਭਾਰਤ-ਵਰਸ' ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਰਪਣ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲੈ ਕੇ 'ਮੁਲਕ ਦਾ ਸੁਧਾਰ' ਕਰਨ ਹਿਤ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਇਕੱਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਉਚੇਚੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਪੁਰਬ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪੈਂਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਬਾਰਾਂ ਹਿੰਦੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਤੇ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਤ ਵਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਢਾਡੀ ਸਿੰਘਾਂ ਵੱਲ ਲਿਖੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ

ਆਖਰੀ ਸਤਰ 'ਪਾਲੇ ਹੁਣ ਕਿਹਦੀ ਬਣੇਗੀ?' ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਚਿਣਗ ਲੱਗੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਨਾਵਲ ਜਿਹੜਾ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਵੀ ਸੀ, ਢਾਡੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਆਏ ਲੱਗਾ ਕਿ ਧਰਮ, ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਕਦੇ ਅੜਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ 'ਮੇਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਲੈਕਚਰ' ਅਤੇ ਸੀਤਲ ਦਾ ਹੀ ਦੂਜਾ ਨਾਵਲ 'ਤੂਤਾਂ ਵਾਲਾ ਖੂਹ' ਪੜ੍ਹੇ ਤਾਂ ਸੀਤਲ ਤੋਂ ਹੀ ਲਿਖਣ ਤੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਅਸਰ ਮੱਲੋ-ਮੱਲੀ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ।

ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਭੋਰੇ ਵਿਚ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਸੀ, ਲਈ ਇਹ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਭੌਰਾ ਇਸੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਸਨ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਨੂੰ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ ਘੋਨ-ਮੋਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸਥਿਤ ਮਾਡਲ ਗ੍ਰਾਮ 'ਚ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਹੁਤ ਦੂਰੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਉਹਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਜੁਆਕ ਜਿਹਾ ਹੀ ਸਾਂ। ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸੀਤਲ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਬੂਰ ਪੈਣ ਦੀ ਆਸ ਸੀ।

ਇਹ ਪਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਸੁੱਜੇ ਵਿਚ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਇਨਾਮ ਤਕਸੀਮ ਕਰਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਲਜੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਮੈਂ ਸਿੰਘ ਖੇਡ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਟੌਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਭੌਰਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਗਿਆਨੀ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਦਿਲਬਰ ਵੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦਿਲਬਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਫਲਾਣੇ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਚਾਹ ਦਾ ਲੱਗਰ ਛਕਣਗੇ, ਤੂੰ ਵੀ ਉਥੇ ਆ ਜਾਵੀਂ।"

ਬਿਨਾਂ ਚੋਨ-ਕਵਰ ਵਾਲਾ ਸਾਇਕਲ

ਦੌੜਨ ਲੱਗਾ ਕਿ ਬਦਾਮ ਜੇ ਦੇਸੀ ਘਿਉ 'ਚ ਭੁੰਨ ਕੇ ਖਾਧੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਤਾਕਤਵਰ ਤੇ ਸੁਆਦੀ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਮਨ 'ਚ ਸਕਰਿਪਟ ਲੈ ਕੇ ਭਾਅ ਜੀ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਕੋਲ 'ਅਜੀਤ' ਦੇ ਦਫਤਰ ਚਲੇ ਗਿਆ। 'ਸੁਰ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ' ਕਲਮ ਲਿਖਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਕਿ ਗੱਲ ਤਾਂ ਮੈਂ ਢਾਡੀਆਂ, ਕਵੀਸ਼ਰਾਂ ਦੀ ਕਰਾਂਗਾ ਪਰ ਗੱਲ ਸਾਰੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰਵਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਕਹਾਵਾਂਗਾ। ਨਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਜੂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ, ਨਾਲੇ ਢਾਡੀ ਕਲਾ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰ ਪਊ। ਨਵਾਂ ਆਈਡੀਆ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਤੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਦੇ 'ਜਨ ਜੀਵਨ' ਪੰਨੇ ਉਤੇ ਇਹ ਕਾਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਦਿਲਬਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ

ਢਾਡੀਆਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਨਹਿਰੂ ਕੋਟ ਪੁਆ ਕੇ ਗੁਲਾਬ ਟੰਗ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ 'ਚ ਵਧਦੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਗੁਲਮੋਹਰ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹੋਣ। ਸਵੈਟਰ ਵਾਂਗ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬੁਣਤੀ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਉਣੀ ਆਈ ਸੀ।

ਇਹ ਗੱਲ ਜੇ ਮੇਰੀ ਬੁਰੀ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਗਾਊਂ ਮੁਆਫੀ ਚਾਹਾਂਗਾ ਪਰ ਕਹਿਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਯਕੀਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਵੀ ਆਵੇ...ਮੇਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾਜ ਵੀ ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਢੱਡ ਤੇ ਸਾਰੰਗੀ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਵਾਰਾਂ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇਰਵੇਂ ਰਤਨ ਦੇ ਸੋਕੀਨ ਵੀ ਰੋਗੇ ਆ।

ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਇੰਦਾਂ ਦੀ ਬਣਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਟਿੱਡਾਂ ਵੀ ਸਾਬਤ-ਸਬੂਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਹਲਟ ਵੀ ਠੀਕ ਦਿਸਾ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਨੀਵਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅੱਧੀਆਂ ਕੁ ਟਿੱਡਾਂ ਖਾਲੀ ਹੀ ਮੁਤ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਘਰ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਹੈ ਪਰ ਬੁੱਲੇ ਪੱਛੋਂ ਦੇ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਲਾਤਮਕ ਪੱਖ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਧਰਮ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਘਰੇਲੂ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਅੱਛਰ ਕੌਰ ਸੀ, ਫੋਟੋ ਵੀ ਦਲਾਨ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਲਾਈ ਹੁੰਦੀ ਸੀ; ਖੋਰੇ ਕਿਉਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਧਾਮਈ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਉਹ 'ਝੰਡ' ਕਹਿੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਸਵਾ ਪੰਜ ਤੇ ਫਿਰ ਇਕੱਠੇ ਰੁਪਏ ਪੰਡਿਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਮਾਤਾ ਜਵਾਲਾਜੀ ਦੇ ਲੁਹਾ ਕੇ ਆਈ ਸੀ। ਉਸ ਮੇਰੇ ਉਡਾਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਘਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿੱਖੀ ਵਾਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਸਮਾਂ ਇੰਦਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਇਕਲਾਂ, ਸਕੂਟਰਾਂ ਤੇ ਕਾਰਾਂ 'ਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਤੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰਾਹ ਸਹੀ ਚੁਣ ਲਵੇਗਾ ਪਰ ਮੈਂ ਦੇ ਵਾਰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਮੁੜਨ ਤੋਂ ਉਖੜਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਖੜ ਕੇ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਸਾਂ।

ਸਕੂਲੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਹੀ ਜਦੋਂ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਜੰਗ ਜਾਂ ਅਮਨ' ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਨਾਵਲ ਦੀ

ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਕੌਣ ਸਨ?

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਤੋਂ ਜਾਰੀ)

ਗੌਰਮਿੰਟ ਜੋ ਜੁਲਮ ਕਮਾ ਰਹੀ ਏ, ਸਾਰੇ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਈਏ ਸੁਣਾ ਵੀਰੋ। ਕਰ ਜਾਣ ਤਫਾਕ ਜਿਉਂ ਵੀਰ ਸਾਰੇ, ਬਣਤ ਸੋਈ ਜੀ ਲਈਏ ਬਣਾ ਵੀਰੋ। ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਦਈਏ ਵੀਰ ਰਲ ਸਾਰੇ, ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਦੇਈਏ ਧਕਾ ਵੀਰੋ। ਭਾਰਤ-ਵਰਜ ਨੂੰ ਰੱਲ ਓਠਾਲ ਦੇਈਏ, ਮਜ਼ਾ ਜੁਲਮ ਦਾ ਦੇਈਏ ਚਖਾ ਵੀਰੋ। ਗੁਰਪੁਰਬ ਵਾਲੇ ਦਿਨ 'ਵਾਹ ਲਗਦੀ ਅਮਰੀਕਾ' ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਭਾਈ ਸਿੰਘ, ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੁੱਜੇ। ਇਸ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਅਦੁੱਤੀ ਰੌਣਕ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਪਿਛੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਦੀਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਟਾਕਟਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੀ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ਕੌਮੀ ਜੋਸ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਾਸਤੇ ਚੋਰਾਂ ਸੌ ਡਾਲਰ ਦੀ ਉਗਰਾਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਬੰਧੀ ਉਸ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਕੰਮ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਨਿਵਾਸੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਉਘੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਲਈ ਰਾਜਸੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੀਡਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਕੱਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੀ ਲਗਭਗ 40 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ।

(ਚਲਦਾ)

ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਭੌਰਾ ਇਸੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਸਨ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਨੂੰ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ ਘੋਨ-ਮੋਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸਥਿਤ ਮਾਡਲ ਗ੍ਰਾਮ 'ਚ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਹੁਤ ਦੂਰੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਉਹਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਜੁਆਕ ਜਿਹਾ ਹੀ ਸਾਂ। ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸੀਤਲ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਬੂਰ ਪੈਣ ਦੀ ਆਸ ਸੀ।

ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਢਾਡੀਆਂ ਤੇ ਪੰਥਕ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਹੋਇਆ ਇਉਂ ਕਿ ਮੈਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਬੰਗਾ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਲਾਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠਾ। ਜੂਨ ਮਹੀਨਾ। ਅਤਿ ਦੀ ਗਰਮੀ। ਬੱਸ ਵੀ ਤੂਤੀ ਆਲੇ ਕੋਠੇ ਵਾਂਗ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਈ। ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ ਕਾਰਨ ਇਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹੋਂ ਜਲੰਧਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਆਖਰੀ ਬੱਸ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਕਾਰਨ ਠੰਢੇ-ਮਿੱਠੇ ਜਲ ਦੀਆਂ ਛਬੀਲਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਬੱਸ ਜਦੋਂ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਉਰਾਂ ਪਿੰਡ ਬਰਨਾਲਾ ਕਲਾਂ (ਇਹ ਪਿੰਡ ਪ੍ਰੋ. ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਸਰੂਪ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਭ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਤੇਰਾ ਤੇਰਾ ਤੋਲਦਾ' ਅਤੇ 'ਨਾਨਕ ਦੀਆਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਚਮੜਾਂ' ਨੂੰ ਬੋਸਮਤ ਜਮਾਨਾ ਕੀ ਜਾਣੇ ਵਰਗੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ ਗਾਏ) ਦੇ ਚੌਕ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਮਿਟਣਸਾਰ ਵੀ ਜਲ ਛਕਾਉਣ ਲਈ ਰੁਕੀ, ਤਦ ਅੱਧਤ ਉਮਰ ਦਾ ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੈਰੋਂ ਗੁਰਗਾਬੀ ਲਾਹ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਝੁਕ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਸਾਹਮਣੇ ਗੁੱਗਾਮਾੜੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ ਜੋ ਹਾਲੇ ਵੀ ਹੈ। ਬੋਸਮਤ 'ਚ ਮੈਨੂੰ ਆਏ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ ਹੋ ਕੇ ਇਹਨੇ ਗੁੱਗੇ ਪੀਰ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਜਕਦੇ ਤੇ ਡਰਦੇ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛ ਹੀ ਲਿਆ, "ਖਾਲਾ ਜੀ, ਕਮਾਲ ਕਰ'ਤੀ... ਸਿੰਘ ਹੋ ਕੇ ਗੁੱਗੇ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ'ਤਾ?"

ਉਹਨੇ ਬੜੀ ਗਰਮ ਸੁਰ ਵਿਚ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ, "ਕਿਹੜੇ ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੈ?"

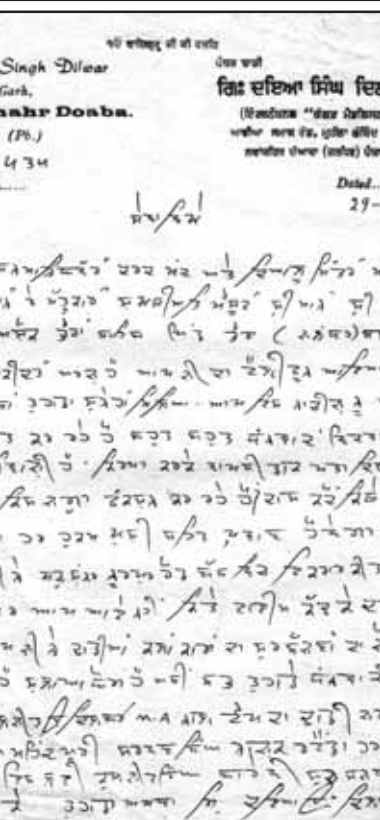
"ਅਹੁ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਂ ਹੈ ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਮਾੜੀ।"

"ਤੇਰਾ ਪਿੰਡ ਕਿਹੜੈ?"

"ਨੇੜੇ ਈ ਆ 5-7 ਕਿਲੋਮੀਟਰ 'ਤੇ ਭੋਰਾ।"

ਉਹਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਤਲਖੀ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈ ਸੀ, "ਮੈਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੋਂ ਆਂ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ? ਅਹੁ ਸਾਹਮਣੇ ਪਿੰਡ ਸਲੋਹ ਐ ਪੰਥ ਦੇ ਸਿਰਮੌਰ ਢਾਡੀ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਦਿਲਬਰ ਦਾ, ਤੇ ਐਧਰ ਆ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਸਰੂਪ ਦਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਕਿਸੇ ਗੁੱਗੇ-ਗਾਗੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।"

ਮੈਨੂੰ ਐਂ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲਾਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਬੱਧਤ ਮਾਰ ਕੇ ਅਧਿਆਪਕ ਕੰਨਾਂ ਬਾਣੀ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਗਲਾ ਨਾਗਵਲ ਮੇਰੇ

ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੁਣਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬੋਲ ਨਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ!...ਫਿਰ ਕੁਦਰਤ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਮਤਦਾਨ ਕਰੇਗੀ ਹੀ!! ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਦੋਂ ਸਿਰਫ ਮੈਂ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਸਾਂ ਜਦੋਂ ਕਲਮ ਦੀ ਨਿੱਡ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਸਿਆਹੀ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮਰਹੂਮ ਪੰਥਕ ਢਾਡੀ ਗਿਆਨੀ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਦਿਲਬਰ ਦਾ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਮੋਤੀਆਂ ਵਾਲਾ ਇਹ ਖਤ ਮੇਰਾ ਹੁਣ ਤਕ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤਕ ਢਾਡੀਆਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ 'ਚੋਂ ਮਾਸਾ ਵੀ ਖਿਸਕਿਆ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

ਢਾਡੀ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਦਿਲਬਰ ਦੇ ਖਤ ਦੀ ਇਬਾਰਤ

ਆਦਰਨੀਯ ਸਨਮਾਨਿਯਵੱਰ ਦਰਦਮੰਦ ਅਤੇ ਦਿਆਲੂ ਸਿੱਤਰ ਮਹਾਨ ਲਿਖਾਰੀ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਿ-ਮੌਸੂਫ਼ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਡ ਭੋਰਾ (ਜਲੰਧਰ) ਸਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬਾ ਅਦਬੋ-ਅਕੀਦਤ ਅਰਜ਼ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸਾਂ। ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਿਆ। ਆਪ ਇਸ ਨਾਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਐਵਾਰਡ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜੱਰਾ-ਨਵਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਵਾਪਸੀ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਤਾ ਦਿਉ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰੀਕ ਕਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਫੰਕਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਦਾਸ ਕਦੋਂ, ਕਿਥੇ ਪੁੱਜੇ? ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹਰ ਹੁਕਮ ਖੁਸ਼ੀ ਸਹਿਤ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਾਲੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ-ਨੁਰਪੁਰ ਰੋਡ ਉਤੇ ਬੱਸ ਵਿਚ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਵਾਂਗਾ ਪਰ ਆਪ ਆਏ ਨਹੀਂ। ਕਿਤੇ ਟਾਇਮ ਕੱਢ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਉ। ਜਿਵੇਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਢਾਡੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਾਲਮ 'ਸੁਰ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ' ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਤੁਹਾਡੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਲੜਕੇ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਲਬਰ ਐਮ.ਏ. ਨਾਲ ਟਾਪ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜੱਥਾ ਹੈ-ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਹਿੰਦਪੁਰੀ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਜਕ ਰਟੋਂਡਾ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲਗੜ੍ਹ। ਇਸ ਲਈ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਵੀ 'ਸੁਰ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ' ਵਿਚ ਲਿਖੋ। ਬਾਕੀ ਮਿਲ ਕੇ।

-ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ, ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਦਿਲਬਰ। 20-12-88 ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ।

ਖਿੰਚਦਾ ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰੇ ਚਲੇ ਗਿਆ ਪਰ ਨੀਲੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਦਾੜੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੇਰੇ ਹਾਲਾਤ ਉਹੀ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦਿਲਬਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਇਲਮ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗ ਟੌਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਤੁਆਰਫ਼ ਕਰਵਾਇਆ, "ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਭੌਰਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਹੈ, ਲਿਖਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਐ। ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਸੌਂਕੀ ਬਾਰੇ 'ਅਜੀਤ' ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਇਹਨੇ।"

ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਘੂਰੀ ਵੱਟ ਕੇ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਟੌਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵੇਖਿਓ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਬਾਅਦ 'ਚ ਸੌਂਕੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ 8 ਸਾਲ ਮੇਲਾ ਵੀ ਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ, "ਸੌਂਕੀ-ਸੁੱਕੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਉਹ ਤਾਂ ਹੀਰਾਂ-ਸਾਹਿਬਾਂ ਗਾਉਂਦਾ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਪੰਥਕ ਢਾਡੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਸ਼ੋਕ ਜਾਂ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਸਹਿਰਾਈ ਬਣ।"

ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਇੰਤਕਾਲ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੇਰੇ ਹੌਸਲੇ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦਾ ਕਿੱਲ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਿਲਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦਿਲਬਰ ਭਵਨ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਾ ਬੁੱਕ ਭਰ ਕੇ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, "ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਵਹਿਮ ਕੱਢ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਨਾ ਏ... ਢਾਡੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।"

ਫਿਰ ਮੈਂ ਇਕਦਮ ਕੂਹਣੀ ਮੋੜ ਕੱਟ ਲਿਆ। ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਇਕ ਖਿਆਲ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ

ਪਤਨੀ ਸੰਤ ਕੌਰ ਤੋਂ। ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਢਾਡੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਅਖਬਾਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਨ ਬੰਦ ਸਨ। ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਰੱਖਦੀ ਸੀ।

'ਸੁਰ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ' ਕਾਲਮ ਨੂੰ ਅਖਬਾਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਰੌਚਕਤਾ ਲਈ ਤਬਦੀਲੀ ਇਹ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਕਿਸੇ ਗਾਇਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਕਿਸੇ ਢਾਡੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੱਲੇ ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਮੈਂ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰ ਜੋਗਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਤੇ ਹਾਕਮ ਸੂਫੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਆਹ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣ ਕਰ ਕੇ 'ਕੱਲਾ-ਕਹਿਰਾ' ਸੀ। ਅੰਦਰ ਫੁਪਦੇ ਇਸ ਕਾਲਮ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵਧ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਲੋਕ ਬੇਖਬਰ ਸਨ ਤੇ ਇਕ ਅਖਬਾਰ 'ਚ ਪੰਨੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ 'ਅਜੀਤ' ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਗਾਇਕਾਂ, ਢਾਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਕ ਦੋ ਰੰਗਦਾਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਛਾਪ ਕੇ ਸੰਖੇਪ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, "ਅੰਦਰ ਪੜ੍ਹੋ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਦਾ ਰੌਚਕ ਕਾਲਮ 'ਸੁਰ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ'।"

ਹਦਵਾਣਾ ਤੇ ਖਰਬੂਜਾ ਜਿਵੇਂ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਬਣ ਗਏ ਹੋਣ! ਸਤਿਕਾਰ 'ਚ ਗਾਇਕਾਂ ਤੇ

ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਵਾਰਤਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡੇ 'ਤੇ ਮਾਰ-ਧਾੜ ਦੀਆਂ ਗਰਮ ਹਵਾਵਾਂ ਦਾ ਸੇਕ ਝੱਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਣਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਡੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੋਇਆ ਇੰਦਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬੋਹਤ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੱਸੋਵਾਲ ਦੇ ਘਰ ਸਾਂ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਰਿਕਸੇ, ਬੱਸਾਂ 'ਚ ਢਾਡੀਆਂ, ਗਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦਾ, ਚੱਲ ਬੈਠ ਅੱਜ ਗੱਡੀ 'ਚ। ਅੱਜ ਮਹੀਨੇ ਕੁ ਦਾ ਮੈਟਰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਾ ਕੇ ਦਿੱਨਾ।" ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਸਿਧਵਾਂ ਕਾਲਜ ਗਏ ਕਵੀਸ਼ਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ। ਉਦਣ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਮੱਲੋ-ਮੱਲੀ ਸਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਿਖਣ ਦੇ ਸੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਜੋਬ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਰੋਡੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕਵੀਸ਼ਰ ('ਅਸੀਂ ਪੱਟ' ਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨੇ, ਜਿੰਦਣ ਦਾ ਭੋਲਾ ਵਿਆਹਿਆ' ਫੇਮ) ਰਾਮ ਜੀ ਦਾਸ ਤੇ ਸੋਮ ਨਾਥ ਨੇ ਘਰ ਦਾ ਬੁਣਿਆ ਖੇਸ ਤੇ ਦਰੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਚਲੇ ਗਏ ਇਕ ਢਾਡੀ ਦੇ ਘਰ। ਫੋਨ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੈ ਈ ਘੱਟ ਸਨ। ਉਹ ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਜੋਸ਼ ਵਾਲੇ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਨ ਕਰ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਘਰ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅੱਗਿਉਂ ਉਹਦੀ ਅਨਪੜ੍ਹ ਤੇ ਭਰੀ-ਪੀਤੀ ਘਰਵਾਲੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿ 'ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਆਏ ਹੋ?', ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ, "ਤੁਸੀਂ ਅੱਗ ਲੱਗਣੇ ਤੋਂ ਲੈਣਾ ਕੀ ਐ?" ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਉਹ ਆਪ ਕਿਥੇ ਨੇ?" "ਰੋਥੇ ਕਿਤੇ ਹੋਊ ਬਿਮਾਰੀ ਪੈਣਾ... ਆ ਜੂ ਡੱਫ ਕੇ।"

"ਪੈਗ ਲਾਉਦੈ?"

"ਕਿਤੇ ਇਕ! ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਪੀ ਕੇ ਆਉ। ਅਧੀਆ ਡੱਬ ਵਿਚ ਹੋਊ। ਨਖੁੱਤੀ ਸਰਕਾਰ ਇਹਤੋਂ ਡਰਦੀ... ਅਥੇ, ਲੈਕਚਰ ਨਾਲ ਕੰਪਾਂ ਵੀ ਕੱਬਣ ਲਾ ਦਿੰਦਾ... ਇਹਤੋਂ ਡਰਦੀ ਆ ਸਰਕਾਰ ਜਿਹਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਪਸੂਆਂ ਵਾਲੀ ਖੁਰਲੀ 'ਚ ਢਾਅ ਕੇ ਖੜਕਾਇਆ।"

"ਕਾਰਤੋ?"

"ਪੀ ਕੇ ਸੁਧ-ਬੁਧ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਆਉਂਦਾ ਧਾੜ ਦੇਣੀ ਡਿਗ ਪਿਆ, ਚਾਦਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ... ਬਹੁ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰੀ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਮਾਰੀ ਅੰਦਰ ਜਾ ਵੜੀ, ਮੈਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਫੇ' ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ, 'ਭੰਨੁ ਇਹਦੇ ਹੱਡ'!... ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮੇਰੇ ਭੰਨੁਦਾ ਰਿਹੋ... ਰੋਜ਼ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਦਾਰੂ ਨਾਲ।"

ਉਦਣ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਦੀ ਛੱਤ ਕਾਰਤੋ ਚੋਂਦੀ ਐ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ, ਤਾਂ ਡਰ ਗਈ, "ਵੇ ਪੁੱਤ! ਸਾਰਾ ਇੰਦਾਂ ਨਾ ਲਿਖ ਦਈ, ਇਹ ਬੜਾ ਕੱਬਾ ਐ, ਖੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਉ ਮੈਨੂੰ।"

ਖੋਰ! ਮੈਂ ਇਸ ਭੱਜ-ਨੱਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ 'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਢਾਡੀ' ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਂ।

ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਜਿਵੇਂ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ!

ਛਾਤੀ ਅੰਦਰਲੇ ਥੋਹ (2)

ਮੌਤ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਮੇਰਾ ਨਾਨਕਾ ਪਿੰਡ ਸੇਮ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੱਠ ਕੁ ਘਰਾਂ ਦਾ ਗਰੀਬ ਪਿੰਡ ਸੀ। ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹੀ ਗਰੀਬ ਸਨ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਘਰ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗਰੀਬ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮੁੰਡੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਜੇਠ ਹਾੜ੍ਹ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਤਪਦੀ ਰੇਤ ਉੱਤੇ ਲੰਘਣ ਵੇਲੇ ਬਰੋਟੇ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਸਲੀਪਰ ਪਾ ਲੈਂਦੇ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ

ਗੁਰਦਿਆਲ ਦਲਾਲ
ਫੋਨ: 91-98141-85363

ਵਿਹੜੇ ਵਾਲੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਘਰ ਕੋਈ ਬਰਾਤ ਆਈ। ਉਹ ਬਰਾਤ ਉਪਰੋਂ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਰੁਪਏ, ਮੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕੰਗਣ ਸੁੱਟਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੜਵੰਡੇ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਪੈਸੇ ਚੁਗਣ ਲਈ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟੇ ਵਿਚ ਲੱਥ-ਪੱਥ ਅਤੇ ਖਿੱਚ-ਧੂਹ ਵਿਚ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਣ ਹੋ ਗਏ। ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਐਨਾ ਮਾੜਾ ਸੀ, ਸਾਡਾ ਬੇਜ਼ਮੀਨਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਪਿਉ ਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮਾਮੇ ਕੋਲ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡਾ ਪੇਟ ਪਾਲਦੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਰ ਵਿਚ ਟੱਟੀ ਜਾਂ ਗੁਲਮਖਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਬੁੱਝ ਉਤੇ ਜਾਂ ਨਹਿਰ ਉਤੇ ਨਹਾਉਣ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਬੁੱਝ ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜਿਥੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚੋਂ ਫੁਹਾਰੇ ਵਾਂਗ ਪਾਣੀ ਫੁੱਟਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਨੰਢਾ ਪਾਣੀ ਨਿਕਲਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਉਂ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਫੁੱਟ ਚੌੜੀ ਨਾਲੀ ਦਾ ਤੱਤਾ ਪਾਣੀ ਇਸ ਵਿਚ ਆ ਮਿਲਦਾ। ਇਹ ਵਹਿੰਦਾ ਪਾਣੀ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਡੂੰਘੇ ਸੂਝੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ। ਬੁੱਝ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਰੋਹੀ ਵਿਚ ਡੁਬੋ ਕੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁੰਡੇ-ਖੁੰਡੇ ਸੁਝਾ ਸ਼ਾਮ ਉਥੇ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ।

1960 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਪੇਪਰ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਖੇਤ ਕੇ ਵੱਢ ਕੇ ਕੱਖ ਲਿਆਉਣੇ,

ਬਾਲਣ ਲਈ ਖੰਜੂਰਾਂ ਦੇ ਖੱਗੇ ਤੋੜ ਕੇ ਲਿਆਉਣੇ ਅਤੇ ਡੰਗਰ ਵੱਡੇ ਸਾਂਭਣੇ, ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵਿਹਲਾ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਬੁੱਝ 'ਤੇ ਨਹਾਉਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ ਉਤੇ ਬੈਠ ਅਜੇ ਜਾਮਣ (ਬੇਹੀ ਲੱਸੀ) ਸਿਰ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੱਪ ਦੀ ਪੂਛ ਹਿਲਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਉਠ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚਿਆ, ਹੌਲੀ ਦੇ ਕੇ ਪੂਛ ਫੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਖਿੱਚ ਲਵਾਂ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਰਾ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪੱਥਰ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਸੱਪ ਦੀ ਪੂਛ ਉਤੇ ਦੇ ਮਾਰਿਆ। ਸੱਪ ਬੜਾ ਫੁਰਤੀਲਾ ਸੀ, ਉਹ ਪੱਥਰ ਹੇਠੋਂ ਨਿਕਲ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਦੌੜ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ। ਪੱਥਰ ਹੇਠ ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਸੱਪ ਕਿਵੇਂ ਲੁਕਿਆ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਪੰਜ ਛੇ ਸੇਰ ਦਾ ਪੱਥਰ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਚੁੱਕ, ਬਾਹਾਂ ਉਤੇ ਵੱਲ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਦੌੜ ਲਿਆ। ਗੋਡੇ-ਗੋਡੇ ਡੂੰਘੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਸੌ ਗਜ਼ ਅਸੀਂ ਦੋਨੋਂ ਦੌੜਦੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਅੱਗੇ ਸੂਝੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਗੋਡਿਆਂ ਤੋਂ ਉਤੇ ਤੱਕ ਆ ਗਿਆ। ਸੱਪ ਪਹਿਲਾਂ ਰੁਕਿਆ ਅਤੇ ਫੇਰ ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਲ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਮੁੜਨ ਲੱਗਾ। ਪੱਥਰ ਚੁੱਕੀ ਮੈਂ ਰੁਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਡਟਿਆ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਲਹਿਰੀਏ ਪਾਉਂਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਸਿਰੀ ਫੇਰੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਲਟ ਗਿਆ। ਸੋਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸੜਕ ਉਤੇ ਲਿਆ ਵਿਛਾਇਆ। ਅੱਠ ਫੁੱਟ ਲੰਮਾ ਸੱਪ ਮਾਰ ਕੇ ਮੈਂ ਬਹਾਦਰੀ ਦਿਖਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇਹ ਬਹਾਦਰੀ ਦੱਸਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਾ ਦਿੰਦਾ। ਇਕ ਜਣਾ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਉਏ ਸੱਪ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਕਿਹੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਏ, ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀਹ ਮਾਰੇ ਹੋਣਗੇ।” ਮੈਂ ਘਰ ਆ ਕੇ ਬੜਾ ਗਿੱਬ ਕੇ ਇਹ ਕਾਰਨਾਮਾ ਆਪਣੀ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ‘ਸ਼ਾਬਾਸ਼’ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਮਾਮੇ ਤੋਂ ਛਿੱਤਰ ਪਵਾ ਦਿੱਤੇ।

ਬੁੱਝ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਸਰਹਿੰਦ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹਾਉਣ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਮਾਮਾ ਅਕਸਰ ਟਿੱਬੇ ਉਤੇ ਸਹਿ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਲਈ ਤਾੜਨਾ ਕਰਦਾ ਕਹਿੰਦਾ, “ਜੇ ਤੂੰ ਮੁੜ ਮੈਂ ਨਹਿਰ 'ਚ ਨਹਾਉਂਦਾ ਦੇਖ ਲਿਆ ਤੇ ਤੂੰ ਆਪ ਨਾ

ਭੁੱਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਡੁਬੋ ਕੇ ਮਾਰੂੰ।” ਸੋ ਉਸ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਤੈਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਕੁਝ ਮੁੰਡੇ ਕੋਲੇ ਦਾ ਤਣਾ ਵੱਢ ਲਿਆਏ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਠਿੱਲੂ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਨਹਿਰ ਚੌਦਾਂ ਫੁੱਟ ਡੂੰਘੀ ਤੇ ਸੌ ਗਜ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਚੌੜੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਤੈਰਨ ਲੱਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਇੰਜ ਤੈਰਨਾ ਬੜਾ ਆਸਾਨ ਲੱਗਾ। ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ, ਮੈਂ ਤੈਰਨਾ ਸਿੱਖ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਇੰਜ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪੈਰ ਮਾਰਦੇ ਨਹਿਰ ਦੇ ਗੱਭ ਤੀਕ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਬਾਕੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਇਕ-ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਤਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤੈਰਦੇ ਹੋਏ ਕੰਢੇ ਵਲ ਮੁੜ ਗਏ। ਉਹ ਹਾਕਾਂ ਵੀ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ, “ਉਏ ਮੁੜ ਆ ਮਰਜੇਗਾ।” ਮੈਂ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਹੱਥ ਛੱਡਾਂ ਤਾਂ ਡੁੱਬਾਂ, ਫੇਰ ਫੜ ਲਵਾਂ। ਮੈਂ ਬਚਾਉ ਲਈ ਰੋਣਾ ਚੀਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਕੋਲੇ ਦੇ ਤਣੇ ਨੂੰ ਘੱਟੀ ਉਦੋਂ ਪੈਰ ਵੀ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੇਰੀ ਹਾਲ ਦੁਹਾਈ ਕਿਸੇ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਤਣਾ ਮੇਰੇ ਇਕੱਲੇ ਦੇ ਕਾਬੂ

ਸਰਹਿੰਦ ਨਹਿਰ ਦੀ ਇਕ ਝਲਕ।

ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਲਸੇਟੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਭੱਬੂ ਤਾਰੇ ਨੱਚਣ ਲੱਗੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਕੇ ਡੇਢ ਦੋ ਮੀਲ ਦੂਰ ਜਾ ਕੇ ਦੂਜੇ ਕੰਢੇ ਜਾ ਲੱਗਾ। ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨੰਗਾ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਕੱਪੜੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਘਾਟ ਕੋਲ ਪਏ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਦੌੜ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਮਿਲਦਾ, ਮੈਂ ਝੁੰਡਾਂ ਵਿਚ ਲੁਕ ਜਾਂਦਾ। ਧੌਲਰਾਂ ਦਾ ਪੁਲ ਟੱਪ ਕੇ

ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਕੁਝ ਬਾਂਦਰ ਟਾਹਲੀਆਂ ਉਤੇ ਟਪੁਸੀਆਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕਿਹਾ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਨੰਗਾ ਦੇਖ ਕੇ ਬਾਂਦਰ ਹੀ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਥੱਕ ਹਾਰ ਕੇ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤੇ ਪੁੱਜਾ, ਉਥੇ ਨਾ ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਕੱਪੜੇ। ਨੰਗਾ ਸਾਂ, ਘਰ ਕਿਵੇਂ ਜਾਂਦਾ? ਮੈਂ ਫਲਾਹੀਆਂ ਹੇਠ ਲੁਕ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤੇ ਨੇਹਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਨੇਹਾ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਕੋਲੇ ਦਾ ਪੱਤਾ ਤੇੜ ਦੁਆਲੇ ਲਪੇਟ ਮੈਂ ਘਰ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਅੱਗੇ ਪਿਟ-ਪਿਟੂਆ ਪਿਆ ਹੋਇਆ। ਕੱਪੜੇ ਘਰ ਪੁੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ, ਮੈਂ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਬੇਬੇ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਵੈਣ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ, “ਮੁੜ ਆ ਵੇ ਮੇਰੇ ਬਚਤਿਆ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਕਦੀ ਆਪਣਾ ਪਿਉ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਵੇ। ਤੂੰ ਗਿਆ ਵੇ, ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਚਲਾ ਗਿਆ ਵੇ।” ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਾਫੀ ਲੋਕ

ਮੈਨੂੰ ਜਟੂਰੀਆਂ ਤੋਂ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਸੁਹਾਗੇ ਵਾਂਗ ਗੋੜਾ ਦੇਣ ਲੱਗੀ। ਮੇਰਾ ਕੋਲੇ ਦਾ ਪੱਤਾ ਲੱਕ ਦੁਆਲੇ ਉੱਡ ਗਿਆ। ਕੋਲ ਖੜੀ ਮੁੰਡੀਹਰ ਖਿੜ-ਖਿੜ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਈ ਅਤੇ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਬੇਬੇ ਨੇ ਛੱਡਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਭਣ ਗਿਆ ਮਾਮਾ ਪਰਤ ਆਇਆ। ਜੁੜਾ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੀ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਫੜ ਲਿਆ। ਬੇ-ਤਹਾਸ਼ਾ ਕੁੱਟ ਖਾ ਕੇ ਮੈਂ ਪੁਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਹਿਰ ਵੱਲ ਕਦੀ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਇੰਜ ਤੈਰਨਾ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਮੈਰੀ ਸੱਧਰ ਮਨ ਵਿਚ ਹੀ ਦੱਬ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ।

2003 ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, ਦੋਰਾਹਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਮੇਰਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਕੈਪਟਨ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਡਿਊਟੀ ਮਗਰੋਂ ਘਰ ਪੁੱਜਾ, ਉਹ ਗਲੀ ਵਿਚ ਸੱਪ ਦੀ ਪੂਛ ਫੜੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਪਾਈਪ ਵਿਚ ਵੜਿਆ ਸੱਪ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਰਾ ਬਾਹਰ ਨੂੰ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਹਾਕਾਂ ਵੀ ਮਾਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸੱਪ ਬਾਹਰ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਿਰੀ ਤੋਂ ਦਬੋਚ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਬੋਰੀ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੀ ਭੀੜ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਕਰੀ ਰਹੀ ਸੀ, “ਇਹ ਬੰਦੇ ਬੰਗਾਲੇ ਲਗਦੇ ਨੇ। ਹੁਣ ਸੱਪ ਨੂੰ ਰਿੰਨੂ ਕੇ ਖਾਣਗੇ।”

ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪੀ.ਟੀ. ਮਾਸਟਰ ਦਰਸਿੰਘ ਸਕੂਲ ਦੌੜੇ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਫੜ ਲਿਆਏ ਜਿਹੜੇ ਸਕੂਲ ਦੌੜ ਕੇ ਸਰਹਿੰਦ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਨਹਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋ। ਜੇ ਕੋਈ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ, ਆਪਾਂ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹੇ ਜਾਵਾਂਗੇ।”

ਮੈਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੈਰਨਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ?” ਉਹ ਬੋਲੇ, “ਜੀ ਸਾਰੇ ਤੈਰ ਕੇ ਨਹਿਰ ਦੇ ਪਾਰ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।”

“ਮੈਨੂੰ ਸਹੂਰੀ ਦਾ ਤੈਰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।” ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਜ਼ਰਾ ਸਖੜੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, “ਚਲੋ ਉਏ ਭੱਜੋ ਇੱਥੋਂ। ਜੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਸਕੂਲ ਟਾਇਮ ਵਿਚ ਨਹਾਉਣ ਗਏ ਤਾਂ ਚਮੜੀ 'ਦੇੜੂ' ਕੱਲੇ-ਕੱਲੇ ਦੀ।”

ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਹੋਏ ਦੋ ਹਰੇ ਪੱਤੇ!

ਕਿਸੇ ਵੇਲ-ਬੂਟੇ ਦਾ ਇਕ ਪੱਤਾ ਵੀ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹਰਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਮੁੜ ਟਹਿਕ ਪੈਣ ਦੀ ਆਸ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਓ. ਹੈਨਰੀ ਦੀ ਇਕ ਸੰਸਾਰ-ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ‘ਆਖਰੀ ਪੱਤਾ’। ਮੰਜੇ ਉਤੇ ਪਈ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਬਾਹਰਲੀ ਵੇਲ ਦੇ ਪੱਤੇ ਪੱਤਝੜ ਦੀ ਰੁੱਤ ਕਾਰਨ ਇਕ ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਝੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਰੀਜ਼ ਸੋਚਦੀ-ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵੇਲ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੱਤੇ ਦੇ ਸੁੱਕ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰਾ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਵੀ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹਦਾ ਕੋਈ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਵੇਲ ਨਾਲ ਇਕ ਬਣਾਉਣੀ ਹਰਾ ਪੱਤਾ ਜੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ
ਫੋਨ: 91-11-65736868

ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਸਭ ਪੱਤੇ ਝੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਹਰਾ ਪੱਤਾ ਟਹਿਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਰੀਜ਼ ਸੋਚਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਪੱਤੇ ਦਾ ਝੜਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਮੇਰੇ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰੋਸੇ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਬਲ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਬਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਮੁਸਲਮਾਨ-ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗੇ ਸ਼ੁਰੂ

ਹੋ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੋ ਦਰਜਨ ਨੂੰ ਪੁੱਜਣ ਵਾਲੀ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਇਹਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਗੱਲ ਸਮਝਦੀ ਰਹੀ। ਵਿਰੋਧੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਇਹ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾ ਕੇ 2014 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਆਏ ਹੋਏ ਮੋਦੀ ਦੇ ਖਾਸੋ-ਖਾਸ ਬੇਲੀ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਚੋਣ-ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੱਥਾ ਠਣਕਿਆ ਕਿ ਇਹ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਬਾਕੀ ਭਾਰਤ 'ਚ ਗੁਜਰਾਤ-ਮਾਡਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨਸੂਬਾ ਹੈ ਪਰ ਸਪਾ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੀ। ਚੁਰਾਸੀ-ਕੋਹੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ੱਫਰਨਗਰ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਖੁਲ੍ਹਿਆਮ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪਾ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚਾਲੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਤਣਾਉ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸੰਢ-ਗੰਢ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੰਦੂ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਪਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ। ਅੰਦਰਲਾ ਸੱਚ ਕੁਛ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਬਾਹਰਲਾ ਸੱਚ ਤਾਂ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਏਨੇ ਭਿਆਨਕ

ਮੁਸਲਮਾਨ-ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗੇ ਹਨ। ਦੋ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਮੁਜ਼ੱਫਰਨਗਰ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੰਗੇ ਪੂਰੀ ਵਿਉਂਤ ਨਾਲ ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਘੇਰ-ਘੇਰ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਦੋਂ ਸੁਰਖਿਅਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵੱਲ ਭੱਜਣ ਲੱਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਲਈ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਹਨੇਰਾ ਹੀ ਹਨੇਰਾ ਦਿਸਦਾ। ਆਖਰ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਰਨਾਂ ਨੇ ਚੀਰਿਆ। ਜਿਹੜੀ ਕਥਾ ਮੈਂ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗਿਆ ਹਾਂ, ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਨਹੀਂ, ਦੋ ਹਰੇ ਪੱਤੇ ਬਚੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਡੋਂਗਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਘਰ-ਘਾਟ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜਣ ਲੱਗੇ, ਸਰਪੰਚ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਬਾਂਗਾ ਫੈਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਗਿਆ, “ਇਉਂ ਭੱਜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਦਾਗ ਨਾ ਲਾਉ। ਆਪਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਆਪਣਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੁੰ-ਮਾਸ ਦਾ ਹੈ।” ਉਹਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੋਰਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਫੋਨਾਂ-ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਨਾਲ

ਬੁਲਾ ਲਉ। “ਦੰਗਈ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਬਾਹਰਲੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਲੇ ਕੰਧ ਬਣਾਂਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰੂ, ਫੇਰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੂੰ।” ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਂਗ ਆਖਰ ਮਦਦ ਵਾਸਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਠੰਢ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਖਰਦ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਭਜਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਗਏ, “ਇਉਂ ਨਾ ਜਾਉ। ਮੁੱਦਤਾਂ ਤੋਂ ਭਾਈ-ਭਾਈ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਾਗ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦੇਈਏ।” ਸਰਪੰਚ ਬਿਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹ ਡੇਢ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਾਂਗ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਭੁੱਲ੍ਹੇ ਘਰ ਵਿਚ ਬੁਲਾ ਲਏ। ਘਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਲੰਗਰ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਹਰੋਂ ਲਲਕਾਰੇ ਸੁਣਦੇ, “ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਐਸ ਘਰ ਵਿਚ ਨੇ ਸਭ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਆਉ ਹਮਲਾ ਕਰੀਏ, ਕੰਧਾਂ ਟੱਪੀਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਧੂਹ ਲਿਆਈਏ।” ਸਰਪੰਚ ਤਸੱਲੀ ਦਿੰਦਾ, “ਡਰੋ ਨਾ, ਅਸੀਂ ਜੋ ਹਾਂ! ਅੱਵਲ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਜੁਰੋਅਤ ਕਰਨਗੇ, ਨਿੱਬੜ ਲਵਾਂਗੇ।” ਇਥੇ ਹਾਲਤ ਨੇ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਮੋੜ ਕੱਟਿਆ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਵਾਨ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ

ਵਿਚ ਆਸਾਮ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਵਿਚ ਸਿਪਾਹੀ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੌਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਭੇਜੀ। ਫੌਜੀ ਦਸਤਾ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਸਰਪੰਚ ਦਾ ਬੂਹਾ ਜਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਬੂਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਫੌਜੀ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਏ, ਘਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਬੋਲੇ, “ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਠੀਕ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਅੱਬਾ ਘਰੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਨੇ। ਕਹਿੰਦੇ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾਉ, ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਹੈ, ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਮੈਨੂੰ।” ਘਰ ਦੇ ਸੌ ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੀ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਅੱਬਾ, ਭਾਵ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੂੰ ਲੈਣ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ! ਦੰਗਈ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕੋ-ਇਕ ਜਾਨ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਫੌਜ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਲੱਗੀ, ਸਰਪੰਚਣੀ ਰੋ ਪਈ, “ਛੋਟੀ ਘਰੀਂ ਮੁੜ ਆਇਉ, ਆਪਾਂ ਸਭ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਹਾਂ।” ਡੋਂਗਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਖਰਦ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਬਿਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਵਾਰ ਨਮਸਕਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਨਵਤਾ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਭਰੋਸਾ ਟੁੱਟਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ! ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸਾਡੇ ਨਿੱਘਰੇ ਅਤੇ ਗਰਕੇ ਹੋਏ ਸਮਾਜ ਵਿਚ, ਸੁੱਕੀ ਵੇਲ ਦੇ ਹਰੇ ਪੱਤੇ ਵਾਂਗ, ਅਜਿਹੇ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਵੀ ਬਚੀ ਰਹੇਗੀ!

ਇਉਂ ਬੰਮੁਦੇ ਗਾਮਾਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਲੋਕੋ...

ਕਹਿਰ ਦੀ ਮੋਤ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੋਗ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫੌਜੀ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤ ਅਮਨ ਮੌਤ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਸਦਾ ਲਈ ਸੌਂ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਪਿੰਡੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਤੇ ਪਿਤਾ, ਸੱਜ ਵਿਆਹੀ ਵਹੂਟੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਦੁੱਖਾਂ ਭਰੀ ਕੰਡਿਆਂ ਦੀ ਸੱਜ ਵਿਛਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਵੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲਾਗੇ ਦੀ ਲੰਘਦੀ ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਸਿਆਣੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਥਾਂ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਭਾਣਾ ਵਰਤਿਆ ਸੀ। ਛੇ ਫੁੱਟ ਲੰਮਾ ਅਮਨ ਸੜਕ ਦੇ ਕੰਡੇ ਚਿੱਟੀ ਚਾਦਰ ਵਿਚ ਲਪੇਟਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਚਾਰ ਜਵਾਨ ਭੀੜ ਨੂੰ ਪਿੰਡੇ ਧੱਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਲਾਸ਼ ਦੇਖਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਮਨ ਦੀ ਮਾਂ ਤਾਂ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੁਪਿਆਣੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਪਿਤਾ ਫੌਜੀ, ਦਿਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਧਾਹੀਂ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਅੰਦਰਲੇ ਅੱਥਰੂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਡੁੱਲ੍ਹਣ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਭ ਕੁਝ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਆਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਦਰਦ ਛੁਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਜੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੜੇ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜੋ ਕੁਝ ਅਮਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਅਮਨ ਅਜੇ ਬੀ.ਏ. ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤੇ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਕੋਈ ਆਖਦੀ-ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਭਤੀਜੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦਾ ਤੇ ਕੋਈ ਕਹਿੰਦੀ- ਮੇਰੀ ਭਾਣਜੀ ਬੜੀ ਸੋਹਣੀ ਹੈ। ਆਂਢਣਾਂ-ਗੁਆਂਢਣਾਂ, ਤਾਈਆਂ-ਚਾਚੀਆਂ ਅਮਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਿਉ ਦਾ ਸਾਉ ਪੁੱਤ ਸੀ। ਝੋਟੇ ਦੇ ਸਿਰ ਵਰਗੀ ਅੰਠ ਕਿਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ। ਨਿਆਈਂ ਵਿਚ ਪਲਾਟ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੋਈ ਕਿਸਾਨ ਜਿਥੇ ਕਰਜ਼ੇ ਥੱਲੇ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਰਿਆਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਖਾਲਾ ਸੀ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਨੇ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਝੱਖੜਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਡੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਲੜੀ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰੀ ਸੀ। ਨਿਕੰਮਪੁਣਾ ਤਾਂ ਨੇੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ। ਰਹਿਣ ਲਈ ਵਧੀਆ ਮਕਾਨ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸਤਿਕਾਰ

ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ; ਯਾਨਿ ਰੱਬ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਅਮਨ ਦਾ ਇਕ ਸਿੱਤਰ ਅਵਤਾਰ ਸੀ। ਘਰੋਂ ਤਾਂ ਗਰੀਬ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਸਾਉ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪੂਰਾ ਸੀ। ਬੀ.ਏ. ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਫੀਸਾਂ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਤੋਟ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਵਤਾਰ ਤਾਂ ਅਮਨ ਦੀ ਜਾਨ ਸੀ ਤੇ ਅਵਤਾਰ ਵੀ ਅਮਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਆਲੂਣਾ ਅਮਨ ਦਾ ਚੁਬਾਰਾ ਸੀ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਅਵਤਾਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਜਦੋਂ ਵਿਆਹ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਸਰਬਾਲਾ ਬਣੁੰਗਾ; ਤੂੰ ਦੂਜਾ ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ। ਅਮਨ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਅਵਤਾਰ ਸਰਬਾਲਾ ਬਣਿਆ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਭੂਆ ਤੇ ਮਾਮੇ ਦੇ ਪੁੱਤਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਰਬਾਲਾ ਬਣਨ ਦਾ ਪਰ ਅਮਨ ਤਾਂ ਅਵਤਾਰ ਨਾਲ ਹੀ ਬੋਲ ਪੁਗਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਮਨ ਦੀ ਵਹੂਟੀ ਚੰਨੇ ਵੀ ਚੰਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਸੀ। ਰੱਬ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤਰਾਸ਼ਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਅਮਨ ਲਈ ਹੀ ਰੱਬ ਨੇ ਚੰਨੇ ਨੂੰ ਸੋਹਣੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

ਅਮਨ ਦਾ ਵਿਆਹ ਬੜੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਨ ਤਾਂ ਬੀ.ਏ. ਵਿਚ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨੋਂ ਨਾ ਹਟਣ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਆਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਅਮਨ ਦੇ ਆਲੂਣੇ ਵਿਚ ਚੰਨੇ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਅਵਤਾਰ ਵੀ ਅਮਨ ਦੇ ਘਰ ਕੰਮ ਮਤਲਬ ਨੂੰ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਿੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਸੂਈ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਅਵਤਾਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਗਨਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਅਵਤਾਰ ਦੀ ਸੀ ਪਰ ਅਵਤਾਰ ਅਜੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਹੀ ਵਾਰੀ ਜੋਗੀ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨੌਕਰੀ-ਪੇਸ਼ਾ।

ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਅਵਤਾਰ ਨੇ ਅਮਨ ਨਾਲ ਰਾਇ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ ਚੱਲੀਏ। ਅਮਨ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ, “ਅੱਬਰਾਂ ਦਿਆ ਤਾਰਿਆ! ਹੁਸਨਾਂ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਦਾ ਬੂਰ ਪਏ ਤੋਂ ਇਕ ਕਦਮ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟੀਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਛੱਡੋ ਬੰਦੇ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਉ! ਜੇ ਪੈਸਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਵਾਨ ਯਾਨਿ ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ।”

“ਸੱਚੀਂ ਅਮਨ! ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਪੈਸੇ ਮਿਲ ਜਾਣ

ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਵਾਂ। ਤੂੰ ਆਪ ਤਾਂ ਭਾਬੀ ਨਾਲ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਹਾਸਾ-ਠੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਸਮਾਂ ਲੰਘਾ ਲੈਂਦਾ ਏ, ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਬਣੀ ਪਈ ਹੈ।” ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਾਕ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਅਵਤਾਰ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਲੱਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਇ ਲਾ ਲਈ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਇੱਕਠੀ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਅਮਨ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ। ਅਮਨ ਹੋਰਾਂ ਹੀ ਏਜੰਟ ਲੱਭ ਕੇ ਅਵਤਾਰ ਨੂੰ ਇਟਲੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਅਵਤਾਰ ਅਜੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅਮਨ ਸਦਾ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਹਰ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਅੱਜ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਗਾਨੇ ਮੁਲਕ ਭੇਜ ਕੇ ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਛੱਡ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਜਿਥੋਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਮੁੜਿਆ। ਅਵਤਾਰ ਲਈ ਜਿਗਰੀ ਯਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਦਰਦ ਭੁਲਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕਮਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਤੁਰਿਆ-ਫਿਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਭਟਕਣਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੀ। ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਦਰਦ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਘਰ ਲੈ ਗਏ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਬੋਲੀ ਸਿਖਾਉਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ ‘ਤੇ ਹੀ ਕੰਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਫਤਿਆ ਪੱਲਾ ਅੱਜ ਯੂਰੋ ਨਾਲ ਭਰਨ ਲੱਗਿਆ।

ਅਮਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਕਤ ਚੰਨੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੰਨੇ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਅਮਨ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਲੱਗ ਲੈਣ ਦਿਓ, ਫਿਰ ਮੈਂ ਆਪੇ ਚੰਨੇ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਚੰਨੇ ਦੇ ਮਾਪੇ ਚੰਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਮਾਨ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਚੰਨੇ ਆਖਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਇਥੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕੱਟ ਲਵਾਂਗੀ। ਅਖੀਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਤੱਕ ਗੱਲ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਅਮਨ ਦੀ ਮਾਂ ਮੰਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀ ਗਈ। ਪੁੱਤ ਤੁਰ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਨੂੰਹ ਨੇ ਵੀ ਚਲੀ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਰੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੰਬ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਕੋਈ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁੱਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਖਾਲੀ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵੱਲ ਵੀ ਕੋਈ ਤੱਕਦਾ ਨਹੀਂ।

ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਚੰਨੇ ਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਉਤੇ ਮਲ੍ਹਮ ਲੱਗ ਗਈ, ਉਸ ਨੇ ਅਮਨ ਦੇ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਵਰਗਾ ਪੁੱਤ ਜੰਮਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੈਣ ਪੈ ਰਹੇ ਸੀ, ਉਥੇ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇ ਵਟਾਂਦਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਨਾਨਕੇ-ਦਾਦਕੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਚੰਨੇ ਨੇ

ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਰੰਡੇਪਾ ਕੱਟਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਚੰਨੇ ਦੇ ਮਾਪੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਕੇ ਘਰ ਬੈਠ ਗਏ। ਚੰਨੇ ਤੇ ਪੋਤੇ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਹੁਰੀਂ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਥ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਤਰਾਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹਾ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੰਮ-ਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਨਾ ਭੁੱਲਦਾ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੇੜ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਲੰਘਾ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਅਮਨ ਦੇ ਘਰ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਫੋਨ ਕਰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸੇ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਹਰ ਲੋੜ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਅਵਤਾਰ ‘ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ। ਅਵਤਾਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰਦਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਵੀ ਵਧੀਆ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵਧੀਆ ਘਰ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਹੁਣ ਅਵਤਾਰ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹ ਆਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰੀਏ।

ਫਿਰ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਪੰਛੀ ਆਪਣੇ ਆਲੂਣੇ ਨੂੰ ਪਰਤਿਆ। ਅਵਤਾਰ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਅਮਨ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੱਲ ਲੱਗ ਕੇ ਧਾਹੀਂ ਰੋਇਆ। ਅਵਤਾਰ ਆਇਆ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰਾ ਪਾਸਾ ਅਮਨ ਦੇ ਘਰ ਫਿਰ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਅਮਨ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਮਨ ਦਾ ਚੁਬਾਰਾ ਵੀ ਧਾਹੀਂ ਰੋਂਦਾ ਸੀ ਜਿਥੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਾਸੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵੱਜਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਮਨ ਬਿਨਾਂ ਅਵਤਾਰ ਦਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ। ਘਰਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਾਰੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੋੜੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਦਿਨ ਅਵਤਾਰ ਨੇ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਚਾਚਾ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਅਮਨ ਜਿੰਨਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਨਹੀਂ?”

“ਪੁੱਤਰਾ! ਇਹ ਤੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਏ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸਮਝੇ ਆ। ਪਿਉ ਲਈ ਸਭ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੇ ਆ।” ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਨੂੰ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਮੈਂ ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਕੁੱਝ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਪੁੱਤ ਦੀ ਖਾਲੀ ਝੋਲੀ ਭਰ ਦੇਵੋ। ਜੇ ਮੈਂ ਗਲਤ ਨਾ ਹੋਵਾਂ ਤਾਂ ਭਾਬੀ ਚੰਨੇ ਦਾ ਹੱਥ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ।” ਅਵਤਾਰ ਨੇ ਗਿੱਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।

“ਓਏ ਤਾਰਿਆ ਪੁੱਤਰਾ! ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।” ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ।

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparaisudhar.com

ਫਿਰ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੰਨੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾਂਹ ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਤੋਰੀ ਗਈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ, ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਜੱਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਸਾਡਾ ਦੋਹੜਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਭ ਪਾਸਿਓਂ ਹਾਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੰਨੇ ਦਾ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਅਵਤਾਰ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਆਹ ਵੀ ਕਾਹਦਾ ਸੀ, ਬੱਸ ਦੁੱਖ ਦਿਲਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਵਤਾਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਅਮਨ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਹਰ ਥਾਂ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਅਮਨ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਵਗਣ ਲੱਗੇ। ਅਵਤਾਰ ਨੇ ਇਟਲੀ ਜਾ ਕੇ ਚੰਨੇ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪੇਪਰ ਭਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਾਲ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਉਥੇ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਅਵਤਾਰ ਅਮਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਚੋਂ ਅਮਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ, ਉਸ ਨਾਲ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਉਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ। ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ! ਬੱਚਾ ਵੀ ਹਰ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਅਵਤਾਰ ਨੂੰ ਯਾਰ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦਾ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਘਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਅਵਤਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਦਿੱਤਾ। ਅਵਤਾਰ ਦੇ ਘਰ ਨਾਲ ਚੰਨੇ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਵਸ ਗਿਆ। ਰੰਡੇਪੇ ਦਾ ਪੰਥ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਸੀ ਤੇ ਸੁਖਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਸਨ ਕਿ ਅਮਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸਾਡੇ ਦੂਜੇ ਪੁੱਤਰ ਅਵਤਾਰ ਕੋਲ ਸਲਾਮਤ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਡੀ ਝੋਲੀ ਆ ਪਵੇਗੀ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਅਵਤਾਰ ਨੇ ਸਰਬਾਲੇ ਵਾਲੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਿੱਤਰਤਾ ਦੀ ਗੰਢ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹਾਸਾ ਖਿੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਮਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਦਾਦਾ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ; ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਵਾਂਗਾ।” ਇਹ ਆਪਣੀ ਹੱਡਬੀੜੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਣਾਈ ਤੇ ਮੈਂ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ। ਰੱਬ ਰਾਖਾ!

ਸੁਭ ਅਮਲਾਂ ਬਾਝੋਂ ਦੋਨੋ ਰੋਈ !

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ 7 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਸ. ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਅਤੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖ ਜਾਂ ਲੇਖਕਰ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨੀਤੀਵੇਤਾ ਦਾ ਕਥਨ ਚੇਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ‘ਇਕ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਬੰਦੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਧਰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜਿਉਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੰਘਿਆ।’ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ. ਸਰਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚਾ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ-ਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਤੁੱਛ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਾਦ, ਹਮਾਇਤ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲੇਖਾਂ ਜਾਂ ਕਰੇ-ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਨੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਚੁੰਝ-ਚਰਚਾ ਹੀ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਜਿਸ ਕੌਮ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਆਗੂ ਹੋਣ ਜੋ ਸ਼ਰੂਆਤ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਕਿ ਜੇ ਫਲਾਣਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਧੜਾ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰੇ, ਤਦ ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਹੈ; ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ, ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ’ ਵੀ ਕਹਾਂਗੇ ਅਤੇ ਗੱਜ-ਵੱਜ ਕੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵੀ ਕਰਾਂਗੇ; ਤਾਂ ਉਸ ਕੌਮ ਵਿਚ ਭਲਾ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਕੀ ਵੱਕਅਤ ਹੈ? ਇਥੇ ਤਾਂ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਵਾਂਗੂੰ ‘ਮਾਤਾ ਭੈਸਾ ਅਮੁਹਾ ਜਾਇ॥’ ਧੜਿਆਂ

ਅਤੇ ਚੌਧਰਾਂ ਦੀ ਹੂੜ੍ਹ-ਮਾਰ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਇਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹੱਲ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਮਸਲਾ ਹੁਣ ਇਹ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਗੁਲਾਮੀ ਕਬੂਲੀ ਬੈਠੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ, ਇਕ ਪਿਰ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ/ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ, ਖੁਦ ਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੋਗਲੀ ਖੇਡ ਖੇਡਦਿਆਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲਗਭਗ ਹੁਣ ਹਰ ਸਿੱਖ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰਨ ਤੁਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਜਕਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਦਵੀਆਂ ਨੂੰ ਨਕੇਲਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਪਰਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਜਿਵੇਂ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਚਲਦੇ ਆ ਰਹੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਆਨਾ-ਕਾਨੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਗਜੈਕਟਿਵ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ‘ਸਿੱਧੇ ਕਰ ਲਿਆ’ ਸੀ... “ਦੇਖ ਲਉ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ!”

ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ‘ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ’ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ‘ਮਾਲਕ’ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਲਰਜਦੇ ਗੁਰੂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-

ਨਹਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ‘ਇਕ’ ਨਾ ਰਹੇ। ਸਿੱਖ ਦੁਬਿਧਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ। ਸੋ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਲੁੰਗ-ਲਾਣਾ ‘ਗੱਲ ਮੁਕਾਉਣ’ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਵੱਲ ਧੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਜਨ ਸਧਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਚੋਣਵੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਗੁਟਕੇ-ਪੋਥੀਆਂ ਛਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਇਸੇ ਪੈਟਰਨ ‘ਤੇ ਜੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚੋਂ ਜਾਪੂ ਸਾਹਿਬ, ਸਵੱਈਏ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬਾਣੀਆਂ ਇਕੱਤਰ ਕਰ ਕੇ ਵੱਖਰੀ ਪੋਥੀ ਬਣਾ ਲਈ ਜਾਵੇ, ਬਾਕੀ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਤ ਵਜੋਂ ਲਾਇਬਰੇਰੀਆਂ ‘ਚ ਸੰਭਾਲਿਆ ਪਿਆ ਰਹੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਢਿੱਡ ਪੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਇਕ ਪਿਰ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਮੰਨਣ ਵੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਇਹਦੇ ਮਗਰ ਡਾਂਗ ਲੈ ਕੇ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਪਿਰ ਹੱਦ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਤੇ ਭੱਦੀਆਂ ਕਿਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਕੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਪਾਪ ਕਮਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਿਰਾਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਅੱਝੜੇ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

**-ਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਸਹਿਬੀ
ਟਰਲਕ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।**

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ

ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁੱਲ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ “ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਸਮੂਹ

ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਕੋਈ ਅਗਲਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਨੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਿਤਨੇਮ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ‘ਤੇ ਕਿੰਤੂ ਜਾਂ ਉਜ਼ਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਗੁਨਾਹ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੰਨਾ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ।”

7 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਬੇਸ਼ੱਕ ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਗ੍ਰੰਥ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਬਿੱਤ ਸਵੱਯੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਦੀ ਰਚਨਾਵਲੀ) ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਫਿਲਾਸਫੀ ਘੱਧੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣਾ ਇਕ ਪਾਸਤ ਨਿਰਣਾ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਟੀਰੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਲਿਖ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਸਾਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਕਿ ‘ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੁਣ ਕਿਸ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੇ ਕੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ?

ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਗੁਰੂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਗੁਰੂ ਹਨ ਤੇ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਗੱਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਰਾਬਰ/ਤੁੱਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਚੌਥੀ ਗੱਲ, ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਨੇ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਦਸਮ-ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕੀ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਕਿੱਥੇ, ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਤਨਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ, ਸਭ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ। ਅਖੀਰਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਕੌਣ ਚੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕਿਸੇ ਇਕ ਡੁਰਲੀ ਜਥੇ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦੇ ਇਵਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ,

ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

ਸਿੱਖ ਫਿਲਾਸਫੀ, ਸਿੱਖੀ ਸਰੋਤ, ਸਿੱਖੀ ਸੋਚ ‘ਤੇ ਲਾਦੂ ਕਰਕੇ ਇਕਪਾਸਤ ਵਢਾਂਗਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੋਭਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਤੁਹਾਡੀ ਕੁੱਕੜ ਖੇਹ ਉਡਾਉਣੀ ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਟੋਟੇ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹੀ ਪੱਖ ਪੂਰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਹੈ, ਬਚੋ ਇਸ ਤੋਂ!
-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੋਸਾ, ਕੈਨੇਡਾ

ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਘਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਅੰਦਰੋਂ ਵੱਧ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 7 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖ ‘ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਬਉਚਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਏਕੇ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ!’ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਜਾਗਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਪੜਚੋਲ ਵਾਲੇ ਇਸ ਲੇਖ ਲਈ ਸ. ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ। ਅੱਜ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਘਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਾਹਰੋਂ ਘੱਟ ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਜਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੇਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਥਿਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਜਿਹੜੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ‘ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਉ ਗ੍ਰੰਥ’ ਦੀ ਜਾਣੇ-ਅਣਜਾਣੇ ਅਦੁਲੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਆਇਨੇ ਵਿਚੋਂ ਝਾਕਣ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਚਰਿਤਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਥਿਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

**-ਮਨਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਕੈਨੇਸਸ ਸਿਟੀ।**

ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪਈ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਬੈਡ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਲੱਗਿਆ ਬਟਨ ਦਬਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਬੱਤਖ ਵਾਂਗ ਸਿਰ ਹਿਲਾਉਂਦੀ ਨਰਸ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਦੀ ਹੈ, “ਭੂ ਯੂ ਨੀਡ ਸਮਥਿੰਗ ਕੀਰਤੀ?”

“ਵਾਟਰ!”
“ਸ਼ੋਅਰ ਯੂ ਕੈਨ ਹੈਵ ਹਾਫ ਏ ਕੱਪ।”
ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਉਠਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਬੈਡ ਉੱਤੇ ਪਈ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹਾਂ, “ਕੀ ਹੋਇਆ ਮੇਰਾ ਜਿਗਰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਤਾਂ ਬਚ ਗਈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗੁਰਵੀਰ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਤਾਂ ਭੇਜ ਸਕਾਂਗੀ।” ਸਾਹਮਣੇ ਦੀਵਾਰ ਉੱਤੇ ਲੱਗਿਆ ਕਲਾਕ ਮੇਰੀ ਸੁਰਤੀ ਉਖਾੜਦਾ ਹੈ।

“ਅਜੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਏਥੇ ਰਹਾਂਗੀ?”
ਮੈਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੀ ਹਾਂ।

ਯਕੀਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਏਅਰ ਰਾਈਡ ਰਾਹੀਂ ਇਥੇ ਲਿਆ ਕੇ ਮੇਰਾ ਜਿਗਰ ਬਦਲਿਆ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਗਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹੀ ਮੈਂ ਫਿਰ ਡਰ ਗਈ ਹਾਂ, “ਖਬਰੇ ਕਿਸ ਦਾ

ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ
ਫੋਨ: 510-502-0551

ਹੋਵੇਗਾ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਅੰਗ ਹੀ ਗਵਾ ਬੈਠੀ। ਕਿਸ ਜ਼ੁਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ?”

ਸੋਚਦੇ-ਸੋਚਦੇ ਹੀ ਮੇਰੀ ਨਿਗਾਹ ਸਾਹਮਣੇ ਟੇਬਲ ਉੱਤੇ ਪਏ ‘ਗੈਟ ਵੈਲ ਸੂਨ’ ਦੇ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਉੱਤੇ ਜਾ ਪਈ ਹੈ। ਕਾਰਡ ਉੱਪਰ ‘ਗੁਰਵੀਰ’ ਮੋਟੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ। ਗੁਰਵੀਰ ਸ਼ਬਦ ਦੂਰੋਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੀ ਮੈਂ ਛੇ ਸਾਲ ਪਿੱਛੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਅਤੇ ਕਈ ਮਿੰਟੀਆਂ-ਕੋੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਇਕ ਛਿਣ ਭਰ ਵਿਚ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਗੁਜ਼ਰ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਯਾਦਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਜੀਉਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹੀ ਮੈਂ ਏਨਾਂ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਗਈ ਹਾਂ।

ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸੁਪਨੇ ਸਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਪਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਉਤਰੀ ਸਾਂ। ਵੀਰ ਅਤੇ ਭਾਬੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਅਤੇ ਕੈਮਰਿਆਂ ਸੰਗ ਸਾਨੂੰ ਏਅਰ-ਪੋਰਟ ਤੋਂ ਲੈਣ ਆਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਮੰਮੀ-ਡੈਡੀ ਸੰਗ ਵੀਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚੀ ਸਾਂ। ਵੀਰ ਅਤੇ ਭਾਬੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਹੇਤੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਵੱਡੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਭਾਬੀ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਸਖੀਆਂ ਵਰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੀਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਰੀਅਲ ਐਸਟੇਟ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਸੀ ਪਰ ਸਾਡੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ। ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਹੀ ਸਾਡੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਆ ਗਏ। ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਂ ਕਾਰ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ। ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਭਾਬੀ ਨਾਲ ਸਟੋਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਪਿੰਗ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਜਿਹੀ ਬਣ ਗਈ।

ਪੜ੍ਹਾਈ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰੀ। ਮੰਮੀ-ਡੈਡੀ ਤਾਂ ਇੰਡੀਆ ਹੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਵੀਰ-ਭਾਬੀ ਲੰਮੇ ਚੱਕਰਾਂ ‘ਚ ਪੈਣ ਨਾਲੋਂ ਇਥੇ ਹੀ ਮੁੰਡਾ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਾਰਲੋ ਸਨ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਵਧੀਆ ਲੱਗਾ।

ਮੁੰਡਾ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਹੜਾ ਦੇਰ ਲੱਗੀ? ਵੀਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੈਕਟਰੀ ਰਮਨ ਨੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਰਹਿੰਦੇ ਗੁਰਵੀਰ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਈ। ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਕਲਿਆ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਲਾਗਲਾ, ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਕੁਰਾਲਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਰਸੂਲਪੁਰ-ਮਸਾਂ ਦਸ ਕੁ ਮੀਲ ਦਾ ਫ਼ਾਸਲਾ। ਗੁਰਵੀਰ ਦੇ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਇਕ ਭਰਾ, ਚੰਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਪੋਸਟ ਗਰੈਜੂਏਟ। ਹੋਰ ਭਲਾ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ? ਉਹ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਟੈਕਸੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਨਾਹ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦਾ ‘ਪੱਕਾ ਨਾ ਹੋਣਾ’ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ

ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

ਪਰਦੇਸੀ ਹੋਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਸੰਤਾਪ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਬੰਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬਿਨਾ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਸੰਤਾਪ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ। 2001 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ‘ਤੇ ਹੋਏ 9/11 ਹਮਲੇ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਕਾਗਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਇਕ ਸੰਤਾਪ ਦੀ ਕਥਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਬਣ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਗੁਲਾਨਾਰੀ ਪੱਗ ਕਿੰਨੀ ਜਚ ਰਹੀ ਸੀ! ਤਿੱਖੇ ਨਕਸ਼ ਅਤੇ ਸਰੂ ਵਰਗਾ ਕੱਦ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਛਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਵੀ ਓਪਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਿਆ।

ਮੈਂ ਪਾਸਾ ਪਰਤਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ‘ਚ ਦਰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹੈ। ‘ਹਾਏ!’ ਆਖ ਮੈਂ ਫਿਰ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਪਟਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਨੰਦ-ਕਾਰਜ, ਫਿਰ ਰਿਸ਼ੇਪਸ਼ਨ ਅਤੇ ਘਰ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਭਾਬੀ ਨੇ ‘ਸਰਪਰਾਈਜ਼’ ਆਖ ਰੀਨੋ ਦੇ ਇਕ ਮੋਟਲ ਦੀ ਬੁਕਿੰਗ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਰੀਨੋ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਦੇਖੀ। ਦੁਲਹਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਗਾਰੇ ਅਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਮਗਾਉਂਦੇ ਰੀਨੋ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਘਿਆ ਗਏ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਜੂਏ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੇਖੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਵੀਰ ਨੇ ਜੁਆ ਖੇਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਕ ਅੱਧ-ਕੱਜੇ ਬਦਨ ਵਾਲੀ ਸੁੰਦਰੀ ਗੁਰਵੀਰ ਨੂੰ ਡਰਿੱਕ ਪਕੜਾ ਮੇਰੇ ਵਲ ਝਾਕਦੀ ਮੈਨੂੰ ਸਾਫਟ ਡਰਿੱਕ ਪਕੜਾਉਂਦੇ ਕਹਿੰਦੀ ਆ, “ਯੂਅਰ ਡਰੈੱਸ ਇਜ਼ ਵੈਰੀ ਪਰੈਟੀ।

“ਬੈਂਕਯੂ” ਮੈਂ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਕੱਜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਰੀਨੋ ਦੀਆਂ ਰੰਗੀਨੀਆਂ ਮਾਣ ਲੇਕ ਟਾਹੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਂਦਾ। ਮੈਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਗੁਰਵੀਰ ਦੀ ਪੱਗ ਨਾਲ ਮੈਚ ਕਰਦਾ ਸੂਟ ਪਾਉਂਦੀ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜੀ ਝੀਲ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਸਾਫ ਪਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦੇ, ਬੇਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਕਦੀ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ‘ਤੇ ਘੁੰਮਦੇ। ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਵੀਰ-ਭਾਬੀ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਜਾਣ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਘਰ ਆਏ ਤਾਂ ਗੁਰਵੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਝੀਲ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਮਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ” ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਸੈਂਟਾ ਕਰੂਜ਼ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

“ਗੁਰਵੀਰ...” ਮੇਰੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਫਰਕੇ।

ਮੈਂ ਤੁਬਕ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਸਾਹਮਣੇ ਦੀਵਾਰ ‘ਤੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਟੀ.ਵੀ. ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਤਾਂ ਗੁਰਵੀਰ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਰੰਗਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਏ। ਮੈਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਕਿਵੇਂ ਚਾਂਦਨੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦਾ ਸੂਟ ਪਾ ਚਾਂਦਨੀ ਬਣੀ, ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜੇਬਾਂ ਪਾ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਛਣਕਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਗੁਰਵੀਰ ਨੇ ਇਸ ਛਣਕਾਏ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਸਵੇਰੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਘੁੰਮਦੇ-ਘੁੰਮਦੇ ਕਿਸਤੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਅਚਾਨਕ ਮੈਂ ਗੁਰਵੀਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਸਮੁੰਦਰ ਇੰਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਿਉਂ ਹੈ?”

“ਕੀਰਤੀ ਤੇਰਾ ਦਿਲ ਏਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਿਉਂ ਹੈ?” ਉਸ ਮੈਨੂੰ ਉਲਟਾ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ।

“ਕੀ ਮਤਲਬ? ਗੁਰਵੀਰ!”

“ਮਤਲਬ ਇਹ ਬਈ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ, ਜੋ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਿਉਂ ਕਰਵਾਇਆ? ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੋਰ

ਕਈ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਸਨ।”

“ਸੰਗ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ! ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ‘ਚ ਇਕ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾਲੇ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਕਾਹਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ? ਇਕ ਚੰਗੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਹਨ। ਹੋਰ ਭਲਾ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ? ਮੁੜ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਘਟੀਆ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਿਓ ਮੇਰੇ ਨਾਲ।” ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਗੁੱਸੇ ‘ਚ ਕਿਹਾ।

“ਸੋਰੀ,” ਗੁਰਵੀਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਏ।

ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਹਾਸਾ ਨਾ ਰੋਕ ਸਕੀ। ਗੁਰਵੀਰ ਨੇ ਮੁੜ ਮੋਹ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਪੜ੍ਹ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਪਾ ਲਈਆਂ।

ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦੈ ਗੁਰਵੀਰ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਮੇਰੇ ਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੰਘੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਨੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ‘ਉਫ਼!’ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੱਠਾ-ਮੱਠਾ ਦਰਦ ਹੋ ਰਿਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਦਰਦ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹਾਂ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਸਦੇ-ਖੇਡਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਮੈਂ ਗੁਰਵੀਰ ਨਾਲ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਚਲੀ ਗਈ। ਗੁਰਵੀਰ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਅੰਦਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਇਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸਰੋਂ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਬੋਤਲ ਲੈ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਬੂਹੇ ਦੀ ਸਰਦਲ ‘ਤੇ ਤੇਲ ਚੁਆ ਬੋਲਿਆ, “ਕੀਰਤੀ! ਤੁਹਾਡਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸਵਾਗਤ ਕਰ ਰਿਹਾ।”

ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਨਵੇਂ ਘਰ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਰਨ ਪਰਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਗੁਰਵੀਰ ਨੇ ਗੀਤ ਲਾ ਦਿੱਤਾ, “ਗੱਲ ਮੁੱਕੀ ਨਾ ਸੱਜਣ ਨਾਲੋਂ ਮੇਰੀ ਰੱਬਾ ਵੇ ਤੇਰੀ ਰਾਤ ਮੁੱਕ ਗਈ।”

ਮੈਂ ਉਠਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਫੜ੍ਹ ਬੋਲਿਆ, “ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ?”

“ਚਾਹ ਬਣਾਉਣ?” ਮੈਂ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਸਾਡੀ ਚਾਹ ਤਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪਲਕਾਂ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਬਹਿਣ ਦੀ ਏ!” ਖਿਚ ਕੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਲਿਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਰੈਜ਼ਮੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ, “ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਕੰਮ ਹੀ ਕਰਨਾ, ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੂੰ ਘਰ ਹੀ ਰਹਿ ਕੀਰਤੀ!”

“ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਘਰ ਰਹਿ ਕੇ ਕੀ ਕਰਾਂਗੀ?”

“ਮੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ!”

ਮੈਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਵੀਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਟੈਕਸੀ ਲੈ ਕੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ। ਲੰਚ ਕਰਨ ਘਰ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦਾ। ਮੈਂ ਕਦੀ ਘਰ ਨੂੰ ਸਜਾਉਂਦੀ, ਕਦੀ ਆਪਣਾ-ਆਪ ਸ਼ਿੰਗਾਰਦੀ, ਕਦੀ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖ ਲੈਂਦੀ ਅਤੇ ਗੁਰਵੀਰ ਦੇ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਸਾਰਾ ਘਰ ਮਹਿਕ ਉਠਦਾ।

“ਕੀਰਤੀ! ਹਾਓ ਆਰ ਯੂ ਫੀਲਿੰਗ? ਆਈ ਨੀਡ ਟੂ ਚੇਂਜ ਯੂਅਰ ਆਈ.ਵੀ.।” ਨਰਸ ਮੈਨੂੰ ਸਹਿਲਾਉਂਦੀ ਆ। ‘ਆਈ ਵੀ’ ਬਦਲਦੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਪੀੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਆ ਪਰ ਇਹ ਪੀੜ ਉਸ ਪੀੜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਗਿਆਰਾਂ ਸਤੰਬਰ 2001 ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ‘ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਸੀ।

“ਕੇਰੀ ਮਨਹੂਸ ਘੜੀ ਸੀ ਉਹ!”

ਮੈਂ ਸਾਫ-ਸਫਾਈ ਕਰਕੇ ਵਿਹਲੀ ਹੋ, ਟੀ.ਵੀ. ਲਾਇਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਬਹਿ ਗਿਆ; ਅਸਮਾਨ ‘ਚ ਕਾਲਾ ਧੂੰਆਂ ਅਤੇ ਵਰਲਡ ਟਰੇਡ ਸੈਂਟਰ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਭ ਪਾਸੇ ਰੈਡ-ਅਲਰਟ ਦੀ ਖਬਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਉਛਲ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਉਲਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਬਰੂਮ ਵੱਲ ਦੌੜੀ। ਉਲਟੀਆਂ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਝਰਨਾ ਬਣ ਕੇ ਫੁੱਟ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਗੁਰਵੀਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦਾ ਫੋਨ ਬੰਦ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੋਰ ਘਬਰਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਫੋਨ ਮਿਲਾਉਂਦੀ ਸੋਫ਼ੇ ‘ਤੇ ਹੀ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਘੱਟੋ ਬਾਅਦ ਗੁਰਵੀਰ ਘਰ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਘਬਰਾ ਗਿਆ।

“ਕੀਰਤੀ!” ਉਹ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, “ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਫੋਨ ਵੀ ਕਿੱਥੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ? ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਤੂੰ ਕਿੰਨੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਵੇਗੀ! ਮੈਂ ਜ਼ਹਾਜ਼ ਟਾਵਰਾਂ ‘ਚ ਵੱਜਦੇ ਦੇਖੇ, ਉਸੇ ਪਲ ਫੋਨ ਲੱਭਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਯੂ ਟਰਨ ਮਾਰ ਕੇ ਮਸਾਂ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਰੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲੱਗਾ। ਮੈਂ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਬਾਬਰੂਮ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰਵੀਰ ਨੇ ਟਰੈਸ ਕੈਨ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਲਾਗੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਉਲਟੀ ਨਾਲ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰਾ ਅੰਦਰ ਹੀ ਧੋ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਹੰਝੂ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਵਗਣ ਲੱਗੇ।

“ਕੀਰਤੀ ਰੋਣਾ ਤੇਰੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਠੀਕ

ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦਾ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ‘ਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ। ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ, ਹਾਂ ਸੱਚ ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਸੁਣਾਈ?”

ਮੈਂ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ। ਉਹ ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਮਿਲਾਉਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਫੋਨ ਸਿਸਟਮ ਹੀ ਡਿਸਕਨੈਕਟ ਸੀ। ਪੂਰੇ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਫੋਨ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਭਾਬੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ‘ਮੁਬਾਰਕ!’ ਕਹਿੰਦੇ ਡਿਕਰਮੰਦ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੀ, “ਗੁਰਵੀਰ ਤੂੰ ਕੀਰਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਏਥੇ ਹੀ ਆ ਜਾ।”

ਗੁਰਵੀਰ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਸੋਚ ਕੇ ਹਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ।

ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮੁਬਾਰਕ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਹੋ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਛੱਡਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਆਏ ਅਤੇ ਅਕਤੂਬਰ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਲੈ ਲਿਆ।

ਅਚਾਨਕ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੰਬਣੀ ਛਿੜ ਪਈ ਆ। ਮੈਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਕੰਬਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਖਿੱਚਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੰਬਲ ਚੁੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਹੈਲਪ ਲਈ ਬਟਨ ਦਬਾਉਂਦੀ ਆਂ। ਆਪਣੀ ਇਸ ਲਾਚਾਰੀ ਦਾ ਬੋਝ ਮੈਥੋਂ ਉਠਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਮੇਰੀਆਂ ਨਮ ਹੋਈਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ,

ਇਹ ਉਹ ਹੀ ਮਨਹੂਸ ਦਿਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਚਾਵਾਂ ਲੱਦੀ ਗੁਰਵੀਰ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਗਈ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਗੁਰਵੀਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਾਬੀ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਹਿ ਗਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਵੈਰੀ ਸੋਰੀ, ਗੁਰਵੀਰ ਨੂੰ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।”

ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਕਲ ਗਈ, ਮੂੰਹ ਸੁੱਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਬਣ ਗਈਆਂ।

“ਕਿਓਂ ਵਕੀਲ ਸਾਹਿਬ?” ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਹੌਂਸਲਾ ਇੱਕਠਾ ਕਰ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਪਨਾਹ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਜੋ ਮਿਸ ਹੋ ਗਈ।”

“ਕਦੇ?” ਮੈਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਗੁਰਵੀਰ ਦਾ ਐਡਰੈਸ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਚੋਂਜ ਕਰਦੇ ਵਕਤ, ਪਹਿਲਾ ਐਡਰੈਸ ਗ਼ਲਤ ਲਿਖ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।”

“ਵਕੀਲ ਸਾਹਿਬ ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਚਿੱਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਆ।”

“ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਚਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕੀਰਤੀ! ਪਰ ਅੱਜ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ, 9/11 ਕਰਕੇ ਇਹ ਲੱਸੀ ਨੂੰ ਵੀ ਫੂਕ ਮਾਰ ਕੇ ਪੀ ਰਹੇ ਨੇ, ਤੁਸੀਂ ਘਬਰਾਓ ਨਾ ਅਸੀਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਓ!”

ਮੈਂ ਬੋਝਲ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰ ਪਈ। ਦਫ਼ਤਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਹ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਫੋਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

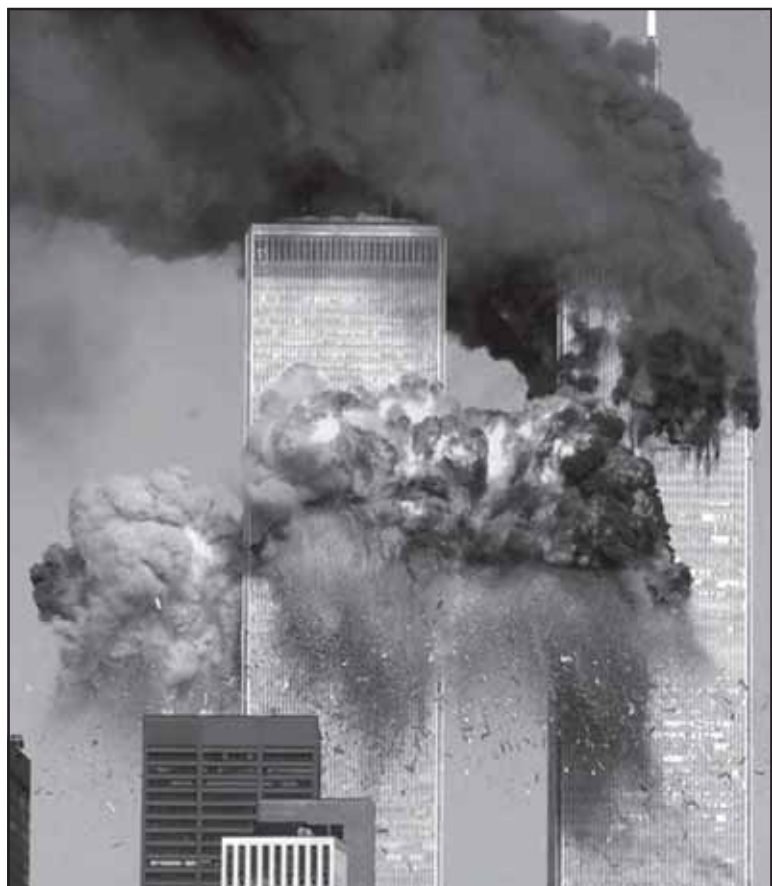
ਆਖਿਰ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਬੋਲਿਆ, “ਚਲੋ, ਹੁਣ ਘਰ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।”

“ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ?”

ਅੱਜ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਚੱਲਿਆ। ਜੀਅ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਪਈ ਵਕੀਲ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਚ ਪੱਥਰ ਮਾਰਾਂ, ਚੀਖਾਂ, ਕੁਰਲਾਵਾਂ ਪਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਹੋਇਆ ਪਰ ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਕਰੇ ਰੋਇਆਂ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਈ। ਘਰ ਆ ਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਘਰ ਦੀ ਚਾਬੀ ਵੀ ਗੁਰਵੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਗੁਆਂਢੀ ਗੋਰੇ ਦਾ ਫੋਨ ਲੈ ਕੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਮਾਤਮ ਛਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਵੀਰ ਨੇ ਇਕ ਗੋਰਾ ਵਕੀਲ ਕੀਤਾ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਗਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਡਾਊਨ ਪੇਮੈਂਟ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮੈਰੀਵਿਲ (ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੋਲ) ਪਹੁੰਚੇ। ਸੀਸ਼ੇ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ-ਬਾਹਰੋਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਗੁਰਵੀਰ ਬੋਲਿਆ, “ਵੀਰ ਜੀ! ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੇ ਆ, ਸਵਾਲ ਈ ਏਦਾਂ ਪੁੱਛਦੇ ਆ

(ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ ‘ਤੇ ਜਾਰੀ)

ਜਿੰਦਾਂ ਮੈਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂ...“ ਕਹਿੰਦੇ ਹੀ ਗੁਰਵੀਰ ਦਾ ਮਨ ਭਰ ਆਇਆ।

ਵੀਰ ਸਾਨੂੰ ਹੌਂਸਲਾ ਦਿੰਦਾ ਆਪ ਰੋ ਪਿਆ। ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਗੁਰਵੀਰ ਨੂੰ ਓਕਲੈਂਡ ਜੇਲ੍ਹ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਕੇਸ ਹਾਰ ਗਏ। ਗੁਰਵੀਰ ਇੰਡੀਆ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਫੋਨ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਹੰਝੂ, ਹਾਉਕੇ-ਸਿਸਕੀਆਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਏ।

ਮੈਂ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੁਰਵੀਰ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸੇ ਦਿੰਦੀ। ਆਪ ਓਵਰਟਾਈਮ ਲਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਮੇਰੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲਗਣੋਂ ਹਟ ਗਈ। ਮੇਰੀ ਜਿੰਦ ਤਾਂ ਗੁਰਵੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਈ ਇੰਡੀਆ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਿੱਛੇ ਤਾਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਇਕ ਬੁੱਤ ਦੀ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਗੁਰਵੀਰ ਦੀ ਮੁੜ ਵਾਪਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀਨਾਮੇ ਦਾ ਫ਼ਾਰਮ ਭਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਵਕੀਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ਾਰਮ ਭਰਨ ਦੀ 3500 ਡਾਲਰ ਫੀਸ ਮੰਗੀ।

ਗੁਰਵੀਰ ਦੇ ਜਾਣ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਇਕ ਬੇਟੀ ਦੀ ਮਾਂ ਬਣ ਗਈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜਿਗਰ ਦੀ ਟੁਕੜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਆਸੂ ਰੱਖਿਆ। ਆਸੂ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕੇਸ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਆਸੂ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਪਹਾੜ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਡਿੱਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਸੂ ਦੀ ਚੈਕਅਪ ਕਰਵਾਉਣ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਮੈਨੂੰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰੂਮ ਵਿਚ ਲੈ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਆਸੂ ਦੀ ਇਮਾਰੀ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰੈਗਨੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਸਟਰੋਸ, ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੌਮ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰ ਰਹਿਣਾ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਖੁਸ਼ੀ, ਘੋਰ-ਸੰਤਾਪ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ ਅਤੇ ਘਰ ਪਰਤਦੇ ਵਕਤ ਮੇਰੇ ਕਦਮ ਲੜਖੜਾਉਣ ਲੱਗੇ, ਸਿਰ ਨੂੰ ਚੱਕਰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਖੈਰ! ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਸੂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਭੇਜੀ। ਗੁਰਵੀਰ ਦੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਮੇਰੇ ਇਸ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ।

ਅੱਜ ਪੂਰੇ ਪੱਚੀ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲ ਗਈ ਆ। “ਵੀਰ ਜੀ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀਤਾ ਕਿੱਥੇ ਦਿਆਂਗੀ?” ਕਹਿੰਦੇ ਹੀ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ ਨੇ। “ਕਮਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦੀਆਂ

ਕਮਲੀਏ!” ਕਹਿੰਦੇ ਹੀ ਵੀਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਹੱਥ ਰੱਖੀਏ।

ਘਰ ਆ ਕੇ ਮੈਂ ਆਸੂ ਨੂੰ ਜੀਅ ਭਰ ਕੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਸਟੇਟ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਨਰਸ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਐ ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਓਵਰਟਾਈਮ ਦਾ ਸੋਚਣਾ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੁਣ ਤਾਂ 40 ਘੰਟੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦੀ। ਕੰਮ ਛੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਡਿਸਟੇਬਿਲਿਟੀ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਈ ਆ। ਤੁਰਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤਕਲੀਫ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਆ। ਮੈਂ ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਹੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰ ਕੇ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਅਜੇ ਦੋ ਕਦਮ ਹੀ ਤੁਰੀ ਹਾਂ ਕਿ ਫੋਨ ਖੜਕਦਾ ਏ, “ਹੈਲੋ!”

“ਹੈਲੋ! ਕੀਰਤੀ! ਮੈਂ ਗੁਰਵੀਰ!”

“ਪਹਿਚਾਣ ਲਿਆ, ਕੀ ਹਾਲ ਆ!”

“ਹਾਲ? ਕੀ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋ ਹਾਲ ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦਾ, ਸਾਡਾ ਨਦੀਓਂ ਵਿਛੋੜੇ ਨੀਰਾਂ ਦਾ!” ਉਸ ਨੇ ਹਾਉਕਾ ਭਰਿਆ।

“ਕੀਰਤੀ! ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਏ। ਮਨ ਘਬਰਾ ਰਿਹਾ, ਜੇ ਨਾਂਹ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ...!”

“ਗੁਰਵੀਰ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਕੇਸ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ।” ਮੈਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਟੋਕਦੀ ਹਾਂ, “ਆਸੂ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ, ਗੁਰਵੀਰ।”

“ਕੀਰਤੀ ਤੂੰ ਆਸੂ ਨੂੰ ਦੇਖ, ਮੈਂ ਫਿਰ ਫੋਨ ਕਰਾਂਗਾ।” ਆਪ ਗੁਰਵੀਰ ਨੇ ਫੋਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ। “ਅੱਜ ਗੁਰਵੀਰ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਏ। ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਫੋਨ ਵੱਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਘੰਟੀ ਵੱਜਦੇ ਹੀ ਮੈਂ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਫੋਨ ਚੁੱਕਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਮਰਸੀਅਲ ਫੋਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬੁਝੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਆਖਿਰ ਮੇਰੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਖਤਮ ਹੋ ਈ ਗਈ ਆ, ਚਾਰ ਵਜੇ ਘੰਟੀ ਵਜ ਹੀ ਪਈ ਐ, ਮੈਂ ਧੜਕਦੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਫੋਨ ਚੁੱਕੀਏ।

“ਹੈਲੋ!”

“ਹੈਲੋ! ਕੀਰਤੀ ਮੁਬਾਰਕ!”

“ਕੀ? ਸੱਚ!”

ਮੈਂ ਲਗਾਤਾਰ ਹੱਸ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਗਿੱਠ ਉਚੇ ਹੋ ਗਏ ਨੇ।

“ਜਲਦੀ ਆ ਜਾਓ!” ਮੈਂ ਹੁਕਮ ਭਰੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕਿਹੀ।

“ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਹਫਤੇ ਤਾਂ ਦਿਓ, ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਾਪਿੰਗ ਕਰ ਲਵਾਂ।”

“ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ ਹੀ ਆ ਜਾਓ!” ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਅਜਿਹੀ

ਜਿਦ ਦਿਖਾਈ ਹੈ।

“ਚੰਗਾ ਮੈਂ ਟਿਕਟ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ।”

ਅੱਜ ਪੂਰੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਵੀਰ ਅਤੇ ਭਾਬੀ ਸੰਗ ਏਅਰ ਪੋਰਟ ‘ਤੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਠੰਢ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਸੂ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਠੰਢ ਵਿਚ ਛੇਤੀ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਐ। ਪੂਰੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਗੁਰਵੀਰ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜੀਅ ਭਰ ਕੇ ਨਿਹਾਰਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਵੀਰ-ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਗਲੇ ਮਿਲ, ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

“ਆਸੂ!” ਉਹ ਮੇਰੇ ਵਲ ਸਵਾਲੀਆ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਪੁੱਛਦਾ।

“ਠੰਢ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ।” ਵੀਰ ਜੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਬੋਲ ਪਏ ਨੇ।

ਸਾਡੀ ਕਾਰ ਏਅਰ ਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਹਾਈਵੇ ‘ਤੇ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਗੁਰਵੀਰ ਦੇ ਸੱਚੇ ‘ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਰੱਖ ਆਪਣੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬਕਾਵਟ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਇਕ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਸਕੂਨ ਮਿਲ ਰਿਹੈ। ਪੌਣੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਆ। ਘਰ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਉਹ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਆਸੂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਏ। ਆਸੂ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੱਜੀ ਅੱਖ ਵਿਚਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਆਈ ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਲਿਏ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਛੁਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤੇ।

ਗੁਰਵੀਰ ਨੇ ਕੰਮ ਲੱਭਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਜੇ ਪਹਿਲੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਈ ਦਿੱਤੀ ਆ ਕਿ ਇਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਵੀ ਮਿਲ ਗਿਏ। ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਮੂਵ ਹੋ ਗਏ ਆ। ਉਹ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਰੇਕ ਵੇਲੇ ਫੋਨ ਕਰਦੇ, ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਘਰ ਮੁੜਦੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ-ਚੰਗਾ ਲੱਗਦੈ। ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੁੜ ਸਾਵੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਆ। ਮੈਂ ਹਰ ਵਕਤ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਭੁਲਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਆ।

“ਕੀਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ?” ਅਚਾਨਕ ਗੁਰਵੀਰ ਨੇ ਚਾਹ ਪੀਣੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਵੱਲ ਵੀ ਤਾਂ ਦੇਖੋ! ਜਿਵੇਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬਣ ਕੇ ਆਏ ਹੋ?”

“ਕੀਰਤੀ ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਹੀ ਦੁੱਖ ਬਹੁਤ ਹੰਢਾਇਆ ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸੱਤਰੰਗੀ ਪੀਘ ਜਿਹੇ ਸੱਤ ਰੰਗ ਭਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ

ਹਾਂ।” ਗੁਰਵੀਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਉਂਗਲੀ ਵਿਚ ਸੱਤ ਨਗਾਂ ਵਾਲੀ ਰਿੰਗ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਆ।

“ਬੈਂਕ ਯੂ!” ਆਪ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਵਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨੇ।

“ਇਸ ਵੀਕੈਂਡ ‘ਤੇ ਸੈਂਟਾ ਕਰੂਜ ਚਲੀਏ!” ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮਸਤੀ ਆ।

“ਨੇਕੀ ਔਰ ਪੂਛ-ਪੂਛ?” ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਪਲਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਆਂ। ਕੋਲ ਪਈ ਆਸੂ ਵਲ ਤੱਕ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦੀ ਆ ਕਿ ਆਸੂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਬੁੱਲ ਫਰਕੇ ਹੀ ਨੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਸੂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਭਿੰਜਾ ਲੱਗਦੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਏ, ਗੁਰਵੀਰ ਬਰਮਾਮੀਟਰ ਲੈ ਕੇ ਬੁਖਾਰ ਚੈਕ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਆਸੂ ਦਾ ਸਾਹ ਰੁਕਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਦੌੜ ਕੇ 911 ਘੁਮਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 10 ਮਿੰਟ ‘ਚ ਹੀ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਆ। ਆਸੂ ਨੂੰ ਓਕਲੈਂਡ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਏ ਆ। ਗੁਰਵੀਰ ਰੋ ਰਿਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਤਾਪ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਈ ਵਾਰੀ ਹੰਢਾ ਚੁੱਕੀ ਆਂ।

“ਆਸੂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ...!” ਗੁਰਵੀਰ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੰਦੇ ਮੈਂ ਆਪ ਰੋ ਪਈ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਆਸੂ ਨੂੰ ਆਕਸੀਜਨ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

“ਹਾਏ! ਦਿਸ ਇਜ਼ ਡਾਕਟਰ ਫ਼ਰੈਂਕ” ਡਾਕਟਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦੈ।

“ਇਜ਼ ਸ਼ੀ ਓ ਕੇ?” ਮੇਰੇ ਹੰਝੂ ਲਗਾਤਾਰ ਬਹਿ ਰਹੇ ਨੇ।

“ਸ਼ੀ ਹੈਜ਼ ਨਿਮੋਨੀਆ। ਆਈ ਐਮ ਟਰਾਈਗ ਮਾਈ ਬੈਸਟ, ਸੀ ਵਿਲ ਬੀ ਓ ਕੇ!” ਆਪ ਡਾਕਟਰ ਚਲਾ ਗਿਏ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਅਰਦਾਸ ਬਣੇ ਆਸੂ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਆਸੂ ਦਾ ਸਾਹ ਕਦੇ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਿਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਬੰਦ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਵਲ ਤੱਕ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾ ਵੀ ਪਈ ਐ। ਮੇਰਾ ਹੌਂਸਲਾ ਵਧ ਗਿਏ। ਡਾਕਟਰ ਚੈਕ-ਅਪ ਕਰਨ ਆਇਏ। ਉਸ ਨੇ ਆਈ.ਵੀ. ਵਿਚ ਦਵਾਈ ਬਦਲੀ ਐ। ਸਾਨੂੰ ਆਸੂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੇਹਤਰ ਹੋ ਰਹੀ ਲੱਗਦੀ ਆ। ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਗਏ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਘਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ। ਅਸੀਂ ਘਰ ਆ ਗਏ ਆਂ। ਵੀਰ ਅਤੇ ਭਾਬੀ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਆ ਗਏ ਨੇ। ਭਾਬੀ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਚਾਹ ਪਿਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਭ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉਦਾਸ ਹਨ। ਮੈਂ ਚਾਹ ਵਾਲੇ ਕੱਪ ਸਿੱਕ ਵਿਚ ਰੱਖ ਸੋਢੇ ‘ਤੇ ਨਿਵਾਲ ਹੋ ਬੈਠ ਗਈ ਆਂ।

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਿਆ ਫੋਨ ਖੜਕਦੈ। ਮੈਂ ਫੋਨ ਚੁੱਕ ਲਿਏ।

“ਹੈਲੋ! ਦਿਸ ਇਜ਼ ਚਿਲਡਰਨ ‘ਜ਼ ਹਾਸਪੀਟਲ ਓਕਲੈਂਡ! ਮੇ ਆਈ ਸਪੀਕ ਟੂ ਮਿਸਟਰ ਔਰ ਮਿਸਿਜ਼ ਕੀਰਤੀ!”

“ਸਪੀਕਿੰਗ! ਹਾਏ ਇਜ਼ ਆਸੂ ਨਾਓ?” ਮੈਂ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ।

“ਆਈ ਐਮ ਵੈਰੀ ਸੌਰੀ! ਆਸੂ ਇਜ਼ ਨੋ ਮੌਰ!”

“ਵਟ? ਨੋ! ਨੋ!” ਫੋਨ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਡਿਗ ਪਿਏ ਅਤੇ ਮੈਂ ਜ਼ਮੀਨ ‘ਤੇ ਈ ਬੈਠ ਗਈ ਹਾਂ।

“ਆਸੂ ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਗਈ! ਆਸੂ! ਭਾਬੀ ਆਸੂ ਚਲੀ ਗਈ! ਵੀਰ ਜੀ ਆਸੂ ਚਲੀ ਗਈ!”

ਮੈਂ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਚੀਖਦੀ ਆਂ। ਗੁਰਵੀਰ ਦੌੜ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਫੜਦੈ। ਮੇਰੀਆਂ ਧਾਹਾਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਬੀ ਮੇਰੇ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਰੋ ਰਹੀ ਏ। ਵੀਰ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਕਹੇ ਭੁੱਬਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹੈ। ਮੇਰੇ ਦਿਲ ‘ਚ ਹੌਲ ਪੈਂਦਾ ਏ ਤੇ ਮੈਂ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰਦੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਆਂ, “ਮੈਂ ਲੁੱਟ ਹੋ ਗਈ ਵੀਰ ਜੀ, ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਕੇ ਲੁੱਟ ਹੋ ਗਈ ਵੇ ਰੱਬਾ! ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕੇ ਗੰਗਾ ਨੁਤਾ ਸੀ ਵੇ ਵੀਰਾ!”

“ਬੱਸ ਕਰ ਕੀਰਤੀ! ਬੱਸ ਮੇਰੀ ਭੈਣ! ਸਬਰ ਕਰ!” ਵੀਰ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਪਲੱਸਦਾ ਆ।

“ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਸਬਰ ਦਾ ਬੰਨ ਟੁੱਟ ਗਿਆ, ਵੀਰ ਜੀ! ਮੈਨੂੰ ਰੋਕੋ ਨਾ, ਮੈਨੂੰ ਰੋ ਲੈਣ ਦਿਓ!” ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਕੁਰਲਾ ਰਹੀ ਹੈ, “ਆਸੂ! ਮੇਰੀਏ ਬੱਚੀਏ, ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਕਿਸ ਜ਼ੁਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ ਐ!”

ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਰਵੀਰ ਵੀ ਕਰਾਹ ਰਿਹੈ, “ਆਸੂ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਂ! ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰੀ ਧੀਏ! ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਨੇ ਤਿਲ-ਤਿਲ ਕਰ ਕੇ ਮਾਰਿਆ!...ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਪਿਆਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ! ਤੇ ਤੇਰਾ ਜਿਗਰ ਵੀ ਮੇਰੀ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਹੀ ਖਾ ਗਈ। ਕੀਰਤੀ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਂ, ਕੀਰਤੀ!”

“ਨਹੀਂ ਗੁਰਵੀਰ ਨਹੀਂ...ਮੇਰਾ ਜਿਗਰ ਤਾਂ ਉਹ ਪੁੰਝਾਂ ਖਾ ਗਿਆ ਜੇ ਉਸ ਦਿਨ ਟਾਵਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ...ਆਪਣੀ ਆਸੂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹੀ ਅੱਗ ਬੁਲਾਸਾ ਆ ਗਿਏ, ਜੋ ਉਸ ਦਿਨ ਇਸ ਦੇ ਦਿਲੋ-ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਆ ਵੜੀ।”

ਮੈਂ ਰੋਂਦੀ ਰੋਂਦੀ ਬੋਲੇ ਬੈਠ ਗਈ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੋਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤਪ-ਬਲ ਰਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਚ-ਚੁਫੇਰੇ ਪੁੰਝਾਂ ਹੀ ਪੁੰਝਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੁਰੱਈਆ

ਨਾਮਾਨਿਗਾਰ ਨੌਸ਼ਾਦ ਆਲਮ ਕਮਰ ਦੀ ਉਰਦੂ ਕਹਾਣੀ ‘ਸੁਰੱਈਆ’ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ। ਖਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਲੇਖਕ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਘੋਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਾਠਕਾਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਤਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੱਭਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਇੰਨਾ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਤਰਜਮਾ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਡੀ (ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ) ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਅਤੇ ਤੀਬਰਤਾ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਅਛੋਪਲੇ ਜਿਹੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸੋਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮੂਲ ਲੇਖਕ: ਨੌਸ਼ਾਦ ਆਲਮ ਕਮਰ
ਅਨੁਵਾਦ: ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਡੀ
ਫੋਨ: 661-827-8256

ਪਿਲਾ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਤੇਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਬੇਵਸ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਸੈਨੀਟੋਰੀਅਮ ਦੇ ਇਸ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਕਬਰ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਇੰਨਾ ਹੀ ਫਰਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਤਾ ਹਵਾਦਾਰ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤਨਹਾਈ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦਾ ਉਹੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੀ ਲਿਖਾਂ, ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਬਹੁਤਾ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। “ਸ਼ਮੂ ਹਰ ਰੰਗ ਮੇਂ ਜਲਤੀ ਹੈ, ਸਿਹਰ ਹੋਨੇ ਤੱਕ।” ਅਸਲਮ (ਸ਼ਾਹਦਾ ਦਾ ਪਤੀ) ਭਾਈ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਹਿ ਦੇ, ਗੁੱਡੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰ ਲੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਰਹੋ।

ਤੇਰੀ ਬਿਮਾਰ, ਸੁਰੱਈਆ।

ਮੇਰੀ ਸ਼ਾਹਦਾ!

ਕਿਵੇਂ ਐ? ਅੱਜ ਪੂਰੇ ਦਸ ਦਿਨ ਹੋ ਗੇ, ਤੇਰੀ ਕੋਈ ਚਿੰਠੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਤੇਰੀ ਇਸ ਲੰਬੀ ਚੁੱਪ ਨਾਲ ਰਤਾ ਸੋਚ ਤਾਂ ਸੈਨੀਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਮਨਹੂਸ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਸਾਹ ਘੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਮੇਰਾ? ਸ਼ਾਹਦਾ! ਦਵਾਈ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤੀ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅੱਜ ਬੁੱਧਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਲਹੂ ਫਿਰ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਆਫਤਾਬ ਅਤੇ ਮਿਸਿਜ਼ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਨੇ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਫਿਕਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਹ ਲੱਖ ਛੁਪਾਉਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ‘ਤੇ ਪਈਆਂ ਫਿਕਰ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਸਭ ਦੱਸ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੱਲ੍ਹ ਫਿਰ ਐਕਸਰੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਵੀ ਬਦਲੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਂ ਵੀ... ਸ਼ਮੂ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਕੀਹਨੂੰ ਖ਼ਬਰ? ਸ਼ਮੂ ਨੇ ਸਵੇਰ ਦਾ ਸੂਰਜ ਕਦੋਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੋਚ ਕੇ ਕੁੜਨ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦਿਨ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ।

ਤੇਰੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਭੁੱਖੀ, ਸੁਰੱਈਆ।

ਸ਼ਾਹਦਾ ਮੇਰੀ ਜਾਨ!

ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਡਾਕ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਚਿੰਠੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਤੂੰ ਐਵੇਂ ਆਪਣਾ ਜੀਅ ਦੁਖੀ ਕਰਦੀ ਏਂ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਜਿਉਂਦੀ ਰਹਾਂਗੀ। ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਇਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਵੀ ਧਿਆਨ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਜਜ਼ਬਾਤ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਬਦਸ਼ਗਨੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਚਲੋ, ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿਓ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਓ। ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਅਸਲਮ ਭਾਈ ਦੀ ਬਦਲੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਵੀ। ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਹੋਣ ਪਰ

ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਉਦਾਸ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੇਂਗੀ। ਕੋਈਆਂ-ਕਸੈਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਦੂਰੀ ਦਾ ਦਰਦ ਵੀ ਸਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਸਾਥ ਛੱਡ ਦੇਵੇ, ਫਿਰ ਰਾਹਗੀਰ ‘ਤੇ ਕੀ ਗਿਲਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਚਿੰਠੀ ਲਿਖਦੀ ਰਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਡੋਰ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਵੀ ਨਾ ਟੁੱਟੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਰਹਿਣਾ? ਕੁਝ ਬੋਲੇ ਸ਼ਾਹਦਾ! ਮੇਰਾ ਸਾਹ ਘੁਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ! ਹੋਰ ਕੀ ਲਿਖਾਂ!

ਜਿਸ ਦੇ ਨਸੀਬਾਂ ਵਿਚ ਗ਼ਮ, ਸੁਰੱਈਆ।

ਪਿਆਰੀ ਸ਼ਾਹਦਾ!

ਤੂੰ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਰਾਹਗੀਰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਪਗਲੀ? ਮੈਂ ਕੁਝ ਗਲਤ ਕਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ। ਚੰਗਾ ਇਹ ਦੱਸ, ਕੀ ਤੂੰ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਣ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਸੀ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦਰਦ ਦੇ ਸੁਆਦ ਦੀ ਆਸ਼ਕ ਸੀ ਅਤੇ ਬੇਆਸ਼ਕੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਆਸ਼ਕੀ ਬੜੀ ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ। ਇੰਨੀ ਮਹਿੰਗੀ ਕਿ ਖੂਨ ਖੁੱਕ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਖੈਰ ਛੱਡੋ, ਹੁਣ ਬਿਮਾਰ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣੋ!

ਪਰਸੋਂ ਮਿਸਿਜ਼ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਨੇ ਐਕਸਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਖੀ ਅਤੇ ਠੰਢਾ ਸਾਹ ਭਰ ਕੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਈ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨਾਮੁਰਾਦ ਜਵਾਨੀ

(ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ ਜਾਰੀ)

ਸਾਵਧਾਨ! ਸਕੈਮ ਸੰਭਲੋ

ਘਰ ਦੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਸੈਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ। ਅੰਦਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫੋਨ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਫੋਨ ਦੀ ਆਈ ਡੀ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕੋਈ ਅਣਜਾਣਿਆ ਜਿਹਾ ਨੰਬਰ 210-424-2344 ਸੀ। ਘੰਟੀ ਫੇਰ ਖਤਕ ਪਈ। ਮੈਂ ਜਾਣ ਕੇ ਅਵੇਸਲਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਣਾ। ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਬੇਨਾਮੀ ਫੋਨ ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਐਵੇਂ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਦਸ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਫੋਨ ਖਤਕਿਆ ਤੇ

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ
ਫੋਨ: 408-608-4961

ਅਖੀਰ ਮੈਨੂੰ ਚੁੱਕਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਤਲਬ ਵਾਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਮੇਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦਬਕਾਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਤੁਆਰਫ ਕਰਾਇਆ, “ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਹਿਰ ਦੇ ਸ਼ੈਰਿਫ ਦਫਤਰ ਵਿਚੋਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ... ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ।”

“ਹਾਂ ਜੀ! ਬੋਲੋ, ਮੈਂ ਹੀ ਹਾਂ। ਫਰਮਾਓ ਕੀ ਹੁਕਮ ਹੈ?”

“ਤੁਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਚੈਕ ਭੇਜ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਸਹਾਇਤਾ ਫੰਡ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ, ਤੁਹਾਡਾ ਪੰਨਵਾਦ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਉਣ ਹਿਤ ਦੋਬਾਰਾ ਜ਼ਹਿਮਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਜਿਹੇ ਦਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ਵੀ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਜਲਦੀ ਭੇਜ ਦਿਓ।” ਪਿਛਲੀ ਵੇਰਾਂ ਮੈਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਈ ਇੱਕ ਦੋ ਵੇਰਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਦਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਪੈ ਗਏ! ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡਾ ਨਾਮ ਹੁਣ ਇਸ ਲਿਸਟ ਵਿਚੋਂ ਕੱਟ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਜਿਹੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ।

“ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੜੀ ਸੰਗੀਨ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।” ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਘਬਰਾ ਗਿਆ। ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਕਰਦੇ ਬਟੇਰੇ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਨੇ ਝਪਟਾ ਮਾਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਮੈਥੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕਹਿ ਹੋਇਆ।

“ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਆ ਜੀ?” ਮੈਂ ਧੜਕਦੇ ਕਾਲਜੇ ਨਾਲ ਪੁਛਿਆ।

“ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਾਈ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਫਰਾਡ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੜੇ ਗੰਭੀਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹਨ ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਰੰਟ-ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡਾ ਪੰਖ ਜਾਣਨ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਉਜ਼ਰ ਨਾ ਕਰੋ।”

“ਮੈਂ ਸ਼ਰੀਫ ਆਦਮੀ ਹਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬਣਦਾ ਟੈਕਸ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਦੇ

ਲੇਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਰਿਫੰਡ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।”

“ਤੁਹਾਡੀ ਤਰਫ ਟੈਕਸ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਰ ਸਾਰੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ, ਡਾਕੀਏ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਸੀਂ ਲੈਣ ਤੋਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਰੰਟ-ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੈਰਿਫ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਮਿਲਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।” ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

“ਗੁਡ ਮਾਰਨਿੰਗ ਮਿਸਟਰ...! ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਥਾਮਸ ਇਬਰਾਹੀਮ ਹੈ...ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ ਤੁਹਾਡਾ?”

“ਮੈਂ ਠੀਕ ਹਾਂ ਜਨਾਬ, ਤੁਸੀਂ ਸੇਵਾ ਦੱਸੋ। ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਹਨ? ਮੈਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਹਰ ਸਾਲ ਪੁਲਿਸ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੰਡ ਵਿਚ ਸਰਦਾ-ਪੁੱਜਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਾਲ ਲੇਟ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੁਆਫ ਕਰਨਾ, ਉਹ ਵੀ ਜਲਦੀ ਪਾ ਦਿਆਂਗਾ।”

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕਾਰਿੰਦੇ ਨੇ ਦੱਸ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਿੰਨ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਪਰ ਸਾਰੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਏ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜੇ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੈਵੀਨਿਊ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਕਰ ਲਓ। ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਦੱਸੋ, ਮਿਲਾਵਾਂ ਫੋਨ?”

ਉਹ ਬੜੀ ਨਿਡਰਤਾ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ।

“ਹਾਂ ਮਿਲਾ ਦਿਓ, ਤੁਹਾਡੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ।”

ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਹਿੱਲਿਆ ਪਿਆ ਵੀ ਆਪਣੀ ਘਬਰਾਹਟ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਂ।

ਇੱਕ ਦੋ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, “ਹੈਲੋ ਸਰ! ਕੀ ਤੁਸੀਂ...ਹੋ? ਮੈਂ ਜਾਰਜ ਸਟੀਵ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀ।”

“ਹਾਂ ਜੀ ਬਿਲਕੁਲ! ਇਹੀ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਕੀ ਕਸੂਰ ਕੋਤਾਹੀ ਹੋਈ ਮੈਥੋਂ?”

“ਤੁਸੀਂ ਟੈਕਸ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਿਆਫਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਜੁਰਮ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।”

“ਕੀ? ਕਿਹੜੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ? ਕਿੰਨੇ ਡਾਲਰ ਨੇ ਸਰ ਬਕਾਇਆ? ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਕਿੱਦਾ, ਕਿੱਥੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾ ਦਿਆਂ? ਜੇ ਆਗਿਆ ਦਿਓ ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਵਿਚ

ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।” ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਜੇਬ ਟੋਹੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟ ਵਾਸਤੇ 2500 ਡਾਲਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕੱਟੀ ਗਈ ਸਮਝੋ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਇਆ।

“ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਸਿਰਫ 2524 ਡਾਲਰ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਅਖੀਰਲੀ ਘੜੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਡਾ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੱਥਕੜੀ ਲੈ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੇ।” ਉਹ ਮੇਰੇ ਸੁਆਲ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਪਾਸੇ ਲੰਘ ਗਿਆ।

“ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਮੁਹਲਤ ਦਿਓ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਫਤੇ ਵਾਸਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਹੈ,

ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਸਾਰਾ ਹਿਸਾਬ ਨਿਬੇੜ ਦਿਆਂਗਾ।”

ਮੇਰੀ ਬਿੜਕਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਤਰਲੇ 'ਤੇ ਆ ਗਈ।

“ਓ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ! ਬਾਹਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਾਰੇ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਣੇ ਨੇ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਹੀ ਹੱਥਕੜੀ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਘੋਰ ਅਪਰਾਧੀ ਹੋ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੈਰਿਫ ਥਾਮਸ ਇਬਰਾਹੀਮ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਵੇਖੋ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਮੰਨ ਜਾਣ।” ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਵਕਫੇ ਬਾਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ।

“ਹੋ ਗਈ ਤਸੱਲੀ ਜਨਾਬ?” ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਸ਼ਕਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। “ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ 2524 ਡਾਲਰ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿਓ। ਨਹੀਂ ਤੇ ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੇ

ਘਰੋਂ ਸਿਪਾਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣਗੇ।” ਉਸ ਨੇ ਕੁਰਖਤ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ।

“ਜਨਾਬ! ਏਨੀ ਕਿਹੜੀ ਆਖਰ ਆ ਗਈ ਕਿ 2524 ਡਾਲਰ ਦੀ ਨਿਗੂਣੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਤਕੱਲਫ ਕਰਨੀ ਪਏ! ਮੈਂ 2012 ਦਾ ਟੈਕਸ ਪਹਿਲਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਉਸ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।” ਯਾਦ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਆਈ ਆਰ ਐਸ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਤਸਦੀਕ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।”

“ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕਦਮ ਕੋਈ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਟਾਈਮ ਦਿਓ। ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਦਿਓ। ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਨਾਮ ਹੈ ਸਰ!”

“ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਅਸ਼ੋਕ ਮਹਿਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਹਮਦਰਦ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤੁਸੀਂ ਐਵੇਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਕਰਾ ਲਓ। ਸ਼ੈਰਿਫ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾ ਲਵਾਂਗਾ।” ਉਹ ਹੁਣ ਹਿੰਦੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।

“ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ-ਭਾਈ ਜਾਪਦੇ ਹੋ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾ ਦਿਆਂ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਲ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਇਹ ਸੀਰੀਅਸ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੈਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਸੀਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਚੰਗਾ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਫਟਾਫਟ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿਓ।” ਉਸ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਘਾਲੇ-ਮਾਲੇ ਦੀ ਬਦਬੂ ਆਉਣ ਲੱਗੀ।

ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ 75 ਸਾਲਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਵਿਚਾਰੀ ਰੇਡੀਓ ਟਾਕ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੋਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੱਲ ਪੁੱਛ ਰਹੀ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਘਾਲਾ-ਮਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਮੁਜਰਮ ਨਾਲ ਵੀ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਤੀਅਲ ਵਤੀਰਾ ਨਹੀਂ ਅਪਨਾਉਂਦੇ। ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਗਲਤ ਅਨਸਰ ਸ਼ਰੀਫ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖੀਸੇ ਕੱਟਣ ਖਾਤਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਘੜ ਕੇ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਕਈ ਅਨਾੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝਾਂਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ

ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦਾ ਨੰਬਰ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਪੈਸੇ ਕਢਵਾ ਕੇ ਰਫੂਚੱਕਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਆਈ ਡੀ ਬੈਫਟ ਹੈ।” ਇਹ ਯਾਦ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਫੋਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਫੇਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, “ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ! ਸੋਚਣ ਵਾਸਤੇ ਟਾਈਮ ਲੈਣਾ ਮੇਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਾਲ ਕਰ ਲਿਓ।” ਉਹ ਜ਼ਿੰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਖੜੇ ਹਨ।”

ਅਖੀਰ 'ਮੈਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੇਵੱਸ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਟਾਈਮ ਦਿਓ' ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਫੋਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ 210-424-2344 ਮੋਤੜਾਂ ਨੰਬਰ ਮਿਲਾ ਲਿਆ। ਅੱਗੇ ਬੜੀ ਗਹਿਮਾ-ਗਹਿਮੀ ਭਰਿਆ ਕੋਈ ਥਾਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਫਤਰ ਹੋਵੇ। “ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸੁਨੇਹਾ ਤੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।” ਵਾਇਸ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਸੀ ਇਹ ਅਸਲੀ ਨੰਬਰ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਤਾਂ ਲੱਭ ਹੀ ਜਾਣਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਫੇਰ ਖੜਕੀ। ਉਹੀ ਨੰਬਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਪਰ ਘੰਟੀ ਖੜਕਦੀ ਰਹੀ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਟੈਕਸ ਮਾਹਿਰ ਮਿੰਤਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਮਿਲਾਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਇਹ ਸਕੈਮ ਹੈ ਜੋ ਸਾਈਬਰ ਕ੍ਰਾਈਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚਾਤਰ ਲੋਕ ਭਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਈ ਡੀ ਚੋਰੀ ਕਰ ਕੇ ਨੰਗੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ।” ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ 210-424-2344 ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਦਰਿਆਫਤ ਕਰੇਗਾ। ਦੋ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਵਾਪਸੀ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ, “ਇਹ ਨੰਬਰ ਬਣਾਉਣੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਮਿਲਦਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨੰਬਰ ਗੁਗਲ-ਸਰਚ 'ਤੇ ਪਾ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਅਸਲੀ ਨਕਲੀ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।”

ਮੈਂ ਸਿੱਧਾ ਫੋਨ ਮਿਲਾਇਆ। ਜਵਾਬ ਸੀ, “ਇਹ ਨੰਬਰ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।” ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਚੱਲਦਾ ਨੰਬਰ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ! ਨੰਗੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ।

ਮੈਂ ਗੁਗਲ-ਸਰਚ 'ਤੇ ਨੰਬਰ ਪਾਇਆ। ਲਾਲ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਜਾਓ। ਤੁਹਾਡੇ ਦਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।” ਸਕਰੀਨ ਤੇ ਲਾਲ ਪੱਟੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਥੱਲੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, “ਇਹ ਸਕੈਮ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਈਬਰ-ਕ੍ਰਾਈਮ ਬਰਾਂਚ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਬਚ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰੋ।” ਮੇਰਾ ਸਾਹ ਵਿਚ ਸਾਹ ਆਇਆ।

ਸੁਰੱਈਆ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

‘ਤੇ ਰਹਿਮ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਕੁਝ ਸਕਿੰਟਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਡਾਕਟਰ ਆਫਤਾਬ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਕਿਤੇ ਬਾਹਰ ਗਏ ਹੋਏ ਨੇ। ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਮਿਸਿਜ਼ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਫਿਕਰ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਨੇ ਫਿਰ ਡਾਕਟਰ ਨੌਸ਼ਾਦ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਨੌਸ਼ਾਦ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਉਹ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਅਜੇ ਐਕਸਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਖ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਆਫਤਾਬ ਵੀ ਆ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਨੁਸਖਿਆਂ ਦੀ ਫਿਰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਡਾਕਟਰ ਨੌਸ਼ਾਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਨੁਸਖਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ।

ਇਕ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਸਮਝ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ਮੂ ਦੇ ਬੁਝਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਵੇ। ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ... ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤਾਂ ਆ ਜਾ।

ਤੇਰੀ ਸੁਰੱਈਆ।

ਚੰਗੀ ਸ਼ਾਹਦਾ!
ਖੁਸ਼ ਰਹੋ।
ਤੇਰੀ ਲੰਬੀ ਚਿੱਠੀ ਮਿਲੀ। ਤੂੰ ਇਹ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਸੁਣਾਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ (ਖਾਵੰਦ)

ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਹੋਣ। ਤੇਰਾ ਭਰਾ ਵੱਡਾ ਡਾਕਟਰ ਬਣ ਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਸੁੰਦਰ ਭਾਬੀ ਵੀ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਸ਼ਮੂ ਨੂੰ ਕਹੇ ਕਿ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਰਬਰਾ ਕੇ ਦਮ ਤੌੜ ਦੇਵੇ, ਇਹੀ ਹਾਲ ਮੇਰਾ ਇਸ ਖਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਲੋਅ ਕੰਬ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹਨੇਰਾ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਛਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਖਬਰ ਭੇਜੀ ਸੀ।

ਹਾਂ, ਤੈਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਵੀ ਰਹਿੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕੀ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਪਹਿਲੀ ਕਿਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿੰਨੀ ਭੋਲੀ ਏਂ ਤੂੰ, ਕੀ ਮੈਂ ਉਹ ਮਨਹੂਸ ਸਵੇਰਾਂ ਦੇਖ ਸਕਾਂਗੀ? ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਦੇਖਾਂ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਦੂਰ ਪਈ ਖੂਨ ਕਿਉਂ ਖੁੱਕਦੀ? ਤੂੰ ਕਿੰਨੀ ਕਠੌਰ ਚਿੱਤ ਏਂ। ਕਿੰਨਾ ਸੁਆਦ ਲੈ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਖਬਰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀ ਬਿਮਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਅੱਕ ਚੁੱਕੀ ਏਂ। ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਨੇ।

ਭੈੜੀ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਹ ਦੀਵਾ ਐਨੇ ਤੂਫਾਨਾਂ ਵਿਚ ਟਿਮਟਿਮਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਤਸੱਲੀ ਰੱਖ। ਤੂੰ ਜਦੋਂ ਇਥੇ ਆਵੇਂਗੀ ਤਾਂ ਮਿਲਣ ਦਾ ਇਹ ਦੀਵਾ ਬੁਝ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੋੜ ਬੁਝ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ

ਕੋਈ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਦੋਸ਼? ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕਸੂਰਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ। ਆਪਣੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦੇਣ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਦੇ ਕਾਬਲ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਸਨ ਮਨਾਏ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਚਲੀ ਜਾਵਾਂਗੀ। ਤੇਰੇ ਕਿੰਨੇ ਅਹਿਸਾਨ ਹਨ ਮੇਰੇ 'ਤੇ। ਇਹ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਨਾ ਭੁੱਲਾਂਗੀ। ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਆਈ ਗਈ ਕਰ ਦੇਣਾ। ਅਸਲਮ ਭਾਈ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਆਖਰੀ ਸਲਾਮ ਕਹੀਂ।

ਸ਼ਾਹਦਾ, ਮੇਰੀ ਮਿੱਟੀ ਇਥੇ ਨਾ ਸੁੱਟੀ ਜਾਵੇ। ਬੱਸ ਆਖਰੀ ਇੱਛਾ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਬਾਗ ਦੇ ਉਸ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਦੱਬ ਦੇਣਾ ਜਿਥੇ ਉਹ ਜੂਹੀ ਦਾ ਪੌਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਆਹ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹੀ ਦਿਨ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਮਹਿੰਦੀ ਰੰਗਿਆ ਹੱਥ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਫੜ ਕੇ ਇੱਕੱਠਿਆਂ ਮਰਨ-ਜਿਉਣ ਦੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਖਾਧੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਮੁੱਢ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਖੀਰ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਹੁਣ ਵਿਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਖੁਦਾ ਹਾਫਿਜ਼!

ਨਸੀਬਾਂ ਵਿਚ ਪਤਝੜ ਵਾਲੀ, ਸੁਰੱਈਆ।

ਭਾਈ ਜਾਨ, ਸਲਾਮ।

ਤੁਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਠਹਿਰ ਗਏ। ਚੰਗਾ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਮਰਨ ਵਾਲੀ ਨਾਲ ਆਪ ਦਾ ਵੀ ਕੀ ਸਬੰਧ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਿੱਟੀ 'ਤੇ ਦੋ ਮੁੱਠਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਪਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆ ਜਾਂਦੇ। ਤੁਹਾਡਾ ਤਾਰ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਜੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਸੈਨੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿਚ ਪਈ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਖਬਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕੀ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ ਹਾਂ ਪਰ 18 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਤਾਰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਹਫਤਾ ਦਿੱਲੀ ਹੀ ਠਹਿਰੇਗੇ। ਵੀਹ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਆਫਤਾਬ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਸੁਰੱਈਆ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖਰਾਬ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸੇ ਰਾਤ ਦੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਈ। ਇਕ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਸੱਤ ਵਜੇ ਸੈਨੀਟੋਰੀਅਮ ਪਹੁੰਚੀ। ਉਥੇ ਇਕ ਬਦਨਸੀਬ ਪਰ ਵਫਾਦਾਰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਛੁਪਾ ਕੇ ਸਦੀਵੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂ ਰਹੀ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਨੌਸ਼ਾਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਤ ਦੇ ਵਜੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਦਰਦ ਹੋਇਆ। ਖੂਨ ਦੀ ਉਲਟੀ ਆਈ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂ ਸਵੇਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੁਝ ਗਈ। ਭਾਬੀ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲੈ ਆਈ ਅਤੇ ਪਤਝੜ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਾਲੀ ਸੁਹਾਗਣ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਲਗਾਏ ਜੂਹੀ ਦੇ ਪੌਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸੌਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਹ ਭਾਬੀ... ਸੁਰੱਈਆ।

ਗਮ ਨਸੀਬ ਭੈਣ, ਸ਼ਾਹਦਾ।

ਖਿਡਾਰੀ ਡਰੱਗ ਕਿਉਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ?

ਖੇਡ ਤੇ ਖਿਡਾਰੀ

‘ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਡਰੱਗ ਦਾ ਜੱਫਾ’ ਲੇਖ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਡਰੱਗੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਕੇ ਲਿਖਵਾਇਆ ਸੀ। ਭੇਤ ਨਸ਼ਰ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਡਰੱਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਈ ਬਦਨਾਮ ਨਾ ਕਰੀ ਚੱਲੋ। ਸਾਡਾ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 905-799-1661

ਪੱਖ ਵੀ ਦੱਸੇ ਪਈ ਅਸੀਂ ਡਰੱਗ ਕਿਉਂ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ? ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟੀਕੇ ਲਗਵਾਉਣ ਤੋਂ ਕੈਪਸੂਲ ਲੈਣੇ ਸਾਡਾ ਸੌਂਕ ਨਹੀਂ ਸਾਡੀ ਮਜਬੂਰੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚਾਅ ਨਾਲ ਡੋਪਿੰਗ

ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡਾ ਮਨ ਮੰਨਦੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੁਹਰੇ ਦੂਜੀ ਟੀਮ ਵਾਲੇ ਟੀਕੇ ਲਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਆ ਤਾਂ ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਹੀ ਕੁਛ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਕੋ ਦਿਨ ‘ਚ ਮੈਚ ਵੀ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਖੇਡਣੇ ਪੈਂਦੇ ਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਜ਼ੋਰ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਧ ਲੱਗਦਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਰੋਡਾਂ ਪੁਆਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਜਾਂ ਜੱਫੇ ‘ਤੇ ਜੱਫੇ ਲੁਆਏ ਜਾਂਦੇ ਆ ਉਹ ਡਰੱਗ ਨੂੰ ਲੈਣਗੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਕਰਨਗੇ? ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਂਗ ਖਿਡਾਓਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਲੇ ਟੀਕੇ ਈ ਲਾਉਣਗੇ। ਇਕੋ ਦਿਨ ‘ਚ ਇਕੋ ਮੈਚ ਖੇਡਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਡਰੱਗ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਹੋਰਨਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਕੱਪ ‘ਚ ਇਕ ਦਿਨ ‘ਚ ਇਕੋ ਮੈਚ ਈ ਖਿਡਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।

ਮਿਲਦੇ ਬਾਹਰਲਾ ਸੀਜ਼ਨ ਖੇਡਣ ਦਾ, ਆਖੀਦੇ ਬਈ ਟੀਕੇ-ਟੁਕੇ ਲਾ ਕੇ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਬਣਾ ਲੀਏ, ਫੇਰ ਕੀਹਨੇ ਪੁੱਛਣੈ? ਜਦੋਂ ਇਕ ਇਕ ਜੱਫੇ ‘ਤੇ ਲੱਖ ਲੱਖ ਦਾ ਇਨਾਮ ਲੱਗਜੇ, ਫੇਰ ਜਾਨ ਭਾਵੇਂ ਜਾਂਦੀ ਰਹੇ, ਲੱਖ ਬੋਝੋ ਜਾਣ ਦੇਣਾ!”

ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਤਾੜੀ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਵੱਜਦੀ ਹੈ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰੱਗ ‘ਤੇ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਕਲੱਬ ਵੀ ਉਨੇ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਬੜੀ ਸੋਹਣੀ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਪੱਟ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਾਉਂਦਾ ਮਿਲਿਆ। ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਭੇਤ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਲੱਬ ਦੇ ਸੱਦੇ ‘ਤੇ ਬਾਹਰ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟੀਕੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਨਾਂਹ ਨੁਕਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਟੀਕਾ ਲੁਆ ਕੇ ਖੇਡਿਆ ਪਰ ਉਹਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਉਹਦੇ ਮੱਲੋਮੱਲੀ ਟੀਕਾ ਠੋਕ ਦਿੱਤਾ! ਬੱਸ ਏਹੋ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ, “ਹੁਣ ਨੂੰ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲਈਦਾ। ਤੇਰੇ ‘ਚ ਸਾਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਤਾਕਤ ਹੋਗੀ!” ਤਾਕਤ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀ ਹੋਈ ਪਰ ਉਹਦਾ ਟੀਕਾ ਪੱਕ ਗਿਆ, ਜ਼ਖਮ ‘ਚ ਪਾਕ ਪੈ ਗਈ ਤੇ ਇਲਾਜ ਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਣੋਂ ਉੱਕਾ ਈ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਅਗਲੇ ਸਿਆਲ ‘ਚ ਮੈਂ ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਇਕ ਨੌਜੁਆਨ ਅਧਿਆਪਕ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆ ਗਿਆ। ਸਾਹਬ-ਸਲਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਦੇ ਰਹਿਨੋਂ ਓ, ਆਹ ਦੇਖੋ ਮੈਂ ਸਬੂਤ ਲਿਆਇਆ।” ਉਸ ਨੇ ਬੈਗ ‘ਚੋਂ ਟੀਕਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਸੀਸੀਆਂ ਕੱਢੀਆਂ। ਟੀਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੇ ਤੇ ਕੀਮਤ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਇਕ ਸੀਸੀ ਵਿਖਾਈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਮੀਫੈਂਟਰਮਾਈਨ। ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਇਹਦਾ ਨਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵਾਲਾ ਮੌਕੇ ਦਾ ਟੀਕਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ। ਕਈ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਦਸ ਮੈਚ ਖੇਡ ਜਾਂਦੇ ਆ ਤੇ ਕਈ ਇਕੋ ਮੈਚ ‘ਚ ਸਾਰੀ ਸੀਸੀ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਆ! ਕਹਿੰਦੇ ਆ ‘ਨੇਰੀ ਲਿਆ ਦਿੰਦਾ ‘ਕੇਰਾ ਤਾਂ। ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵੇਲੇ ਜਿਥੇ ਟੀਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਓਥੇ ਹੁੰਦੀ ਆ ਸਾਰੀ

ਕਾਰਵਾਈ। ਸਰਿੰਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਈਆਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਓਥੇ ਈ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਜਿਥੇ ਸੂਈਆਂ ਖਿੰਡੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹੋਣ ਸਮਝ ਲਓ ਬਈ ਓਥੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਆਏ ਸੀ!”

ਉਹ ਦੱਸੀ ਗਿਆ, “ਕਈ ਕੱਛਾ ਲਿਜਾਣਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਪਰ ਟੀਕਿਆਂ ਵਾਲੀ ਕਿੱਟ ਨੂੰ ਭੁੱਲਦੇ! ਹੁਣ ਉਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਕਿ ਮੈਚ ਉਹੀ ਚਿੱਤਰਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੋਲਿਆਂ-ਪੱਟਾਂ ਵਿਚ ਜਾਨਾਂ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਹ ਗੱਲ ਹੋਈ ਪਈ ਐ, ਕੱਪ ਉਹੀ ਚਿੱਤਰਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੈਗਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਨਾ!” ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਦੇ ਦੋ ਭਰਾ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ‘ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਈ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਕੀ ਹੁੰਦੈ? ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ ਕਈ ਜੁਆਕ ਈ ਟੀਕੇ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਆ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਕਣ ਟੋਕਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ‘ਤੇ ਪੁੱਜਾ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਜੰਮ ਜੰਮ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਣ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੁਆਕਾਂ ਨੂੰ ਕਬੱਡੀ ‘ਚ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੌਜੁਆਨ ਨੇ ਕਹੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਤਲੀ ਹਾਲਤ ਉਸ ਦੇ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਸੁਧਾਰੀ ਸੀ।

ਉੱਜ ਤਾਂ ਇੱਕਾ ਦੁੱਕਾ ਖਿਡਾਰੀ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਡੋਪੀ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਖੇਡ ਵਿਚ ਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਖਿਡਾਰੀ ਡਰੱਗੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਬੱਡੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹੱਦ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਇੱਕਾ ਦੁੱਕਾ ਨਹੀਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਿਡਾਰੀ ਡਰੱਗੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਡਰੱਗ ਦਾ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਕੋਹੜ ਲੱਗ ਚੁੱਕੈ। ਖੇਡਾਂ ਡਰੱਗਾਂ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਲਾਉਣ ਲਈ!

ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਹੋਰ ਵਧੀਆ ਮਨੁੱਖ ਬਣੇ। ਉਹ ਨਰੋਈ ਸਿਹਤ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਜੀਵੇ। ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਵੇ। ਖੇਡਾਂ, ਨਿਰੇ ਕੱਪ ਜਾਂ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਇਹ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਲਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਉਦੇਸ਼ ਜਿੱਤਣਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਜੂਝਣਾ ਤੇ ਖੇਡ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਹੈ। ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਲਾਜ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਲਈ ਖੇਡਣਗੇ ਅਤੇ ਖੇਡ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਨੇਕਨੀਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਗੇ। ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ ਖੇਡ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਲੱਬਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਬੱਡੀ ‘ਚ ਡਰੱਗ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇਣਗੇ।

ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਬਲਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨਰੋਈ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਖੇਡ ਦੀ ਚੰਗੀ ਕੋਚਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਚੰਗੇ ਕੋਚਾਂ ਕੋਲੋਂ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਿਖਾਈਆਂ ਜਾਣ ਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਖਿਡਾਰੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਖਿਡਾਰੀ ਪਾ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਢੇਰੀ ਨਹੀਂ ਢਾਹੀ ਹੋਈ। ਰੀਸ ਚੰਗਿਆਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਾੜਿਆਂ ਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨਸਰਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੌਤੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਰੱਗ ਵੇਚਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਡਰੱਗ ‘ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਇਹ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦੈ ਕਿ ਖੇਡ ਖੇਡ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੁੱਸਿਆਂ ਦਾ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾ ਬਣਾਉਣ!

ਦੂਜਾ ਸੁਝਾਅ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਸੁਣਨ ‘ਚ ਆਉਂਦੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਲੱਬ ਡਰੱਗੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿਡਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕ ਵੱਧ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਖਰੇ ਖਿਡਾਰੀ ਖਿਡਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਵੇਖਦੇ

ਹਨ। ਡੋਪੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜੁੱਸੇ ਮੋਟੇ ਤਾਜ਼ੇ ਤੇ ਮਸਕੂਲਰ ਜੁ ਹੋਏ। ਉਹ ਖੇਡਦੇ ਵੀ ਭੂਸਰੇ ਸਾਨੂੰ ਵਾਂਗ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੀ ਡੋਪੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਡਰੱਗ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਡੋਪ ਟੈਸਟ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਡਰੱਗੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਕਲੱਬ ਖਿਡਾਵੇ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਦਰਸ਼ਕ ਵੇਖਣ ਜਾਵੇ।

ਜੇ ਕੋਈ ਕਲੱਬ ਡੋਪੀ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਖਿਡਾਉਣ ਦੀ ਹਿਮਾਕਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕ ਅਜਿਹੇ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਹੂਟ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਰ ਖਿਡਾਰੀ ਉਸ ਵਰਗਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌ ਵਾਰ ਸੋਚੇ। ਲੱਚਰ ਗਾਇਕੀ ਤਾਂ ਹੀ ਰੋਕੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਸਰੋਤੋਂ ਲੱਚਰ ਗਾਇਕੀ ਨਾ ਸੁਣਨ। ਡਰੱਗੀ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਡਰੱਗੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਲੱਬਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਐਸੇ ਸੱਜਣ ਵੀ ਨਿਤਰਨ ਜੋ ਕਹਿਣ ਕਿ ਅਸੀਂ ਡੋਪ ਟੈਸਟ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਸੌਰ ਨਾਲ ਉਭਾਰੇ।

ਡਰੱਗੀ ਖਿਡਾਰੀ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਇਕਨਾਂ ਦੇ ਵਿਖਾਵੇ ਦੇ ਡੋਪ ਟੈਸਟ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਅਸਲੀ। ਹੋਜਲੇ ਖਿਡਾਰੀ ਵਿਖਾਵੇ ਦੇ ਟੈਸਟ ਕਰਾ ਕੇ ਪਾਸ ਕਰਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹੋਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਲੀ ਟੈਸਟ ਕਰਾ ਕੇ ਫੇਲੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਵਾਡਾ ਤੇ ਨਾਡਾ ਦੇ ਡੋਪ ਟੈਸਟਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਜਚਦੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਸੈਪਲਾਂ ‘ਚੋਂ ਇਕ ਦਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦੈ।

ਜੇ ਕੋਈ ਖਿਡਾਰੀ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਕਰੇ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਸੈਪਲ ਨਾਲ ਨਤੀਜਾ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਧ ਵੀ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਹ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਨਕਲ ਮਾਰਦਾ ਫਤਿਆ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਐਵੇਂ ਹੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਦੇਖੋ ਜੀ ਬਾਕੀ ਵੀ ਨਕਲ ਮਾਰ ਕੇ ਪਾਸ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ!

ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ

ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਯੁਗ ਪੁਰਸ਼ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਮਿਥਿਹਾਸ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਤੇ ਟੀਕਾਕਾਰੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਜੋਹਰ ਵਿਖਾਏ ਜੋ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੱਕ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਸਧਾਰਨ ਪਾਠਕ ਉਸ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਦਾ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਬਕਦੇ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਿਆਸਤ ਨਾਭਾ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਅਨਾਜ਼ਮ, ਮੀਰ ਮੁਨਸ਼ੀ ਤੇ ਜੱਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜ ਧਰਮ, ਗੁਰਮਤਿ ਸੁਧਾਰਕ, ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ, ਟੀਕਾ ਵਿਸ਼ਨੂੰਪੋਰਾਣ, ਗੁਰੂਸ਼ਬਦ ਅਲੰਕਾਰ, ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ ਸਟੀਕ, ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਤੰਡ ਆਦਿ ਵਾਈ ਦਰਜਨ ਗੋਲਣਯੋਗ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। 64,263 ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਦਵਾ ਤੇ ਘਾਲਣਾ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਕੋਸ਼ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ?

ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਵਸਰ ਤੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਡਾ. ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਨੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਜਗਤ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਕਿਹਾ ਤੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਦਵਾ ਤੇ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਹ ਰਗ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੜਪੋਤਰੇ ਮੇਜਰ ਆਦਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਲਾਈਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਿਖਣ ਕਮਰਾ, ਮੇਜ਼-ਕੁਰਸੀ, ਕਲਮ-ਦਵਾਤ ਤੇ ਵਸਤਰ-ਸ਼ਸਤਰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਕ ਤੇ ਸ਼ੌਕ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸੰਨਦਾਂ ਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਵਿਖਾਏ।

ਨਾਭਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਗੁਰਮੁਖੀ ਤੇ ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਅੱਖਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੂਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਲਗਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ, ਉਰਦੂ, ਹਿੰਦੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਫਾਰਸੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ-ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਤੇ ਵਿਚਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿੱਥੇ ਮੁਢਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਉਰਦੂ ਦੀ ਪੁੱਠ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ ਉਥੇ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਸਰਲ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪਰਪੱਕਤਾ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਟੁਕੜੇ ਪੇਸ਼ ਹਨ।

- 1. ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕੋ ਸੋਚੋਂ ਕਿ ਹਮਾਰਾ ਕੌਨ ਸੀ ਬਾਤ ਮੇਂ ਫਾਇਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਫਾਇਦਾ ਉਸ ਕੋ ਕਹਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਅਖੀਰ ਮੇਂ ਭੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋ...।
- 2. ਜਿਤਨੇ ਮਜ਼ਹਬ ਹੈਂ ਸਭ ਨੇ ਭਜਨ ਕੋ ਹੀ ਮੁੱਖ ਸਮਝਾ ਹੈ ਔਰ ਜਿਤਨੇ ਅਵਤਾਰ ਹੁੰਦੇ

ਹੈ ਔਰ ਜਿਤਨੇ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਬੇਦ, ਕਿਤਾਬੋਂ ਹੈਂ ਉਨ੍ਹੋਂ ਨੇ ਭੀ ਭਜਨ ਕਰਨਾ ਹੀ ਕਹਾ ਹੈ।

3. ਜੇ ਆਖਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਮੂਰਖ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ, ਖੋਜਣ ਤੋਂ ਨਿਤ ਨਵੇਂ ਚਮਤਕਾਰ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਜੇ ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਵਿਦਵਾਨ ਹੈ,

ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ

ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਿਦਯਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਸਿਧੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

4. ਜੇ ਵਿਭਿੰਨ ਧਰਮੀ ਹੋਣ ਪਰ ਭੀ ਇਕ ਨੇਸ਼ਨ ਵਾਂਗ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਇਕ ਦੀ ਹਾਨੀ ਲਾਭ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਨੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਉਹ

ਸੁਖਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਸਭਯ ਕੌਮਾਂ ਤੋਂ ਸਨਮਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

5. ਸਖੀ ਹੋਣਾ, ਮੀਠਾ ਬੋਲਣਾ, ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਔਰ ਬਿਨਾਂ ਕੀਮਤ ਕਿਸੀ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ ਚਾਹੇ ਪਾਸ ਪੜੀ ਰਹੇ ਬਲਕਿ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕਰਨੀ ਹੀ ਵੱਡਾ ਧਰਮ ਹੈ।

ਇਹ ਟੁਕੜੇ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਅਵਸਰ ਉੱਤੇ ਡਾ. ਜਗਮੇਲ ਸਿੰਘ ਭੱਠੂਆਂ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀ ਤੇ ਵੰਡੀ ਗਈ ਇੱਕ ਚੌਪੜੀ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਜੋ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦਿੱਭ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੇ ਉਤਮਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮਿਸਟਰ ਮੈਕਾਲਡ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਸਰੋਜਨੀ ਦੇਵੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਸ਼ੋਕ ਤੇ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਸਨ। ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਾਉਜਾ ਬਨੇਰਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਘਰ ਜਨਮੇ ਤੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਪਿੱਥੋਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਜੀਉਤੋਂ ਦੀ ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਉੱਤੇ ਵੱਡੀ ਮਿਹਰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਲਿਖਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਰਾਜੇ, ਮਹਾਰਾਜੇ,

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
Sandhugulzar@yahoo.com

ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪਾਸਾਰ ਵੀ ਇਸੇ ਲੜੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਸ਼ੋਕ ਸਦਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਜਿਲਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਗੱਲ। ਮੈਂ 1984 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਬਣ ਕੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਭੇਟ ਕਰ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ 15 ਜਨਵਰੀ 1985 ਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਤੋਹਫਾ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਹੁਣ ਤਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੋਹਫਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਉਤਮ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਸਰੂਣੇ ਰਖਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਕਾਲਮ ਨਵੀਸੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਏਨੀ ਵਾਰੀ ਵੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਜਿਲਦ ਦੁਬਾਰਾ ਬਨਾਉਣੀ ਪਈ ਹੈ।

ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ!

ਅੰਤਿਕਾ: (ਸਯੱਦ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ) ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੱਚਾ ਰੱਬ ਹੈ ਆਲਮ ਦਾ ਫੱਕਰ ਓਸ ਦੇ ਹੈਨ ਵਜ਼ੀਰ ਮੀਆਂ। ਬਿਨਾ ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਂ ਰਾਹ ਨਾ ਹੱਥ ਆਵੇ ਦੁੱਧਾਂ ਬਾਝ ਨਾ ਰਿੱਝਦੀ ਖੀਰ ਮੀਆਂ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਸਕਰ ਐਂਟਰੀ

ਪੂਰੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪਈ

'ਜ਼ਿੰਦਾ ਭਾਗ' ਵਿਚ ਨਸੀਰੁਦੀਨ।

'ਜ਼ਿੰਦਾ ਭਾਗ', 'ਚੰਬੇਲੀ', 'ਜੋਸ਼' ਅਤੇ 'ਲਮਹਾ' ਦੇ ਪੋਸਟਰ।

ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਵਕਫ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫਿਲਮ 'ਜ਼ਿੰਦਾ ਭਾਗ' ਨੇ ਆਸਕਰ ਐਵਾਰਡਸ ਲਈ ਐਂਟਰੀ ਪਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1963 ਵਿਚ ਖਵਾਜ਼ਾ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਅਨਵਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਘੁੰਘਟ' ਅਤੇ 1959 ਵਿਚ ਅਖ਼ਤਰ ਕਰਦਾਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਜਾਗੋ ਹੂਆ ਸਵੇਰਾ' ਆਸਕਰ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਐਂਟਰੀ ਆਸਕਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਲਈ ਚਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਿੱਖਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਜ਼ਿੰਦਾ ਭਾਗ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 'ਚੰਬੇਲੀ', 'ਜੋਸ਼' ਅਤੇ 'ਲਮਹਾ' ਫਿਲਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸ਼ਰਮੀਨ ਉਬੈਦ ਚਿਨੌਇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਰਮੀਨ ਉਰੀ ਕੁੜੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ 'ਸੋਵਿੰਗ ਫੇਸ' ਬਣਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਐਮੀ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਸੁਟ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਇਸ ਵਧੀਕੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।

'ਜ਼ਿੰਦਾ ਭਾਗ' ਫਿਲਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਫਰਜ਼ਾਦ ਨਬੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਮੀਨੂ ਗੋਡ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਕਾਰ ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਸਾਹ ਨੇ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਨਿਰਮਾਤਾ ਮਜ਼ਹਰ ਜੈਦੀ ਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮਾਡਲ ਮੁਟਿਆਰ ਆਮਨਾ ਇਲਿਆਸ ਹੈ। ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਆਮਨਾ ਇਲਿਆਸ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਿਤਾਬ 'ਦਿ ਰਿਲੱਕਟੈਂਟ ਫੰਡਾਮੈਂਟਲਿਜ਼ਮ' (ਇਸ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਵੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ) ਦੀ ਲੇਖਕਾ ਮੋਹਿਸਨ ਹਮੀਦ, ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਮਹਿਰੀਨ ਜੱਬਾਰ ('ਰਾਮਚੰਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ' ਫੇਮ), ਲੇਖਕ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਰਾਹਤ ਕਾਜ਼ਮੀ, ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਅਕੀਫ਼ਾ ਮੀਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸਮੀਨਾ ਪੀਰਜ਼ਾਦਾ ਅਤੇ ਕਲਾ ਅਕਾਦਮੀਸ਼ੀਅਨ ਫਰਾਜ਼ੀ ਮਿਨਵਾਲਾ ਨੇ ਕੀਤਾ। 'ਜ਼ਿੰਦਾ ਭਾਗ' ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਰਦਾਰ ਖੁਰਮ ਪਤਰਾਸ, ਸਲਮਾਨ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ੋਹੇਬ ਨੇ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਨਿਭਾਏ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ 20 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਰੰਗ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਮੇਡੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਿਨੇਮਾ ਲੀਹ ਉਤੇ

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਿਨੇਮਾ ਮੁੜ ਲੀਹ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ 21 ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਫਿਲਮਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਸ਼ਤੋ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਜਹਾਦ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਫਿਲਮਾਂ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਦੀ ਪਕੜ ਕੁਝ ਕੁ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈਣ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿਨੇਮਾ ਨੂੰ ਸਾਹ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਮਲਟੀਪਲੈਕਸ ਵੀ ਬਣਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿਨੇਮਾਘਰ ਬਣਿਆ ਹੈ।

ਅਦਾਕਾਰਾ ਆਮਨਾ ਇਲਿਆਸ

ਰਿਚਾ ਚੱਢਾ ਦੇ 'ਰਾਮਲੀਲਾ' ਰੀਟੇਕ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸੰਜੇ ਲੀਲਾ ਭੰਸਾਲੀ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਰਾਮਲੀਲਾ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਕਾਰਾ ਰਿਚਾ ਚੱਢਾ ਤੋਂ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਲਈ ਪੂਰੇ 21 ਟੇਕ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਉਤੇ ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਉਸ ਨਾਲ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੁਕੋਣ ਵੀ ਸੀ। ਰਿਚਾ ਮੁਤਾਬਕ- "ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਇਸ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਲਈ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ 21 ਟੇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੂਰਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਸੰਜੇ ਲੀਲਾ ਭੰਸਾਲੀ ਬੜੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਕ ਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।" ਰਿਚਾ ਕੋਲ ਇਸ ਵੇਲੇ 'ਰਾਮਲੀਲਾ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 'ਬੈਡ' ਅਤੇ 'ਇਸਕੋਰੀਆ' ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਰਿਚਾ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਤਤਕ-ਭਤਕ ਵਾਲੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਸ਼ਰਮੀਲੀ ਮੁਟਿਆਰ

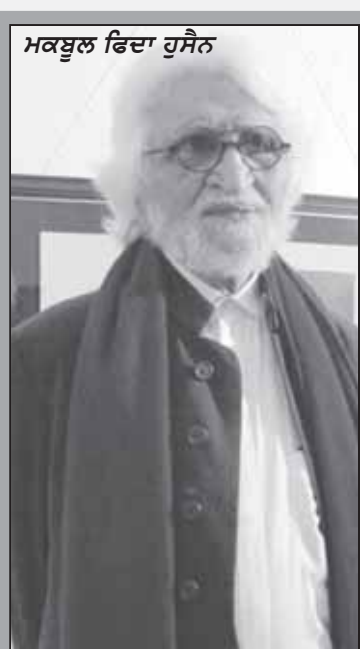

ਰਿਚਾ ਚੱਢਾ

ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਫਿਲਮ 'ਜਿਆਹ ਔਰ ਜਿਆਹ' ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਰਿਚਾ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਮਾਡਲਿੰਗ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਬਿਏਟਰ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕੀਤਾ। ਉਹ 2008 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਫਿਲਮ 'ਓਏ ਲੱਕੀ! ਲੱਕੀ ਓਏ' ਨਾਲ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਬੇਨੀ ਐਂਡ ਬਬਲੂ' (2010) ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਗੱਡੀ ਰੁੜ੍ਹੀ। ਫਿਰ 2012 ਵਿਚ 'ਗੈਂਗਸ ਆਫ ਵਾਸੇਪੁਰ-1' ਅਤੇ 'ਗੈਂਗਸ ਆਫ ਵਾਸੇਪੁਰ-2' ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਬੜੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਈ। 'ਗੈਂਗਸ ਆਫ ਵਾਸੇਪੁਰ-1' ਲਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਵੋਤਮ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ। 'ਫੁਕਰੇ' ਅਤੇ 'ਸ਼ੋਰਟਸ' ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ਇਸੇ ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਪੇਂਟਰ ਬਾਬਾ ਐਮ.ਐਫ. ਹੁਸੈਨ 'ਤੇ ਫਿਲਮ

ਮਸ਼ਹੂਰ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਮਕਬੂਲ ਫਿਦਾ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਕਲਾ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰਾ ਅਤੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਬਰਖਾ ਰਾਏ ਫਿਲਮ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਦਾਕਾਰਾ ਰੀਨਾ ਰਾਏ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਬਰਖਾ ਰਾਏ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਾਂ 'ਮਾਈ ਫ੍ਰੈਂਡ ਹੁਸੈਨ' ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਬਰਖਾ ਰਾਏ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, "ਹੁਸੈਨ ਸਾਹਿਬ ਸਿਰਫ ਪੇਂਟਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬੜਾ ਵਿਲੱਖਣ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਚਿੱਤਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਪਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿੰਦਾ-ਦਿਲ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਫਿਲਮ 'ਸਨਮ ਤੇਰੀ ਕਸਮ' ਦੇਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।" 'ਮਾਈ ਫ੍ਰੈਂਡ ਹੁਸੈਨ' ਲਈ ਬਰਖਾ ਰਾਏ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੰਡਰਪੁਰ (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ) ਗਈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿੱਤਰਾਂ- ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਐਚ.ਐਸ. ਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫਿਲਮ ਲਈ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਜਤਿਨ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਹੁਸੈਨ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਬਿਏਟਰ ਅਦਾਕਾਰ ਜਤਿਨ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਕਾਰ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਬਰਖਾ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 100 ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਕਰੀਨ ਟੈਸਟ ਲਿਆ। ਬਰਖਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜਤਿਨ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਕੱਦ, ਚਿਹਰਾ ਆਦਿ ਹੁਸੈਨ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਹੈ। ਜਤਿਨ ਦੀ ਉਮਰ ਮਹਿਜ਼ 23 ਸਾਲ ਹੈ ਪਰ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸਫੈਦ ਵਾਲੀ ਵਾਲੀ ਵਿੱਗ ਅਤੇ ਸਫੈਦ ਦਾੜ੍ਹੀ ਲਗਾ ਕੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਰਖਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਜਤਿਨ ਐਮ.ਐਫ. ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਕਰੇਗਾ। ਬਰਖਾ ਨੇ

ਮਕਬੂਲ ਫਿਦਾ ਹੁਸੈਨ

ਬਰਖਾ ਰਾਏ

ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਇਕ ਗੀਤ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੀਤ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸਬਾਬ ਸਾਬਰੀ ਨੇ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਗੀਤ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਹਜ਼ਰਤ ਨਿਜ਼ਾਮੁਦੀਨ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਉਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਬਰਖਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਲਈ ਫਿਲਮ 'ਸਨਮ ਤੇਰੀ ਕਸਮ' ਬਣਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਕਮਾਲ ਅਮਰੋਹੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਮਰਹੂਮ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਮਰੋਹੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਮੀਨਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬ 'ਫਰੋਮ ਨੌਵੇਅਰ ਟੂ ਸਮਵੇਅਰ' ਲਿਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਰਖਾ ਰਾਏ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਮਰੋਹੀ ਦੀ

ਗੁੜ੍ਹੀ ਦੇਸਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਾਲ ਉਸ ਦੀ ਗੋਆ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਮੀਨਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਹੀ ਬਰਖਾ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਮਰੋਹੀ ਨੇ ਅਦਾਕਾਰਾ ਪੀਤੀ ਜ਼ਿੰਟਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ 600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਰੱਫਤ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਰਖਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Global Smiles

DENTAL CARE

8028 S. Emerson Ave. #A, Indianapolis, IN 46237

General Dentistry
Periodontal Care
Cosmetic Dentistry
Root-Canal
Invisalign, Crowns
Adults & Children
Urgent Care

ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਆਓ, ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਪਾਓ

ਨਵੇਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਰਿਆਇਤ

Accept all insurance including medicaid.

Open 7 Days a Week
Monday - Sunday
8am to 7pm

Walk-Ins Welcome
Evenings & Weekends
After Hours & Weekends

ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ

Ph: 317-893-2657

Fax: 317-893-2750

www.globalsmilesdental.com

A & I Transport Inc.

123 E Lee Rd., Watsonville, CA, 95076
Ph: 831-763-7805

> ਅਸੀਂ 1990 ਤੋਂ ਕੁਆਲਿਟੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ

> 22 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੇਮੈਂਟ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

11 ਵੈਸਟਰਨ ਸਟੇਟਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਲ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਾਸਤੇ

2012, 13 ਤੇ 14 ਮਾਡਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਕੋਰ ਟਰੱਕ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 1-888-664-4004

Fax: 831-724-2010 e-mail: aa@aitruckingllc.com

ਏ. ਐਂਡ ਆਈ. ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ

ਵਾਟਸਨਵਿਲ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

Spiceland Truck Plaza

5809 S. State Road 3, Spiceland, IN 47385 (Exit 123 off I-70)

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ

ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ

24 ਘੰਟੇ 7 ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ

ਤਾਜ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

Guaranteed 100% pure diesel no bio diesel.
100% ਪਿਓਰ ਡੀਜ਼ਲ, ਕੋਈ ਬਾਇਓ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ

*Offer subject to change without notice.

PREFERRED PAYMENT CARD

Get Your Card from the Cashier

www.fuelmaster.net/rewards

Ph: 765-987-1000

ਹਰ ਗੈਲਨ 'ਤੇ 10 ਸੈਂਟ ਬਚਾਓ, ਖਰਚ ਘਟਾਓ, ਪੈਸੇ ਬਚਾਓ

Clay Oven

We Cater!
For all occasions
Up to 10,000 people
All live cooking on the spot.

Lunch Buffet
11am-3pm
\$7.95
Dinner
20% off

ਕੈਟਰਿੰਗ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ **Call for packages today** ਅਸੀਂ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਕੈਟਰਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Ph: 847-219-7432

855 East Schaumburg Rd., Schaumburg, IL 60194
Ph: 847-524-3007

The Anu Attorney Immigration Law Firm

Law offices of Anu Peshawaria

*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability *Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

Anu Peshawaria
Attorney at Law

Licensed to practice Immigration & Bankruptcy in all 50 states.
More than 20 year experience in US immigration & Indian law

US IMMIGRATION

- *Green Cards (Investor, Employment)
- *E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
- *Family Green Card, Fiancee Visa
- *Deportation Defense, VAWA, U Visa
- *Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
- *H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students, Doctors, Nurses, Physical Therapist

ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰੋ

ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ

FAMILY LAW

- *Divorce *Annulment
- *International Custody

INCORPORATIONS

- *International Contracts, Mergers
- *Attorney Supreme Court of India

*Bankruptcy Consultation & Filing

Contact numbers:

Seattle, WA
Ph: 206-774-0907

Fremont, California
Ph: 510-353-0102
Cell Phone 510-299-1907
Toll free: 1-866-586-6297

anu@anuattony.com
www.anuattony.com

46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538
801, Pine Street, # 21 H, Seattle, Washington 98101
Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India

Weekends & Evening Appointments Available

DJ Dice

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਪੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਡੀ ਜੇ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਵਾਂਗੇ ਝੂਮਣੇ... ਅੱਡੀ ਲਾਵਾਂਗੇ ਬਿਰਕਣੇ...

734-812-7331
734-890-1767

28523 Ford Road, Garden City, MI 48135 - e-mail: DICECDJ@GMAIL.COM - www.thedjdice.com

Syan Video Production, Inc.

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇਲੀਨਾਏ, ਓਹਾਇਓ, ਆਇਓਆ

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera shooting/Digital Still Photography (with flush mount album)
Live Video Display With Large Screens
DJ Service with Laser Lights
Call Toll Free: 1-800-RAJ-SYAN
(with 17 years Experienced)

Call: 734-261-0936 or 734-890-1767
e-mail: raj@syancode.com or visit at: www.syancode.com

Dhillon Truck Stop

Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਗਿੱਲ ਮੰਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ

ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Ph: 575-576-4111, 575-815-8536

Punjab Sports & Cultural Club, Ohio

ਛੇਵਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ

28 ਸਤੰਬਰ, 2013

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

Monroe Community Park

412 Old Street, Monroe, OH 45050

ਓਪਨ ਕਬੱਡੀ:

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ \$5100, ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ \$3100

ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਗਿੱਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ

ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਸੰਨੀ ਟਰੱਕ ਡਰਾਇਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

Sunny Truck Driving, Ph: 718-353-6745

ਵਾਲੀਬਾਲ (ਮਰਦ): ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ \$1500

(ਆਜ਼ਾਦ ਇੰਡੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ ਵਲੋਂ)

ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ \$1100

(ਮਿਸਟਰ ਇੰਡੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਵਲੋਂ)

ਵਾਲੀਬਾਲ (ਕੁੜੀਆਂ):

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ \$700, ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ \$500

ਹੈਪੀ ਡੇਅਟਨ ਅਤੇ ਰੂਬੀ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਕ੍ਰਿਕਟ: ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ \$500

ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ \$300

ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਤੂਰ
ਗਰੈਂਡ ਸਪਾਂਸਰ

ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਤੋਂ ਕਬੱਡੀ ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ
ਪਹੁੰਚਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਉਣਗੀਆਂ

ਕੋਈ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ, ਪਾਰਕਿੰਗ ਫਰੀ

ਮੁਫਤ ਖਾਣਾ, ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ ਅਤੇ ਪਕੌੜੇ, ਬਾਰ-ਬੀ-ਕਿਊ

ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ
ਚੇਅਰਮੈਨ

Moonwalk for kids

ਹੋਰ ਖੇਡਾਂ: ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਣਾ, ਰੱਸਾਕਸ਼ੀ, ਮਿਊਜ਼ੀਕਲ ਚੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਅਥਲੈਟਿਕ ਖੇਡਾਂ (ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੇਸਾਂ, ਭੁਕਾਨਾ ਦੌੜ, ਚਮਚਾ ਦੌੜ ਆਦਿ)

ਹਰ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ
ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਸਟਾਲ ਵੀ ਲੱਗੇਗਾ

ਗਾਇਕ ਬਲਜੀਤ ਮਾਲਵਾ
ਅਖਾੜਾ ਲਾਏਗਾ

ਗਿੱਲ ਬ੍ਰਦਰਜ਼

ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪਲੇਅਰ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਉਣਗੇ। ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਦੇਵੀ ਦਿਆਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਗੇ

ਕੁਮੈਂਟਰੀ: ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਹਕੀਮਪੁਰੀ

ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਹਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਏਮਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਮੇਲੀ ਪਿੰਦਰ ਬੁੱਟਰ ਪ੍ਰਿੰਸ ਆਰਟ ਗੈਲਰੀ, ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਢਿੱਲੋਂ, ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੁਧ ਸਿੰਘ ਕੁਸਤਮ-ਏ-ਹਿੰਦ, ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਚਰਨਜੀਤ ਬਰਾੜ

Gold Sponsors: Tejinder Singh Teji, Harbans Gill, Sukhchain Gill, Pinder Buttar, Gurinder Dhillon, Jagpal Grewal, Nima Grewal, Rajinder Kumar, Avtar Singh Tari, Baljit Mangat, Sonu Mavi, Bunty Nagra, Gurlal Singh, Gurjant Sekhon, Rashpal Sahota, Kuldeep Kang; **Silver Sponser:** RA Trucking, Gurjit Binopal, Baljinder Mavi, Behram Trucking, Sohan Singh Bilkhu, Hira Singh - Wildwood inn, Sanjiv Kumar, Parminder S Bassi, Rajesh-Ramada Inn, Palvinder Dhillon, NNA Enterprise Inc, Sonu & Bhahdur Kaler, Jaswant Jassa-Dayton, Sukhwinder Singh Sandhu, Dr. Mann Dayton, Bobby Sandhu; **Clubs:** Meeri Peeri Sports Club-Indiana, PCS Chicago, PHO Chicago, Midwest Punjab sports Club-Chicago, PCO Milwaukee-WI, Sports Club Dayton-OH, Punjab Sports Club-MI.

Special thanks: Nirmal Singh, Jagroop Tiwana, Annath Wariach, Amarjeet Singh, Dalbir Gill, Harjinder S Chauhan, Sunshine transport, Gaurav Batra, Nirmal Banipal, Chamkor S Gill, Vicks Transe, Sohan Singh, Bhai Amrik Singh, Narinder Bhatti, Kanwar Jeet Singh, Bhupinder Singh, Amarjeet Singh, Parshotam Singh, Mandeep Singh, Budh Bhalwan, Harvinder Singh, Malwinder Dhillon, Satwant Singh Deol, Mandeep Singh (Janta Transport), Metro Express, Gurmit Singh Bhatti, Baljit Singh, Nardeep Mavi, Rajinder Gill, Jagjit Toor, Kuldeep Tuli, Paramjeet Bedi, Balkar Singh, Siddh Enterprise, Navgagan Grewal, Dalvinder Dhillon, Raja India, Guru India, J Bedi, Harjit Singh, Santokh Singh, Renta Singh, Harvinder Kang, Fancy Cuts, Satinder Bharaj, Kuldeep Cheema, Sue (Thai taste), Bombay Grocer, Patel Brother, Brij Mohan Sweets, Angan Indian, Onkar Singh Sangha, New Krishna Restaurant, Anand India Restaurant.

Special Guest
Kabaddi Promoter:
Mahinder Sidhu
Gurmeet Buttar
Kaka Ghudani
(From New York)

Media partners
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
Chaitan
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

For more information Contact:
Mukhtiar Sekhon 513-919-2311
Swarn Sidhu 513-266- 0885
Satinder Ghuman 513-374-8387

Committee Members: Satinder Ghuman (President),
Jasminder Singh, Jasvir Deol, Aman Singh,
Sukhi Kharoud, Raghvir Singh, Happy Dayton, Balvir
Gill, Palwinder Wariach, Kuldeep Singh.

Advisory Committee Members:
Gurinder Dhillon, Harbans Gill, Sukchain
Gill, Gurjant Sekhon, Harmeet Ghuman,
Swaran Sidhu, Jagpal Grewal.

ਸਿਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਅਤੇ ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ
ਪ੍ਰੋ. ਜਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਨੂੰ 83ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੁਬਾਰਕ !
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਬਖਸ਼ੇ

Heartiest Congratulations

To

Prof. Jagindar Singh Ramdev

Educationist, Librarian and Prominent
Sikh Intellectual

On His 83rd Birth Day. May God
Bless Him With Healthy & Long
Life In High Spirits.

We Are Thankful And Convey Our Gratitude
For His Living Will In Which:

He donated his Library and \$10,000 for it's keep
up to Gurdwara Sahib Palatine (Sikh Religious
Society, Chicago).

He donated \$10,000 to SATKAL Trust, to
promote and enhance library science services as
stipulated in articles of the trust.

He donated \$10,000 to Punjab Times (leading
Punjabi weekly/ AB Publications, Inc.) of Palatine,
IL to promote and enhance Punjabi journalism.

**From: Roger Singh, Seema Singh, Dr. Rick Singh, Dr. Christine Singh.
Grand Children: Monish Singh, Nathan Singh, Rachel, Alaina and Natali Singh.**

Jaspreet Kaur, Mandeep Singh-Sandeep Kaur, Anureet Kaur, Surinder Singh Bhatia, Harvinder Singh Ahuja, Harjinder Singh Sandhu, Dr. Navdeep Kaur Sandhu, Amolak Singh Gidda, Thakar Singh Basati. Major Gurcharan Singh Jhaj, Prof. Kulwant Singh Hundal, Bhupinder Singh (Bob) Hundal, Mrs. Surtinder Kaur Sangha, Mat Singh Dhillon, Balkar Singh Dhillon, Harvinder Singh Virk, Mrs. Surinder K. Singh, Jasbir Kaur Mann, Balwinder Singh Girn, Rajinder Singh Mago, Bhupinder Singh Bindra, Bob Wolfe, Ann Wolfe, Dr. Harjinder Singh Khaira, Jai Ram Singh Kahlon, Gulzar Singh Multani, Nick Ghakal, Gurmukh Singh Bhullar, Darshan Singh, Laddi Singh, Mandeep Kaur Gill, Gur Singh, Dr. Jaswant Singh (Michigan), Nikki Sekhon, Sajid Chadury, Dr. Javed Bhati, Dr. Riaz Baber, Sue Bornhost, Ginni Singh Jolly, Kamaljeet Singh Viridi, Gehle Sahib, Lakhvir Singh Sandhu.

Trustees of SATKAL and Friends from India.

Dr. Jaspal Singh (Vice Chancellor, Punjabi University), Dr. S. P. Singh (Ex-Vice Chancellor Guru Nanak Dev University), Dr. J. S. Grewal (Ex-Vice Chancellor Guru Nanak Dev University), Dr. Jagtar Singh, Prof. and Head Punjabi University Library Department and President of SATKAL TRUST, Dr. Romesh C. Gaur (Librarian J.N.U. Delhi), Dr. Raj Kumar (Librarian Punjab University), Dr. Ashu Shokeen (Prof. & Head Kurukshetra University Library Deptt. and President All India Library Association), Dr. H.K Kaul (Director DELNET), Sangeeta Kaul (Managing Director DELNET), Harjinder Kaur (Ex. Mayor Chandigarh, Member S.G.P.C, Chairman Punjab Arts Council. Chandigarh), Dr. Amritpal Kaur (Prof. & Head Library Science Deptt. Guru Nanak Dev University, Amritsar), Dr. M.P. Satija (Retd. Prof. Emeritus UGC Fellow), Mrs. Madhu Midha (Asst. Librarian, Punjab Technical University, Jalandhar), Mrs. Madhu Bala (Asst. Librarian, Punjabi University, Patiala).

Ilyas Ghumman (Chairman Punjabi Institute, Lahore Pakistan), Prof. Prem Avtar Raina, Dr. Rajwant Singh Chilana (Associate Professor, Vancouver, Canada), Dr. Ms. Kanwal Ameen (Prof. & Head Library Science Deptt., Punjab University, Lahore, Pakistan), Dr. Ms. Dilara Begum (Librarian Dhaka University, Bangladesh), Mr. Azhar Sheikh (Advocate, Lahore High Court, Trustee of Guru Nanak University, Nanakana Sahib, Pakistan), Mrs. Pradeepasal Wegelunge (Prof. & Head Colombo University, Sri Lanka).